39

ဗဟုတ်
ရုပ်ပိုး

DEPT. OF ARCHAEOL
LIBRARY
ACC NO.
DATE

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်

ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်

၏

၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွက် နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ

REPORT

OF THE

Director, Archaeological Survey, Burma

For the year ending 30th September 1956.

ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဌာန
စာကြည့်တိုက်
တိုက်ပိုင်အမှတ် ...ရ.ဂ.စ...
နေ့စဲ ...၁၃.၁.၈၉...

၁၉၅၈ ခု

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရပုံနှိပ်ရေးနှင့်စာရေးကိရိယာဌာန
ရန်ကုန်မြို့

[ဈေး—၂ ကျပ်]

Ac.15-63.

မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံး၏ ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ် အတွက်၊ နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာနှင့် စပ်လျဉ်းသည့် ပြဋ္ဌာန်းချက်

[ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၊ ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန၏ ၁၉၅၇ ခု၊ မတ်လ ၁၃ ရက်နေ့စွဲပါ အမှုတွဲအမှတ် ၁၀ ဓေ(က) ၅၇ (၁၄၆၁/၅၅) မှ ကောက်နှုတ်ချက်]

ဘတ်ရှုပြီးဖြစ်သည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်၏ ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွက် နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ။

ပြဋ္ဌာန်းလိုက်သည်။

အထက်ပါ နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာကို ထုတ်ပြန်ကျေညာရမည်။

DEPT. OF ARCHAEOLOGY
LIBRARY
ACC NO.
DATE

အမိန့်အရ၊

ဘကျော်၊

အတွင်းဝန်၊
ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုဝန်ကြီးဌာန။

31-12-58.

ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးမှူး
စာကြည့်တိုက်
တိုက်ပိုင်အမှတ် ၁၅၂၂၀၈
နေ့စဲ ... ၂၆-၅-၅၉

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံး
အမှတ်
ရက်စွဲ

၃၉/၅၈

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ထုတ်ဝေရောင်းချသောစာအုပ်များ ရရှိနိုင်သောကိုယ်စားလှယ်များစာရင်း

မြန်မာပြည်

၁။ စီးတီးစာအုပ်ကလပ်၊ အမှတ် ၉၈၊ ပန်းဆိုးတန်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၂။ မြန်မာ့အလင်းသာထင်းစာတိုက်၊ အမှတ် ၅၈၊ ကိုယ်မင်းကုံယ်ချင်းလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၃။ ဆုမွတ်စာပုံနိုပ်တိုက်၊ အမှတ် ၅၅-၅၆၊ စမ်ကဲမောင်ခိုင်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၄။ ဘာသာစာအုပ်ကုမ္ပဏီ၊ အမှတ် ၆၂၊ မဟာဗန္ဓုလလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၅။ ဘာသာနှုတ်ဆက်အေဂျင်စီ၊ အမှတ် ၁၃၅၊ အနော်ရထာလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၆။ ဘာသာစာအေဂျင်စီ(လ်)စာအုပ်ဆိုင်၊ အမှတ် ၅၅ခ-၅၅ဂ၊ ကုန်သည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၇။ ပြည်ထောင်စုစာပေပြန့်ပျံရေးဌာန၊ အမှတ် ၃၊ ဆူးလေဘုရားဈေး၊ ရန်ကုန်မြို့။
၈။ ပြည်သူ့စာပေတိုက်၊ အမှတ် ၁၄၆၊ ကုန်သည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၉။ ကော၊ဘင်ဟုန်းနှင့်သား၊မျာ၊း၊ ညောင်လေးပင်မြို့၊ ပဲခူးခရိုင်။
၁၀။ ဘာသာပြန်စာပေဖောင်း၊ ကုန်သည်လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။
၁၁။ ရတနာပုံဦးလူဘလေး၊ ၃၄ လမ်း၊ ညောင်ဇင်တန်းရပ်၊ မန္တလေးမြို့။
၁၂။ ဦးကျော်ဇံ၊ အမျိုးသားစာအုပ်ဆိုင်၊ ရေးချီတော်ဝင်ကြောက်ဘက်တိုက်သန်း၊ မန္တလေးမြို့။

အိန္ဒိယပြည်

၁။ ဟစ်ဂင်ဘိုသံလိမ်တက်၊ စာတိုက်သေတ္တာနံပါတ် ၃၁၁၊ မဒရပ်မြို့။
၂။ သက်ကားစဟင်္ဂနှင့်ကုမ္ပဏီ (၁၉၃၃) လိမိတက်၊ စာတိုက်သေတ္တာနံပါတ် ၅၄၊ နံပါတ် ၃၊ အရှေ့အက်(စ)ပလနိပ်၊ ကာလကတ္တားမြို့ (ဘင်္ဂလားအနောက်ပိုင်း)။

မာတိကာ

စာမျက်နှာ

အခန်း ၁

ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများစောင့်ရှောက်ပြုပြင်မှု—

မန္တလေး ၁
စကိုင်း ၁
ပုဂံမြို့နယ် ၂
စကိုင်းတောင်ရိုး ၃
မင်းကွန်း ၃
အမရပူရ ၄
မုံရွာမြို့ လယ်တီကျောက်စာတိုက် ၄

အခန်း ၂

စူးစမ်းရှာဖွေမှု—

ဆားလင်းကြီး ၅
ဝဲခူး ၆
ရွှေဘို ၆
နာဂတောင်တန်း ၆

အခန်း ၃

ရှေးဟောင်းကမ္ဘည်းစာပေ—

အသစ်တွေ့ရှိသောကျောက်စာများ ၇
သစ္စာရ ဘုရားကျောက်စာ ၇
ကောနာဇဂိရစ်ကျောက်စာ ၇
ထင်ကျော် စစ်သူကြီး သိန်ကပစ္စည်း ၀
ရခိုင်တိုင်းမှ ကျောက်စာများ ၀

အခန်း ၄

ပြတိုက်နှင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများ ၀

အခန်း ၅

သုတေသနဖွတ်စုများ—

(၁) နေ့ ခုနစ် နေ့တို့၏ အမည်များဆိုင်ရာ သုတေသန ၉
(၂) ရှေးဟောင်း မြန်မာအက္ခရာ စာတမ်း (ပဏာမ အခန်း) ၁၆

အခန်း ၆

အထွေထွေ—

သာသနာ ၂၅၀၀ မြည့်ပွဲးတော် ၂၁
ဧည့်သည်တော်များ ၂၂
မေဒေါ်ယာဉ်ဝယ်ထားခြင်း ၂၂
စာအုပ်စာတမ်း ထုတ်ဝေရေး ၂၂
ရှေးဟောင်း အုဆောက်အဦ ထိန်းသိမ်းရေး အကြံပေးအရာ အရေးယူသော အမှုများ ၂၃
ဓါတ်ပုံနှင့်ပုံဆွဲများ ၂၃
ဝိဋ္ဌကတိုက် ၂၃
အရာထမ်းအမှုထမ်းများ ၂၄
ညွှန်ကြားရေးဝန် နိုင်ငံခြားသို့ ခရီးလှည့်လည်ခြင်း ၂၄
ရွှေနန်းတော်ပုံစံ ၂၄

မာတိကာ။ ။အဆိုး

စာမျက်နှာ

နောက်ဆက်တွဲး

(က) ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်း၊ ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်း သုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံးအတွက် ခွင့်ပြုငွေနှင့် အမှန်ကုန်ကျသည့်စာရင်း ၂၅

(ခ) ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာန ရန်ပုံငွေမှ အကုန်အကျခံ၍ ဆောင်ရွက်သည့်လုပ်ငန်းများ ... ၂၆

(က-၁) ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်း၊ ရှေးဟောင်း သုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံးအတွက် ယာဉ်ကျေးမှုကောင်စီရန်ပုံငွေမှ အမှန်ကုန်ကျသည့်စာရင်း ၂၇

(ခ-၁) ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်း၊ ကောင်စီရန်ပုံငွေမှ ကုန်ခံကာပြင်ဆင်သော ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦ စောင့်ရှောက် ပြုပြင်မှုအတွက် ကုန်ကျသည့်ငွေစာရင်း ၂၀

(ဂ) ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်း၊ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာနက ရိုက်ကူးသော ဓါတ်ပုံများ စာရင်း ... ၂၉

(ဃ) ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်း၊ ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနက ရေးဆွဲးပြီးသော ပုံများစာရင်း ... ၃၇

(င) ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်း၊ ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနမှ တွေ့ယိုသော ကမ္ဘည်းကျောက်စာများစာရင်း ၃၈

အကွရာ ဇယားအညွှန်း ၃၉

(မြန်မာ အက္ခရာ ဇယားပုံစံ) ... ...

မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်းသုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်၏ ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ် အတွက် နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာ

အခန်း ၁

ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများ စောင့်ရှောက်ပြုပြင်မှု

ယခုအစီရင်ခံသော ခရစ်သက္ကရာဇ် ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်းတွင်နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေသည် များစွာကျပ်ဘည်းလျက်ယှိပါသောကြောင့် ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများ စောင့်ရှောက်ပြုပြင်မှုအတွက်တောင်းခံသောငွေကို များစွာဖြတ်တောက်ကာ ရန်ပုံငွေ ၅,၀၀၀ (ငါးထောင်) သာလျင်ခွင့်ပြုသတ်မှတ်ထားပါသည်။

သို့ဖြစ်ပါ၍ဌာန၏ မူလလုပ်ငန်းအစီအစဉ်ကို အသေးစိတ်ပြန်လည်စစ်ဆေးပြီးလျင် ဆိုင်းငံ့ထားနိုင်သော လုပ်ငန်းများနှင့် အရေးတကြီးဆောင်ရွက်ရန် ယှိသောလုပ်ငန်းများဟူ၍ နှစ်ပိုင်းခဲ့ခြင်းသတ်မှတ်ပြီးလျင် ရန်ပုံငွေအချိုးအစားအတိုင်းလျှော့ ပေါ့၍ဆောင်ရွက်ခဲ့ရပါသည်။

သို့သော်၊ ပြည်ထောင်စုယဉ်ကျေးမှုကောင်စီကလုပ်ငန်းများနှောင့်နှေးခြင်းမယှိရန် ဖြည့်စွက်ခွင့်ပြုငွေများဖြင့် ထောက်ပံ့ခြင်းကို ရယှိပါသောကြောင့် မူလခန့်မှန်းခဲ့အတိုင်း အပြည့်အဝ မဆောင်ရွက်နိုင်သည့် တိုင်အောင် အစိတ်အပိုင်းအားဖြင့်တွင်ကျယ်စွာဆောင်ရွက်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၏ ဒုတိယဒွေဘက်ဖြစ်သော ၅ နှစ်စီမံကိန်းကို အကောင်အထည်ဖေါ်သွားရန် ဖြစ်ပါသော်လည်း၊ ဘဏ္ဍာရေးချို့ငွဲမှုနှင့် လစ်လပ်လျက်ယှိသောရှေးဟောင်း သုတေသနနှင့်အဆောက်အဦပြင်ဆင်မှုဆိုင်ရာ ရာထူးများတွင်အရည်အချင်းနှင့် ပြည့်ဝသူများကို ခန့်အပ်ရန်အခက်အခဲနှင့်ကြုံတွေ့နေရပါသဖြင့် မူလ ၅ နှစ်စီမံကိန်းကိုတိကျစွာ ဆောင်ရွက်မသွားနိုင်သေးချေ။

အစီရင်ခံသောနှစ်အတွင်း၌ ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦပြင်ဆင်မှု လုပ်ငန်းများကိုဆောင်ရွက်ရန် ယာယီအင်ဂျင်နီယာတယောက်နှင့် လက်ထောက်တယောက်တို့သာလျင်ယှိခဲ့ပါသည်။

အထက်ပါအခက်အခဲများကို ကျော်လွှန်နိုင်ရန်နည်းလမ်းများကိုဆိုင်ရာများနှင့် တိုင်ပင်ဆွေးနွေးလျက်ယှိပါသဖြင့် ယာယီအားဖြင့် တွေ့တြိရသောအခက်အခဲကို ကျော်လွှန်နိုင်မည်ဟုများစွာ မြော်လင့်လျက်ယှိပါသည်။

ယမန်နှစ်ကအစိစဉ်အတိုင်းအရပ်ရပ်ယှိ ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများကို စောင့်ရှောက်ရန် ခန့်ထားသည့် အစောင့်အမှုထမ်း ၂၀ ကိုဆက်လက် ခန့်ထားသည့်အပြင်ကြောဓိက အစိုးရထိန်းသိမ်းသည့်စာရင်းသွင်းထားယှိသော သရက်ခရိုင်၊ မင်းလှဖြို့ ရှေးမြန်မာခံတပ်ဟောင်းအတွက် အစောင့်အမှုထမ်း ၁ ဦးခန့်ထားရန် ဆောင်ရွက်လျက်ယှိပါသည်။

၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်း ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦများကို ထိန်းသိမ်းပြုပြင်ခြင်းအတွက် ဌာနဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေမှ၊ ၄,၇၇၂ ကျပ် ၀၁ ပြား နှင့်ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီရန်ပုံငွေမှ၊ ၁,၀၀,၁၇၂ ကျပ် ၅၀ ပြား ကုန်ကျသည့် ကိုနောက်ဆက်တွဲ ဇယားစာရင်း (က) နှင့် (က-၁) တွင်ဖေါ်ပြထားပါသည်။

မြို့နယ်အလိုက်ဆောင်ရွက်ပြီးသော် လုပ်ငန်းရပ်များကိုအောက်တွင်ရှင်းလင်းဖေါ်ပြထားပါသည်။

မန္တလေး

မန္တလေးနန်းတော်မြို့ရိုးအတွင်း၌ ဗိုက်ထူထားသော ကျောက်စာရံကြီးတွင် အလယ်သုံးတန်းယှိကျောက်တိုင်များသည် အောက်ခြေမခိုင်၍ ယိုင်လျက်ယှိသဖြင့်တည့်မတ်ပြီးကာ ပြန်လည်စိုက်ထူထားပါသည်။ ၎င်းလုပ်ငန်းအတွက်အရပ်ရပ်ကုန်ကျငွေမှာ ၅၇၂ ကျပ် ဖြစ်ပါသည်။

အထက်ပါကျောက်စာရံကြီး၏ အမိုးအုတ်ကြွေပြင်များ လေမိုးဒဏ်ကြောင့် ကွာကျနေသည်ကိုအသစ်ထပ်မံလဲလှယ်၍ထားပါသည်။ ယင်းလုပ်ငန်းအတွက် ကုန်ကျငွေမှာ၊ ၁၀၉ ကျပ် ၆၀ ပြားဖြစ်ပါသည်။

မန္တလေးရတနာပုံ မြို့တည်နှုန်းတည် မင်းတုန်း မင်းတရားကြီး၏ အရိုးအိုးဂူအနောက်မြောက်ထောင့် ဝင်းထရံတိုင်သည် ယိုင်လဲးသွားပါသဖြင့် ဝင်းတိုင်အသစ်တို့ကိုထပ်မံစိုက်ထူပြီးလျှင်းနွားများ၏ ဘေးရန်မှတားဆီးရန် အကွယ်အကာများကိုပြုလုပ်ထားပါသည်။ စုစုပေါင်းကုန်ကျငွေမှာ၊ ၅၁ ကျပ် ၅၀ ပြားဖြစ်ပါသည်။

မန္တလေးမြို့ရိုးပေါ်သို့ ပြဿာဒ် ၄၀ ခုအနက်၊ များစွာသောပြဿာဒ်တို့သည် စစ်ကြီးအတွင်းကပျက်စီးသွားကြပါသည်။ အချို့သည်လည်းလေမိုးဒဏ်ကြောင့် ပြိုကျပျက်စီးသွားကြပါသည်။ သို့သော် ယင်းဌာနကကြွင်းကျန်ရစ်သောပြဿာဒ်များကို ဂရုတစိုက်ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ထားခဲ့ပါသည်။ ယခုနှစ်အတွင်း၌ အရှေ့တက်မြို့ရိုးပေါ်တွင် တည်ယှိသော ပြဿာဒ်အမှတ် ၃၄၊ ၃၅၊ ၃၀၊ ၄၀ နှင့် ၄၁ တိုကိုပြုပြင်နိုင်ခဲ့ပါသည်။ ကုန်ကျသောငွေသည် ၃,၆၉၄ ကျပ် ဖြစ်ပါသည်။

စဉ်းငံ

စကိုင်းမြို့ထဲပါရှိဘုရားအနီး ယမန်နှစ်က ဆေးထိုးပြီးစီးခဲ့သော် ကျောက်စာရုံသစ်အတွင်း၌ကျောက်စာတိုင်များကိုစိုက်ထူထားပြီးလျင် အမှတ်စဉ်များကိုရေးထိုးထားပြီးပါသည်။ အုတ်တမံတလင်းကိုလည်း ခင်းထားပါသည်။ ကုန်ကျငွေသည် ၁,၂၇၁ ကျပ် ဖြစ်ပါသည်။

ဖြစ်ပါသည်။ ၎င်းတို့သည် ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားနှင့် ယဉ်ကျေးမှုဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများ ရှိကြသော်လည်း ဘာသာစကားအားလုံးသည် ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများကို ဆက်ခံကျင့်သုံးကြသည်မှာ ဘာသာစကားအားလုံးတွင် ဆင်တူသော အချက်ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဆင်တူသော ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများသည် ဘာသာစကားအားလုံးတွင် ရှိနေသော်လည်း ဘာသာစကားတစ်ခုနှင့်တစ်ခု ကွဲပြားခြားနားသော ရိုးရာဓလေ့ထုံးတမ်းစဉ်လာများလည်း ရှိကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့် ကရင်လူမျိုးများသည် ကိုယ်ပိုင်ဘာသာစကားနှင့် ကိုယ်ပိုင်ယဉ်ကျေးမှုရှိသော်လည်း ကရင်လူမျိုးအားလုံးသည် ဘာသာစကားတူသော်လည်း ယဉ်ကျေးမှုတူ

ဖြစ်ပါသည်။ ဤသို့ဖြစ်ပေါ်လာခြင်းမှာ ကျွန်ုပ်တို့ ကိုယ်ခန္ဓာ၏ အစိတ်အပိုင်းများ ဖြစ်ကြသော မျက်စိ၊ နား၊ နှာခေါင်း၊ လျှာ၊ ကိုယ်၊ စိတ်တို့ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ဆင်းရဲဒုက္ခများကို ဆိုလိုပါသည်။ ဤဆင်းရဲဒုက္ခများသည်

မဟုတ်ခြေကမြောက်မြားစွာက မြေများဖြိုကျရုံ့ ချုံအတိုးဖုံးလွှမ်းနေသောလိုဏ်ဂူများ၊ မုခန့်ဝ်တကွသော ဘုရားများနှင့် ဆေးရေးများပြိုပြဉ်ရပ်များ တွေ့ယှိရကြောင်းနှင့် သိယှိရပါသည်။ ယင်းတွေ့ယှိသည့် စေတီပုထိုးများကို လေ့လာကြည့်ရှုရန် အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်၊ မုံရွာမြို့သို့ နယ်လှည့်ခရီးထွက်၍ စစ်ဆေးကြည့်ရှုခဲ့ပါသည်။

ဆားလင်းကြီး၏ မြောက်ဘက် ၃ မိုင်ခန့်အကွာတွင် ဝက်တောစု အမည်တွင်သော ကုန်းမြင့်ဒေသတခုတည်ယှိ၏။ ထိုနေရာတွင် ဥက်တော်ပေ ၅၀ ထက်မမြင့်သော စေတီဘုရား အုဗောင်းအဆူ ၃၀ မျှ တွေ့မြင်ရလေသည်။ ယင်းစေတီဘုရားများ၏ သဏ္ဌာန်အချိုးအစားကို ကြည့်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း၊ လက်ရာကိုကြည့်ခြင်းအားဖြင့်၎င်း လွန်စွာရှေးမကျလှဟု သိယှိရပါသည်။

ထိုဘုရားစုတွင် မှန်ရုံအောက်ခံပါယှိသော ဘုရားသုံးဆူ၊ လေးဆူမျှသာ ပါဝင်လေသည်။ ယင်းဘုရားစု၏ အလယ်လောက်တွင် တည်ယှိသော ထိုဏ်ဂုဘုရားတဆူသာလျှင် အတွင်း၌ ဆေးရေးရုပ်များဖြင့် ခြယ်လှယ်ထားသူဖြင့် စိတ်ပါဝင်စားဘွယ်ရာ ဖြစ်ချေသည်။ ဆေးရေးရုပ်များသည် ပုဂံအာနန္ဒာအုတ်ကျောင်းနှင့် ဥပါလိသိမ်အုတ်ဂူငယ်မှ ဆေးရေးကားများ၏ လက်ရာနှင့်လွန်စွာ တူညီသည့်အပြင်၊ ကမ္ဘည်းစာတမ်းများမှာလည်းလက်ရေးပိုင်းဖြင့်ရေးထားသည်ဖြစ်ရကား ကုန်းဘောင်ခေတ်တွင်၊ တတိယအင်းဝခြံတည် ဆင်ဖြူရှင်မင်းတရား လက်ထက်လောက်က ပန်းချီလက်ရာနှင့် အရေးအသားဖြစ်ကြောင်း သိသာပါသည်။ ထိုကြောင့် ယင်းရှေးဟောင်းလက်ရာများသည် လွန်ခဲ့သောနှစ်ပေါင်း ၂၀၀ ထက် ရှေးမကျသော နိပါတ်တော် ဆေးရေးကားများသာ ဖြစ်ချေသည်။

ဝက်တောဘုရားစု၏ အနောက်မြောက်ဘက် တမိုင်ဝက်ခန့်အကွာတွင် စေတီပုထိုး ၃၀ ခန့် ပါဝင်သည့် ဘုရားစုတစုသည်ယှိသေး၏။ ယင်းအဆောက်အဦများအနက်တွင် အုတ်ကျောင်း သုံးကျောင်း ပါဝင်လေသည်။ ဘုရားပုထိုးနှင့် အုတ်ကျောင်းများမှာ ဥက်တော်ပေ ၃၀ မှ ၅၀ အတွင်း ပမာဏအားဖြင့်သာလျှင် မြင့်မားနှိုလေသည်။ အထြေးဆုံးဖြစ်သော အုတ်ကျောင်းကို အနွံးပြု၍ ၎င်း၊ ဆားလင်းကြီးမြို့၏ မြောက်ဘက်၌ တည်ယှိသည်ကို ရှည်သွယ်၍ သိသာသည်။ မြောက်တိုက်ကြီးဟု ခေါ်ဝေါ်ကန် ယှိလေသည်။ ကမ္ဘဥန်း စီးဖြန်းရာ နေရာဖြစ်သော ဥမင်တာခုမှာလည်း မြေအောက်သို့ ခြောက်ပေမျှသာနက်၍ ယခုတွေ့မြင်နိုင်သော အခြေအနေအားဖြင့် ပြောပလောက်သော အလျားမယှိချေ။

၎င်မြောက်တိုက်ကြီး ဘုရားစုမှ အဆောက်အဦများသည်လည်း၊ ဝက်တောဘုရားစုမှ အဆောက်အဦများကဲ့သို့ပင် ပိသုကာလက်ရာ ပြောင်မြောက်မှုနှင့် ပြည့်စုံခြင်းမယှိချေ။ ဘုရားများတွင် ပျက်စီးနေသော မုခ်ဝမျှားဌ Corbelled arch ခေါ် အုတ်များကို မေးတင်၍ စီထပ်ကာ ပြွှလုပ်သော ပေါင်းကူးထိုကို မြင်သာပါသည်။ ၎င်နည်းမှာ ပုဂံခေတ်လက်ရာဖြစ်သော Voussoir arch, radiating arch ခေါ် တဘက်ချွန်အုတ်များကို ထောင်စီသော ပေါင်းကူးများကဲ့သို့ နိုင်ခံ့သေသပ်မှုမယှိချေ။ ဆေးရေးရုပ်များယှိသည့် ဝက်တောဘုရားစုမှ ဂူဘုရားငယ်တွင် မုခ်ဝပေါင်းကူးအောက်တွင် သစ်သားထုပ်ခံထားခြင်းကိုပင် တွေ့ယှိရပါသည်။

အထက် ဖေါ်ပြပါ ဆားလင်းကြီးမြို့ မြောက်ဘက်မှ ဘုရားကုန်းဒေသတွင် တကြိမ်က သာယာဖိုပြေစွာယှိ၍ သဿံတောင် မြောက်မြားစွာ သီတင်းသုံး နေထိုင်ခဲ့သည်မှာ ယှဲမှားတွယ်ရာ မယှိချေ။ သို့သော် ယင်းအဆောက်အဦများသည် ရာဇဝင်ထင်ရှား ကျောကြားခြင်းလည်းမယှိ၊ ပိသုကာလက်ရာအားဖြင့်လည်း စံနမူနာ ပြုလောက်အောင် ထူးခြားခြင်းမယှိရကား ယခုလတ်တလောအားဖြင့် အစိုးရထိန်းသိမ်း စောင့်ရှောက်ထားရန် မလိုအပ်သေးဟု ယူဆပါသည်။

ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာန၏ လုပ်ငန်းများကို ကျယ်ပြန့်စွာ တိုးချဲ့ဆောင်ရွက် နိုင်သည့်အခါတွင် ဆေးရေးရုပ်ယှိသော ဂုဘုရားတဆူကို ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက် ထားသင့်ပါသည်။ အစောင့်အရှောက်ကင်းမဲ့လျက် ယှိသော်လည်း ယင်းဘုရားနှင့် ဆေးရေးရုပ်များမှာ ရုတ်တရက် ပျက်စီးတိမ်မြုပ် သွားဘွယ် အကြောင်းမယှိလှပါ။

ပဲနွှေး

ပဲနွှေးမြို့အရှေ့၊ ပဲနွှေး-သနပ်ပင်လမ်းအနီး ကုန်းမြင့်တခုကို ရွာသားများက ရှေးဘုရားထက်ကျော် ကာလက အရုံတွေ့ခဲ့ ပြုပြင်နှံထားခဲ့လိမ့်မည်ဟု အထင်ယှိကြသဖြင့် ဝိုင်းဝန်းတူးဖေါ်ကြရာ ဘုရားရုပ်ပွါးတော်များ တွေ့ယှိရကြောင်းနှင့် သိယှိရပါသည်။

ယင်းသို့ တူးဖေါ်တွေ့ယှိရသော ပစ္စည်းများ မပျောက်ပျက်ရန်နှင့် ၎င်းကုန်းကို ဆက်လက်တူးဖေါ်ခြင်းမပြုသွယ်ကြရန် ခရိုင်ဝန်ဖွတဆင့် တားမြစ်ထားပါသည်။ ဤဌာနမှ သွားရောက် စစ်ဆေးကြည့်ရှုရန်လည်း စီစဉ်ပါသည်။

ရွှေဘိုခရိုင်

ရွှေဘိုခရိုင်၊ ဇီးကုန်းမြို့ဆွမ်းတော်ကြီး အသင်းမှပျက်စီးယိုယွင်းလျက်ယှိသည့် ချမ်းသာရသုဘုရားကြီးကို ထပ်မံပြုပြင်ကြရာ ရှေးဟောင်း ရုပ်ပွါးတော်များ ဌပနာတိုက်အတွင်းမှ တူးဖေါ်တွေ့ယှိကြောင်း သိယှိရပါသည်။

တူးဖေါ်တွေ့ယှိသော ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများတွင် ပုရိုက်ဘုထင်ရသော ငွေပြားများ ပါဝင်သည်ဟုဆို ပါသည်။ သို့ပါ၍ ရှေးဟောင်းပစ္စည်းအနေနှင့် တန်ဘိုးယှိမယှိ အကဲခတ်ဆုံးဖြတ်နိုင်ရန် ခါတ်ပုံများကူးယူပေးပို့ရန် ဆိုင်ရာခရိုင်ဝန်သို့ မေတ္တာရပ် ထောင်းခံထားပါသည်။

နာဂတောင်တန်း

နာဂတောင်တန်း တရုံဥဆိုသည့်ရွာကလေး၏ အနှံ့အဝိုက် ၂ မိုင်ခန့်ကွာ လှသူမရောက်နိုင်သည့် ဧကေနက်ဒေသတွင်း အုတ်ဖြင့်တည်ထားကိုးကွယ်သော စေတီပျက်တဆူကို ထူးဆန်းအံ့သြဘွယ် တွေ့ယှိရကြောင်းနှင့် နာဂတောင်တန်း ခရိုင်ဝန်ထံမှတဆင့် ဆိုယှိရပါသည်။

ယင်းစေတီကို တွေ့ယှိရသည့် နေရပ်မှာ မုဒ္ဓဘာသာတွန်းကားသည့် ဒေသနှင့် အလွန်အလှမ်းကွာလှသော်လည်း ချောင်အလွန်ကျသည့် မြန်မာနိုင်ငံ အနောက်မြောက်ထောင့်စွန်း အိန္ဒိယပြည်နယ်စပ် မယဉ်ကျေးသေးသော လူမျိုးစုများနေထိုင်ရာ အရပ်ဖြစ်ချေသည်။ သို့ပါ၍ ရှေးအထက်ကျော်ကာလက ရာဇဝင်အားဖြင့်ထော်၎င်း၊ သာသနာ့အားဖြင့်လော်၎င်း၊ မည်ကဲ့သို့ဆက်စပ်နေသည်ကို သုတေသနပြုလုပ်ရန် များစွာအရေးကြီးသော အထေခံက်အထားတရုပ်ပင် ဖြစ်ချေမည်။ သွားရောက်စစ်ဆေးကြည့်ရှုရန် များစွာလိုအပ်သော်လည်း အလုပ်များမအားမလပ်ယှိသည့်အပြင် သွားရောက်ရမည့် ခရီးလမ်းမှာလည်း အလွန်ကြမ်းတမ်း၍ ရက်အတော်ကြာမည် ဖြစ်ပါသော့ကြောင့် အကြောင်းညီသွတ်မှပင် သွားရောက်ရန် ခေတ္တရွေ့ဆိုင်း ထားရပါသည်။

အခန်း ၃

ရှေးဟောင်းကမ္ဘည်းစာပေ

အသစ်တွေ့ယှိသော ကျောက်စာများ

ရှေးဟောင်းကမ္ဘည်း စာပေများကို များသောအားဖြင့် အောက်ပါအတိုင်း တွေ့ယှိစာတ်ပါသည်။

(၁) ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနမှ ရှာဖွေတွေ့ယှိသော ကျောက်စာ။
(၂) သုတေသီများ စုဆောင်းရယှိသည့် ကျောက်စာ။
(၃) ရပ်သူရွာသားများ မိမိတို့လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်စဉ် အမှတ်မထင် တွေ့မြင်ကြရသောကျောက်စာများဖြစ်ချေသည်။

ယခုအစီရင်ခံသည့်နှစ်အတွင်း တွေ့ယှိသော ကျောက်စာအသစ် သုံးချပ်မှာ အထက်ပါတွေ့ယှိပုံ တွေ့ယှိနည်းသုံးမျိုးစလုံးနှင့် အကျုံးဝင်ပါသည်။ အစီရင်ခံစာ၏ နောက်ဆက်တွဲစာရင်း (၀) တွင် ဖေါ်ပြထားပါသည်။

ယင်းတွေ့ယှိသော ကျောက်စာအားလုံးမှာ မြန်မာစာ အရေးအသားများဖြစ်၍ သက္ကရာဇ် ၅၆၄ ခု၊ နှစ်နှင့် ၉၅၂ ခုနှစ်အတွင်း ရေးထိုးထားသော ကဗျည်းစာပေ ပါဝင်များဖြစ်၍၊ ကျောင်းကန်တွင် လယ်မြေနှင့် ကျွန်သီးတော် စသည်တို့ကို လှူဒါန်းခြင်းဖြစ်ပါသည်။ ရှေးဟောင်းဝေါဟာရထုခြေးချက်မှာ သက္ကရာဇ် ၅၆၄ ခု၊ နှစ်ထိုး ကျောက်ဆည်ခရိုင် ပုလိပ်မှူးအနိမ့် တွေ့ယှိရသော ကျောက်စာပင်ဖြစ်၍၊ အောက်ဖြေဖေါ်ပြထားပါသည်။

အားလုံးတွေ့ယှိသော ကျောက်စာများကို မူလစိုက်ထူထားသည့် နေရာမှာပင် စိုက်ထူထားပါသည်။

ရွှေကွန်ချာဘုရားအနီး၊ ဘုရားပျက်တဆူမှ အုတ်ခွက်အကောင်း ၂ ချပ်နှင့် တပိုင်းကျိုးတချပ်ကို တွေ့ယှိသိမ်းဆည်းထားရာ ယင်းအုတ်ခွက်များ၌ ပါဝင်သော အရေးအသား စာတမ်းများကို မှတ်တမ်းတင်ထားပါသည်။ ဖဒ္ဓဒေအုတ်ခွက်သည် နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ ဘုရားပုံတော်များ ပုံသွင်းပူဇော်ထားခြင်းဖြစ်၍၊ မျက်နှာဘက်ခေါ် ဝမ်းဘက်အောက်ခြေ၌ သံမဏိအမတ်၏ ကောင်းမှုဖြစ်ကြောင်း ပါဠိလို စာတမ်းကြောင်းအကြေဖေါ်ထား၏။ ၎င်း၏ကျော်ဘက်ပွဲမှ စာကြောင်းရေ ၀ ကြောင်း ရေးထွင်းထားသော ပါဠိလိုပင် နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူဘုရား ပြုလုပ်ပူဇော်သူ သံမဏိအမတ်၏ ဆုတောင်းစာ ပါယှိလေသည်။ ဒုတိယအုတ်ခွက်သည်အကောင်းပကတိ ဖြစ်သော်လည်း ကျောဘက်၌ အရေးအသားမပါဘဲ၊ မျက်နှာဘက်တွင်သာ ကောင်းမှုရှင် သံမဏိအမတ်ကို ဖေါ်ပြသော ပါဠိစာတ်ခံးတခုပါ၊ လေသည်။ တတိယအုတ်ခွက် ဟပိုင်းကျိုး၌ကား မျက်နှာဘက် အောက်ခြေတွင် နာဂရီအက္ခရာဖြင့် ''ယေဓမ္မာဟေတုပဘဝါ'' အစရှိသော ဂါထာကို စာနှစ်ကြောင်းဖြင့် အကြေဖေါ်ထားလေသည်။

သစ္စာရသုဘုရားကျောက်စာ

အောက်ချင်းတွင်းခရိုင်၊ မုံရွာမြို့၊ ဆားလင်းကြီးမြို့တွင် ယခုအခါ မျက်နှာချင်းဆိုင်ဘုရားဟု ဘွဲ့တော်ထင်ရှားသော ဥဏ်တော်မြင့်လှသည့် ဘုရားနှစ်ဆူအနီးတွင် ကျောက်စာအသစ်တချပ် တွေ့ယှိရပါသည်။ ကျောက်စာတွင်ရေးထိုးထားသော အကြောင်းအရာမှာ သစ္စာရသုဘုရားတည်၍ ကောင်းမှုတုသို့လှူကြောင်း ဖြစ်လေသည်။

ယင်းကျောက်စာတိုင်တွင် စာသားနှစ်မျက်နှာ အပြည့်ပါယှိ၍ ပဌမမျက်နှာတွင် ''သက္ကရဇ ၉၄၂ ခု အရှည် ၁၄၄'' ခုဟူ၍၎င်း၊ ဒုထိယမျက်နှာတွင် ''သက္ကရဇ ၉၅၂ ခု အရှည် ၁၂၄'' ခုဟူ၍၎င်း အစရှိကာရေးထိုးထားလေသည်။ သက္ကရာဇ် အရှည်အတိုနှစ်ရပ်လုံးကို ရေးမှတ်ထားပုံကို ထောက်ခြင်းအားဖြင့် အင်းဝဘုရင် မိုးညှင်းမင်းတရားကြီးက ''မသျူနောသတ်'' သို့မဟုတ် ''ဝသုဆိပြမုနိ'' ဟူသောဂိန်းအရ သက္ကရာဇ် ၈၀၀ ပြည့် နှစ်တွင် ၇၉၈ နှစ်ကိုဖြိုပစ်ကာ ကြွင်း ၂ နှစ်ဖြင့် သက္ကရာဇ်အသစ်တိတ္ထဝင်ရန်စီစဉ်ချက်မှာ အထမမြောက် ဖစ်အောင် မမြင်ဖြစ်ခဲ့သော်လည်း ယင်းဖြိုဂိန်းကို အစွဲးပြု၍၊ သက္ကရာဇ်အသစ်ဖြစ်သော သက္ကရာဇ်တို့ကို ဖွင့်ဖြိုင်မှတ်ဆိုသုံးစွဲးကြခြင်းမှာ ထင်ရှားလေသည်။

ကောနဒါဗိရုပ် ကျောက်စာ

ကျောက်ဆည်ခရိုင်၊ ပုလိပ်မှူးအနိမ့် ယာလုပ်စားသူ ဦးထွန်းဝသည်၊ မိမိယာအတွင်း ဖရဲများစိုက်ပျိုးရန် ဂေါ်ပြင်ဝင်ရွေ့ ဖြင့်ဖောက်လျက်ယှိသော ကုန်းဘခုကို တူးဆွေရာမှ မြေအောက်တပေခန့်အနက်တွင် အလျားလိုက် မြှုပ်နှံသော ကျောက်စာတချပ်ကို တွေ့ယှိရလေသည်။

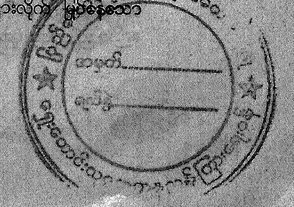

ဆိုသည်ဟု ဆိုကြသည်။ ဤသို့ဆိုသော်လည်း ဤသည်မှာ ဘုရားရှင်ကိုယ်တိုင်ကပင် ဟောကြားခဲ့သော ဆုံးမစကားတော်ဖြစ်သ

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးသည် ဂဏန်းစာရင်းဆိုင်ရာ အသုံးအများဆုံး ဖြန့်ဖြူးမှုပုံစံများထဲမှ တစ်ခုဖြစ်ပြီး သဘာဝဖြစ်စဉ်များစွာတွင် ချဉ်းကပ်ကြည့်ရှုနိုင်သည်။ ဤဆက်ဆံရေးသည် ဂဏန်းစာရင်းဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ဖြစ်နိုင်ခြေသီအိုရီတို့တွင် အခြေခံအုတ်မြစ်ကျသော ဆက်ဆံရေးတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤဆက်ဆံရေးကို ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေး၏ အဓိကအချက်မှာ ကျပန်းကိန်းရှင်တစ်ခုသည် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်းကို လိုက်နာသည်ဟု ဆိုလိုသည်မှာ ထိုကိန်းရှင်၏ တန်ဖိုးများသည် အလယ်ဗဟိုတွင် အများဆုံးစုစည်းနေပြီး ဗဟိုမှ ဝေးကွာလာသည်နှင့်အမျှ ဖြစ်နိုင်ခြေ လျော့နည်းသွားသည်ကို ဆိုလိုသည်။ ဤဖြန့်ဖြူးမှုပုံစံသည် ဂရပ်ဖစ်ပုံစံဆွဲသောအခါ ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန် ရရှိသောကြောင့် ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်ကွေး (Bell Curve) ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးတွင် ဗဟိုပြုတန်ဖိုး (Central Value) ဖြစ်သော ပျမ်းမျှ (Mean) နှင့် အလယ်အလတ်တန်ဖိုး (Median) နှင့် အများဆုံးပေါ်သည့်တန်ဖိုး (Mode) တို့သည် တူညီသည်။ ဤသုံးခုသည် ဖြန့်ဖြူးမှုပုံစံ၏ အလယ်ဗဟိုတွင် ရှိနေသည်။ ဗဟိုမှ ဘယ်ဘက်နှင့် ညာဘက်သို့ ခွဲထုတ်ကြည့်ပါက ပုံသဏ္ဌာန်သည် တူညီသော ပုံစံတူ နှစ်ခုအဖြစ် ပေါ်လာသည်။ ဤသည်မှာ ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေး၏ အရေးကြီးသော ဂုဏ်သတ္တိတစ်ခုဖြစ်သည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ဖော်ပြသည့် ဂရပ်ဖစ်ပုံစံ၏ အကျယ်အဝန်းကို စံသွေဖည်မှု (Standard Deviation) ဟုခေါ်သော ကိန်းဂဏန်းဖြင့် ဖော်ပြသည်။ စံသွေဖည်မှုသည် ဖြန့်ဖြူးမှုပုံစံ၏ ဗဟိုမှ ဘယ်ဘက်နှင့် ညာဘက်သို့ ဖြန့်ကျက်နေသော အကွာအဝေးကို ဖော်ပြသည်။ စံသွေဖည်မှုသေးငယ်ပါက ဖြန့်ဖြူးမှုပုံစံသည် ဗဟိုတွင် ပိုမိုစုစည်းနေပြီး ပုံသဏ္ဌာန်သည် ပိန်လျသွားသည်။ စံသွေဖည်မှုကြီးမားပါက ဖြန့်ဖြူးမှုပုံစံသည် ဗဟိုမှ ဝေးကွာသွားပြီး ပုံသဏ္ဌာန်သည် ဝသွားသည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးတွင် ဖြန့်ဖြူးမှုပုံစံ၏ ဘယ်ဘက်နှင့် ညာဘက်ရှိ အစွန်းဆုံးတန်ဖိုးများသည် ဗဟိုမှ စံသွေဖည်မှု သုံးဆ (3σ) အကွာအဝေးအတွင်း ရှိနေသည်။ ဤအကွာအဝေးအတွင်း ဖြစ်နိုင်ခြေ ရာခိုင်နှုန်းသည် ၉၉.၇ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိသည်။ ဤအချက်ကို အသုံးပြု၍ ကျပန်းကိန်းရှင်တစ်ခုသည် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို လိုက်နာမလိုက်နာ စစ်ဆေးနိုင်သည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ပထမဆုံးတွေ့ရှိသူမှာ ဂဏန်းသင်္ချာပညာရှင် အာဗြဟံ ဒီမိုဗရ် (Abraham de Moivre) ဖြစ်သည်။ သူသည် ၁၇၃၃ ခုနှစ်တွင် ဒွိပုဒ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ပထမဆုံး ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပီယာဆွန် လပ်လပ် (Pierre-Simon Laplace) ဂေါက်စ် (Carl Gauss) တို့သည် ဤဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုတိကျစွာ ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ဂေါက်စ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ဂရပ်ဖစ်ပုံစံဆွဲသောအခါ ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်ကွေးကို ရရှိသောကြောင့် ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်ကွေး (Bell Curve) ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။ ဤသည်မှာ ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေး၏ အရေးကြီးသော ဂုဏ်သတ္တိတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကို အသုံးပြု၍ ကျပန်းကိန်းရှင်တစ်ခုသည် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို လိုက်နာမလိုက်နာ စစ်ဆေးနိုင်သည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ပထမဆုံးတွေ့ရှိသူမှာ ဂဏန်းသင်္ချာပညာရှင် အာဗြဟံ ဒီမိုဗရ် (Abraham de Moivre) ဖြစ်သည်။ သူသည် ၁၇၃၃ ခုနှစ်တွင် ဒွိပုဒ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ပထမဆုံး ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပီယာဆွန် လပ်လပ် (Pierre-Simon Laplace) ဂေါက်စ် (Carl Gauss) တို့သည် ဤဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုတိကျစွာ ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ဂေါက်စ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ဂရပ်ဖစ်ပုံစံဆွဲသောအခါ ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်ကွေးကို ရရှိသောကြောင့် ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်ကွေး (Bell Curve) ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။ ဤသည်မှာ ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေး၏ အရေးကြီးသော ဂုဏ်သတ္တိတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကို အသုံးပြု၍ ကျပန်းကိန်းရှင်တစ်ခုသည် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို လိုက်နာမလိုက်နာ စစ်ဆေးနိုင်သည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ပထမဆုံးတွေ့ရှိသူမှာ ဂဏန်းသင်္ချာပညာရှင် အာဗြဟံ ဒီမိုဗရ် (Abraham de Moivre) ဖြစ်သည်။ သူသည် ၁၇၃၃ ခုနှစ်တွင် ဒွိပုဒ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ပထမဆုံး ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပီယာဆွန် လပ်လပ် (Pierre-Simon Laplace) ဂေါက်စ် (Carl Gauss) တို့သည် ဤဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုတိကျစွာ ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ဂေါက်စ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးသည် ဂဏန်းစာရင်းဆိုင်ရာ ဆန်းစစ်ခြင်းနှင့် ဖြစ်နိုင်ခြေသီအိုရီတို့တွင် အခြေခံအုတ်မြစ်ကျသော ဆက်ဆံရေးတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤဆက်ဆံရေးကို ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးဟု ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေး၏ အဓိကအချက်မှာ ကျပန်းကိန်းရှင်တစ်ခုသည် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်းကို လိုက်နာသည်ဟု ဆိုလိုသည်မှာ ထိုကိန်းရှင်၏ တန်ဖိုးများသည် အလယ်ဗဟိုတွင် အများဆုံးစုစည်းနေပြီး ဗဟိုမှ ဝေးကွာလာသည်နှင့်အမျှ ဖြစ်နိုင်ခြေ လျော့နည်းသွားသည်ကို ဆိုလိုသည်။ ဤဖြန့်ဖြူးမှုပုံစံသည် ဂရပ်ဖစ်ပုံစံဆွဲသောအခါ ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန် ရရှိသောကြောင့် ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်ကွေး (Bell Curve) ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးတွင် ဖြန့်ဖြူးမှုပုံစံ၏ ဘယ်ဘက်နှင့် ညာဘက်ရှိ အစွန်းဆုံးတန်ဖိုးများသည် ဗဟိုမှ စံသွေဖည်မှု သုံးဆ (3σ) အကွာအဝေးအတွင်း ရှိနေသည်။ ဤအကွာအဝေးအတွင်း ဖြစ်နိုင်ခြေ ရာခိုင်နှုန်းသည် ၉၉.၇ ရာခိုင်နှုန်းခန့် ရှိသည်။ ဤအချက်ကို အသုံးပြု၍ ကျပန်းကိန်းရှင်တစ်ခုသည် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို လိုက်နာမလိုက်နာ စစ်ဆေးနိုင်သည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ပထမဆုံးတွေ့ရှိသူမှာ ဂဏန်းသင်္ချာပညာရှင် အာဗြဟံ ဒီမိုဗရ် (Abraham de Moivre) ဖြစ်သည်။ သူသည် ၁၇၃၃ ခုနှစ်တွင် ဒွိပုဒ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ချဉ်းကပ်ရာတွင် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ပထမဆုံး ရှာဖွေတွေ့ရှိခဲ့သည်။ ထို့နောက် ပီယာဆွန် လပ်လပ် (Pierre-Simon Laplace) ဂေါက်စ် (Carl Gauss) တို့သည် ဤဆက်ဆံရေးကို ပိုမိုတိကျစွာ ဖော်ပြခဲ့ကြသည်။ ထို့ကြောင့် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ဂေါက်စ်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။

ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို ဂရပ်ဖစ်ပုံစံဆွဲသောအခါ ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်ကွေးကို ရရှိသောကြောင့် ခေါင်းလောင်းပုံသဏ္ဌာန်ကွေး (Bell Curve) ဟုလည်း ခေါ်ဆိုကြသည်။ ဤသည်မှာ ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေး၏ အရေးကြီးသော ဂုဏ်သတ္တိတစ်ခုဖြစ်သည်။ ဤအချက်ကို အသုံးပြု၍ ကျပန်းကိန်းရှင်တစ်ခုသည် ပုံမှန်ဖြန့်ဖြူးခြင်း ဆက်ဆံရေးကို လိုက်နာမလိုက်နာ စစ်ဆေးနိုင်သည်။

ပြန်ကြည့်ရန် ဆက်စပ်ခေါင်းစဉ်များ

Linguistics ဘာသာစကားပညာရပ်၊ Philology ဘာသာရေးဆိုင်ရာ ပညာရပ်၊ Grammar သဒ္ဒါ၊ Etymology စကားလုံးဇစ်မြစ်ရှာဖွေခြင်း၊ Semantics အဓိပ္ပာယ်ဆိုင်ရာ ပညာရပ်၊ Pragmatics အသုံးအနှုန်းဆိုင်ရာ ပညာရပ်၊ Discourse analysis စကားပြောခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း၊ Phonetics အသံဗေဒ၊ Phonology အသံတွဲဖက်ဗေဒ၊ Morphology ပုဒ်ဖွဲ့ပုံဗေဒ၊ Syntax ဝါကျဖွဲ့စည်းပုံ၊ Lexicography အဘိဓာန်ပြုစုခြင်း၊ Translation ဘာသာပြန်ဆိုခြင်း၊ Interpretation စကားပြန်ဆိုခြင်း၊ Rhetoric စကားပြောအနုပညာ၊ Poetics ကဗျာဗေဒ၊ Literary criticism စာပေဝေဖန်ရေး၊ Sociolinguistics လူမှုဘာသာစကားပညာရပ်၊ Psycholinguistics စိတ်ပညာဆိုင်ရာ ဘာသာစကားပညာရပ်၊ Computational linguistics ကွန်ပျူတာဘာသာစကားပညာရပ်၊ Corpus linguistics စကားလုံးအသုံးအနှုန်း စုစည်းမှုလေ့လာခြင်း၊ Historical linguistics သမိုင်းဘာသာစကားပညာရပ်၊ Comparative linguistics နှိုင်းယှဉ်ဘာသာစကားပညာရပ်၊ Typology ဘာသာစကားအမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း၊ Universal grammar ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ သဒ္ဒါ၊ Language acquisition ဘာသာစကားသင်ယူခြင်း၊ Language change ဘာသာစကားပြောင်းလဲခြင်း၊ Dialectology ဒေသိယစကားပညာရပ်၊ Pidgin and creole languages ရောနှောဘာသာစကားများ၊ Sign language လက်ဟန်ဘာသာစကား၊ Writing system စာရေးနည်းစနစ်၊ Orthography စာလုံးပေါင်းသတ်ပုံ၊ Phonemic inventory အသံတွဲဖက်စုံလင်မှု၊ Allophone အသံကွဲ၊ Minimal pair အသံတွဲဖက်ခြားနားမှုပြသစကားလုံးတွဲ၊ Prosody အသံအနိမ့်အမြင့်နှင့် အသံရှည်အသံတို၊ Tone တေးသံ၊ Stress စကားလုံးအသံထူခြင်း၊ Intonation အသံအနိမ့်အမြင့်ပြောင်းလဲခြင်း၊ Syllable အသံထွက်ယူနစ်၊ Morpheme အဓိပ္ပာယ်ရှိယူနစ်၊ Allomorph ပုဒ်ဖွဲ့ပုံကွဲ၊ Inflection ပုဒ်ဖွဲ့ပုံပြောင်းလဲခြင်း၊ Derivation ပုဒ်ဖွဲ့ပုံဆက်စပ်ခြင်း၊ Compound ပေါင်းစပ်ပုဒ်၊ Clitic အားကိုးပုဒ်၊ Agreement ကိန်းဂဏန်းသဘောတူညီမှု၊ Case ကိန်းဂဏန်းပုံစံ၊ Gender ကိန်းဂဏန်းအမျိုးအစား၊ Tense အချိန်ကာလ၊ Aspect လုပ်ဆောင်ချက်ပုံစံ၊ Mood စိတ်ခံစားမှုပုံစံ၊ Voice ကိန်းဂဏန်းအသံ၊ Transitivity ကိန်းဂဏန်းပြုမူမှုအသွင်၊ Ergativity ကိန်းဂဏန်းအသွင်ကွဲပြားခြင်း၊ Evidentiality သက်သေပြနိုင်မှု၊ Politeness ယဉ်ကျေးမှု၊ Honorific ဂုဏ်ပြုစကားလုံး၊ Taboo ရှောင်ကြဉ်စကားလုံး၊ Euphemism ဖြေပျောက်စကားလုံး၊ Slang လူငယ်စကားလုံး၊ Jargon အထူးပြုစကားလုံး၊ Register စကားပြောပုံစံ၊ Code-switching ဘာသာစကားပြောင်းသုံးခြင်း၊ Diglossia ဘာသာစကားနှစ်မျိုးသုံးခြင်း၊ Bilingualism နှစ်ဘာသာသုံးနိုင်မှု၊ Multilingualism ဘာသာစကားများစွာသုံးနိုင်မှု၊ Language contact ဘာသာစကားထိတွေ့မှု၊ Pidginization ရောနှောဘာသာစကားဖြစ်ပေါ်ခြင်း၊ Creolization ရောနှောဘာသာစကားတည်ငြိမ်ခြင်း၊ Substrate ဘာသာစကားအောက်ခံ၊ Superstrate ဘာသာစကားအထက်ခံ၊ Adstrate ဘာသာစကားဘေးခံ၊ Loanword ငှားယူစကားလုံး၊ Calque ဘာသာပြန်ငှားယူစကားလုံး၊ Semantic shift အဓိပ္ပာယ်ပြောင်းလဲခြင်း၊ Grammaticalization သဒ္ဒါဖြစ်လာခြင်း၊ Lexicalization စကားလုံးဖြစ်လာခြင်း၊ Reanalysis ပြန်လည်ခွဲခြားခြင်း၊ Analogy တူညီမှုအခြေပြုပြောင်းလဲခြင်း၊ Sound change အသံပြောင်းလဲခြင်း၊ Vowel shift သရဖြောင့်ပြောင်းလဲခြင်း၊ Consonant shift ဗျည်းပြောင်းလဲခြင်း၊ Assimilation အသံတူအောင်ပြောင်းခြင်း၊ Dissimilation အသံကွဲအောင်ပြောင်းခြင်း၊ Metathesis အသံနေရာလဲခြင်း၊ Epenthesis အသံထပ်ဖြည့်ခြင်း၊ Elision အသံချေခြင်း၊ Lenition အသံပျော့ပြောင်းခြင်း၊ Fortition အသံမာပြောင်းခြင်း၊ Grammatical relation သဒ္ဒါဆက်ဆံရေး၊ Subject ကိန်းဂဏန်းခံ၊ Object ကိန်းဂဏန်းပြု၊ Verb ကိန်းဂဏန်းပြုမူ၊ Noun ကိန်းဂဏန်းအမည်၊ Pronoun နာမ်စား၊ Adjective နာမဝိသေသန၊ Adverb ကြိယာဝိသေသန၊ Preposition ရှေ့စကားလုံး၊ Postposition နောက်စကားလုံး၊ Conjunction စကားလုံးဆက်၊ Interjection အာမေဋိတ်၊ Particle အပိုစကားလုံး၊ Classifier အရေအတွက်ပြစကားလုံး၊ Numeral ဂဏန်းစကားလုံး၊ Demonstrative ညွှန်ပြစကားလုံး၊ Interrogative မေးခွန်းစကားလုံး၊ Reflexive ကိုယ်ပြန်ညွှန်းစကားလုံး၊ Reciprocal အပြန်အလှန်စကားလုံး၊ Possessive ပိုင်ဆိုင်မှုစကားလုံး၊ Quantifier ပမာဏစကားလုံး၊ Negation ငြင်းပယ်ခြင်း၊ Modality စိတ်ခံစားမှုအခြေအနေ၊ Evidentiality သက်သေပြနိုင်မှု၊ Epistemic modality သိနိုင်မှုအခြေအနေ၊ Deontic modality တာဝန်ဝတ္တရားအခြေအနေ၊ Dynamic modality စွမ်းဆောင်နိုင်မှုအခြေအနေ၊ Aktionsart ကြိယာအမျိုးအစား၊ Telicity ပြီးဆုံးမှုရှိခြင်း၊ Atelicity ပြီးဆုံးမှုမရှိခြင်း၊ Punctual ချက်ခြင်းဖြစ်ပျက်မှု၊ Durative ကြာရှည်ဖြစ်ပျက်မှု၊ Stative အခြေအနေပြကြိယာ၊ Dynamic verb လုပ်ဆောင်မှုကြိယာ၊ Achievement ရလဒ်ပြကြိယာ၊ Accomplishment ပြီးမြောက်မှုကြိယာ၊ Activity လုပ်ဆောင်မှုကြိယာ၊ State အခြေအနေ၊ Event ဖြစ်ရပ်၊ Process လုပ်ငန်းစဉ်၊ Result ရလဒ်၊ Cause အကြောင်းရင်း၊ Effect အကျိုးဆက်၊ Agent လုပ်ဆောင်သူ၊ Patient ခံရသူ၊ Experiencer ခံစားသူ၊ Theme အကြောင်းအရာ၊ Instrument ကိရိယာ၊ Location နေရာ၊ Source မူရင်းနေရာ၊ Goal ဦးတည်ရာနေရာ၊ Path လမ်းကြောင်း၊ Time အချိန်၊ Manner ပုံစံ၊ Reason အကြောင်းပြချက်၊ Purpose ရည်ရွယ်ချက်၊ Condition အခြေအနေ၊ Concession ခွင့်လွှတ်ခြင်း၊ Result clause ရလဒ်ဝါကျ၊ Relative clause ဆက်စပ်ဝါကျ၊ Complement clause ဖြည့်စွက်ဝါကျ၊ Adjunct ဖြည့်စွက်ပုဒ်၊ Argument အငြင်းအခုံ၊ Logic ယုတ္တိဗေဒ၊ Inference ကောက်ချက်ဆွဲခြင်း၊ Presupposition ကြိုတင်ယူဆချက်၊ Entailment ပါဝင်ပတ်သက်မှု၊ Contradiction ဆန့်ကျင်ဘက်ဖြစ်မှု၊ Tautology ထပ်တလဲလဲဖြစ်မှု၊ Paradox ဆန့်ကျင်ဘက်ဆိုသော်လည်း မှန်ကန်နေသည့်အချက်၊ Ambiguity နှစ်မျိုးနှစ်စားဖြစ်နိုင်မှု၊ Vagueness ရေရည်မှုန်းလင်းမှု၊ Sorites paradox ပုံသဏ္ဌာန်ပြဿနာ၊ Liar paradox လိမ်ညာသူပြဿနာ၊ Russell's paradox ရပ်စဲပြဿနာ၊ Set theory အစုသီအိုရီ၊ Mereology အစိတ်အပိုင်းဗေဒ၊ Topology ပုံသဏ္ဌာန်ဗေဒ၊ Graph theory ဂရပ်သီအိုရီ၊ Tree structure သစ်ပင်ဖွဲ့စည်းပုံ၊ Recursion ပြန်လည်ခေါ်ယူခြင်း၊ Embedding ထည့်သွင်းခြင်း၊ Coordination ပူးတွဲဖြစ်ခြင်း၊ Subordination အောက်ခံဖြစ်ခြင်း၊ Ellipsis ချန်လှပ်ခြင်း၊ Anaphora ရှေ့ကိုပြန်ညွှန်းခြင်း၊ Cataphora နောက်ကိုကြိုညွှန်းခြင်း၊ Deixis ညွှန်ပြခြင်း၊ Indexicality အခြေအနေမူတည်မှု၊ Performativity လုပ်ဆောင်ချက်ဖြစ်စေသောစကား၊ Speech act ပြောဆိုမှုလုပ်ဆောင်ချက်၊ Illocutionary act ရည်ရွယ်ချက်ပြောဆိုမှု၊ Perlocutionary act ရလဒ်ဖြစ်စေသောပြောဆိုမှု၊ Locutionary act ပြောဆိုမှုလုပ်ဆောင်ချက်၊ Turn-taking စကားပြောအလှည့်ကျခြင်း၊ Repair စကားပြန်ပြင်ခြင်း၊ Backchannel နားထောင်သူတုံ့ပြန်မှု၊ Politeness theory ယဉ်ကျေးမှုသီအိုရီ၊ Face ဂုဏ်သိက္ခာ၊ Positive face ချီးကျူးခံလိုစိတ်၊ Negative face လွတ်လပ်ခွင့်လိုစိတ်၊ Face-threatening act ဂုဏ်သိက္ခာထိခိုက်စေသောလုပ်ရပ်၊ Mitigation သက်သာစေခြင်း၊ Hedging ရှောင်ပုံစကားပြော၊ Indirect speech act သွယ်ဝိုက်ပြောဆိုမှု၊ Conversational implicature စကားပြောအဓိပ္ပာယ်ဝှက်မှု၊ Maxim of quantity ပမာဏဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း၊ Maxim of quality အရည်အသွေးဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း၊ Maxim of relation ဆက်စပ်မှုဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း၊ Maxim of manner ပုံစံဆိုင်ရာ စည်းမျဉ်း၊ Cooperative principle ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှုမူ၊ Relevance theory သက်ဆိုင်မှုသီအိုရီ၊ Cognitive linguistics သိမြင်မှုဘာသာစကားပညာရပ်၊ Conceptual metaphor အယူအဆဆိုင်ရာ ဥပမာ၊ Conceptual blending အယူအဆရောနှောခြင်း၊ Frame semantics ဘောင်အဓိပ္ပာယ်ဗေဒ၊ Schema အစီအစဉ်ပုံစံ၊ Prototype ပုံစံတူ၊ Category ခေါင်းစဉ်အမျိုးအစား၊ Basic level category အခြေခံအမျိုးအစား၊ Embodiment ခန္ဓာကိုယ်ဆက်စပ်မှု၊ Image schema ပုံရိပ်အစီအစဉ်၊ Construction grammar ဖွဲ့စည်းပုံသဒ္ဒါ၊ Usage-based linguistics အသုံးပြုမှုအခြေပြုဘာသာစကားပညာရပ်၊ Emergentism ပေါ်ပေါက်လာမှုသီအိုရီ၊ Connectionism ဆက်သွယ်မှုသီအိုရီ၊ Neural network အာရုံကြောကွန်ရက်၊ Deep learning နက်ရှိုင်းသောသင်ယူမှု၊ Machine learning စက်သင်ယူမှု၊ Artificial intelligence တုပဉာဏ်၊ Natural language processing သဘာဝဘာသာစကားလုပ်ဆောင်မှု၊ Speech recognition အသံမှတ်သားခြင်း၊ Text-to-speech စာသားမှအသံပြောင်းခြင်း၊ Machine translation စက်ဘာသာပြန်၊ Chatbot စကားပြောရုပ်ဝိညာဉ်၊ Large language model ကြီးမားသောဘာသာစကားပုံစံ၊ Transformer ပြောင်းလဲပေးစက်၊ Attention mechanism အာရုံစိုက်မှုယန္တရား၊ Tokenization စကားလုံးခွဲခြင်း၊ Embedding vector ထည့်သွင်းမှုဗက်တာ၊ Fine-tuning ချိန်ညှိပြင်ဆင်ခြင်း၊ Prompt engineering တောင်းဆိုချက်ပုံစံတည်ဆောက်ခြင်း၊ Hallucination အတုယောင်ဖန်တီးမှု၊ Bias ဘက်လိုက်မှု၊ Fairness တရားမျှတမှု၊ Explainability ရှင်းလင်းနိုင်မှု၊ Interpretability နားလည်နိုင်မှု၊ Transparency ပွင့်လင်းမြင်သာမှု၊ Accountability တာဝန်ယူမှု၊ Privacy ကိုယ်ရေးကိုယ်တာ၊ Data governance ဒေတာအုပ်ချုပ်မှု၊ Intellectual property ဉာဏ်စောင့်ရှောက်မှု၊ Open source အခမဲ့ရရှိနိုင်သော၊ Proprietary ပိုင်ဆိုင်မှုအခွင့်အရေး၊ License လိုင်စင်၊ Creative commons ဖန်တီးသူအခွင့်အရေးမဟုတ်၊ Public domain အများပိုင်၊ Fair use သင့်တော်စွာအသုံးပြုခွင့်၊ Plagiarism ကူးယူခိုးယူခြင်း၊ Academic integrity ပညာရေးသမာဓိ၊ Peer review ပညာရှင်ချင်းစစ်ဆေးခြင်း၊ Publication bias ထုတ်ဝေမှုဘက်လိုက်မှု၊ Reproducibility ပြန်လည်ထပ်တလဲလဲဖြစ်နိုင်မှု၊ Replication crisis ပြန်လည်ထပ်တလဲလဲမဖြစ်နိုင်သောအကျပ်အတည်း၊ Meta-analysis ပေါင်းစပ်ခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း၊ Systematic review စနစ်တကျပြန်လည်သုံးသပ်ခြင်း၊ Evidence-based practice သက်သေအခြေခံလုပ်ဆောင်မှု၊ Null hypothesis သုညယူဆချက်၊ Alternative hypothesis အခြားယူဆချက်၊ Type I error ပထမအမှား၊ Type II error ဒုတိယအမှား၊ Statistical power စာရင်းအင်းစွမ်းအား၊ Effect size အကျိုးသက်ရောက်မှုပမာဏ၊ Confidence interval ယုံကြည်မှုကြားကာလ၊ Bayesian inference ဘေယျန်းနည်းသုံးသုံးသပ်ခြင်း၊ Prior probability ကြိုတင်ဖြစ်နိုင်ခြေ၊ Posterior probability နောက်ဆုံးဖြစ်နိုင်ခြေ၊ Likelihood ဖြစ်နိုင်ခြေ၊ Markov chain မာကော့ဗ်ကွင်းဆက်၊ Monte Carlo method မွန်တီကာလိုနည်းလမ်း၊ Simulation ပုံတူပြုလုပ်ခြင်း၊ Optimization အကောင်းဆုံးဖြစ်အောင်လုပ်ခြင်း၊ Gradient descent ဆင်းသက်မှုနည်းလမ်း၊ Loss function ဆုံးရှုံးမှုလုပ်ဆောင်ချက်၊ Regularization ပုံမှန်ပြုလုပ်ခြင်း၊ Overfitting အလွန်အကျွံကိုက်ညီခြင်း၊ Underfitting လုံလောက်စွာမကိုက်ညီခြင်း၊ Cross-validation ပြန်လည်စစ်ဆေးခြင်း၊ Training set လေ့ကျင့်ရေးအစုံ၊ Test set စမ်းသပ်ရေးအစုံ၊ Validation set အတည်ပြုရေးအစုံ၊ Feature engineering အင်္ဂါရုပ်ဖန်တီးခြင်း၊ Dimensionality reduction အတိုင်းအတာလျှော့ချခြင်း၊ Principal component analysis အဓိကအစိတ်အပိုင်းခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း၊ Clustering အုပ်စုဖွဲ့ခြင်း၊ Classification အမျိုးအစားခွဲခြားခြင်း၊ Regression ဆုတ်ယုတ်မှုခွဲခြမ်းစိတ်ဖြာခြင်း၊ Time series အချိန်အလိုက်ဒေတာ၊ Anomaly detection ထူးခြားမှုရှာဖွေခြင်း၊ Recommendation system အကြံပြုစနစ်၊ Search engine ရှာဖွေရေးအင်ဂျင်၊ Information retrieval သတင်းအချက်အလက်ပြန်လည်ရယူခြင်း၊ Ranking အဆင့်သတ်မှတ်ခြင်း၊ Relevance feedback သက်ဆိုင်မှုတုံ့ပြန်ချက်၊ Query ရှာဖွေမေးမြန်းချက်၊ Index အညွှန်းစာရင်း၊ Inverted index ပြောင်းပြန်အညွှန်းစာရင်း၊ Stemming အခြေခံပုဒ်ရှာခြင်း၊ Lemmatization အခြေခံပုဒ်ပြန်ပြောင်းခြင်း၊ Stop word အသုံးများသောစကားလုံး၊ Bag of words စကားလုံးအိတ်ပုံစံ၊ TF-IDF စကားလုံးအရေးပါမှုတွက်ချက်နည်း၊ Cosine similarity ထောင့်ကိုင်းတူညီမှု၊ Euclidean distance အကွာအဝေးတိုင်းတာနည်း၊ Manhattan distance ဘလောက်အကွာအဝေး၊ Jaccard index ဂျက်ကတ်တူညီမှုအညွှန်းကိန်း၊ Edit distance တည်းဖြတ်အကွာအဝေး၊ Levenshtein distance လီဗင်ရှတိုင်းတာနည်း၊ Hamming distance ဟမ်မင်းတိုင်းတာနည်း၊ Dynamic programming ဒိုင်းနမစ်ပရိုဂရမ်းမင်း၊ Greedy algorithm လောဘကြီးသောနည်းလမ်း၊ Backtracking နောက်ပြန်ရှာဖွေခြင်း၊ Branch and bound အကိုင်းအခက်ခွဲခြင်းနည်း၊ Heuristic ခန့်မှန်းနည်းလမ်း၊ Metaheuristic အဆင့်မြင့်ခန့်မှန်းနည်းလမ်း၊ Genetic algorithm မျိုးဗီဇနည်းလမ်း၊ Simulated annealing အပူပေးအေးခဲခြင်းနည်း၊ Ant colony optimization ပုရွက်ဆိတ်အုပ်စုနည်း၊ Particle swarm optimization အမှုန်အစုနည်း၊ Evolutionary computation ဆင့်ကဲဖြစ်စဉ်တွက်ချက်မှု၊ Fitness function သင့်လျော်မှုလုပ်ဆောင်ချက်၊ Crossover မျိုးဗီဇလဲလှယ်ခြင်း၊ Mutation မျိုးဗီဇပြောင်းလဲခြင်း၊ Selection ရွေးချယ်ခြင်း၊ Population လူဦးရေ၊ Generation မျိုးဆက်၊ Chromosome ခရိုမိုဆုန်း၊ Gene မျိုးဗီဇ၊ Allele မျိုးဗီဇကွဲ၊ Phenotype ပြင်ပလက္ခဏာ၊ Genotype မျိုးဗီဇအမျိုးအစား၊ Dominant ဦးစီးမျိုးဗီဇ၊ Recessive ဝှက်ထားမျိုးဗီဇ၊ Mendelian inheritance မ

ရှေးအကျဆုံးသော မြန်မာနှေ့ ခုနစ်နေ့အမည်များ

ဘယ်အခါတုန်းကအစပြု၍၊ တနင်္ဂနွေ၊တနင်္လာစသည်ဖြင့်နေ့ခုနစ်နေ့တို့၏အမည်များကို မြန်မာတို့ကစတင် ရေးသား ရွတ်ဖတ် ပြောဆိုအသုံးပြုကြပါသနည်းဟူမူ၊ ပုဂံပြည်ကြီး ကောင်းစားစဉ်မှ အစပြု၍ ရေးသား သုံးစွဲး ပြောဆိုကြချေပြီတဲ့ အောက်ပါကျောက်စာများက သက်သေခံကြမည်ဖြစ်ပါသတည်း။

(၁) ဓမ္မရံကြီး၊ သို့မဟုတ် ဓမ္မရံသီကျောက်စာ ထိုကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၅၂၇ ခု ၊ လွန်ဆေးလ်လ လဆုတ် ၁ ရက် တန်ခူးဘင်လာနိုဟ်ဟူ ဟု လာယို့၏။ ကျောက်စာဓါတ်ပုံကို မြန်မာတိုင်းရင်း ကျောက်စာပုံ နံပါတ် (၄)၌ ကိုယ်တိုင်ဖတ်ရှုနိုင်၏။

(၂) မင်းအိုချမ်းသာဘုရား ကျောက်စာ ယင်းကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၅၄၂ ခု ကဆုန်လဆန်း ....ကြာသပတိယ် ဟု လာယို့၏။ မြန်မာဘိုင်းရင်းကျောက်စာပုံ နံပါတ် (၇)၌ ဖတ်ရှုနိုင်၏။

(၃) ပုံနှိပ်စာတိုက် (၀)တွင် မျက်နှာဘက်၌ သကရစ် ၅၄၄ ခု လို့ယ်တာလဆုတ်... သုကြာနိုယ်ဟု လာ ယို့၏။ ကျောဘက်တွင်၊ သကရစ် ၅၄၆ ခု ၂၂ သိုဝ်လဆန်း....ဗုဒ္ဓဟူနိုယ်ဟုလာယို့၏။

(၄) တပ်ကလေးဘုရားကျောက်စာတွင်၊သကရစ် ၅၅၄ ခု တပေါင်....သောက်ကြာနိုယ်ဟု လာယို့ ၏။ပုံနှိပ်စာတိုက် (၁၂)မှာ ဖတ်ရှုနိုင်၏။

(၅) ရှင်ပင်မေ၊ဘိုဘုရား ကျောက်စာတွင်၊....နတ်တာဝ်လဆန်....ပုတ္တဟူနိုယ်ဟု လာယို့၏။ ပုံနှိပ်စာတိုက် (၁၃)၌ ဖတ်ရှုနိုင်၏။

(၆) ဃင်းကျောက်စာမှာပင်၊ သကရစ် ၅၂၀ ခု တစ်လွှင်....အက်ာနိယ် ဟုလာယို့၏။ ပုံနှိပ်စာတိုက် (၁၄)၌ ဖတ်ရှုနိုင်၏။

(၇) သဋ္ဌေးမုတ်ဂုဘုရားကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၅၅၉ ခု၊ လွှသိုဝ်လဆန်.....ကြာသပတိယ်နိယ် ဟု လာယို့၏။ မြန်မာတိုင်းရင်း ကျောက်စာပုံနှံပါတ် (၁၅)၌ ဖတ်ရှုနိုင်၏။

(၈) ပုဂံပြတိုက်နံပါတ် ၅၂ ကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၅၅၉ ခု တဝေါလဆန်....တနင်္လာနိယ် ဟုလာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၁၇)၌ ဖတ်ရှုနိုင်၏။

(၉) သံဖျင်ရင်ကောင်ဘုရား ကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၅၆၄....ကုဆုန်....၆၊ နေ့ိယ်ဟု လာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၂၄)။

(၁၀) ကဇွန်းအိုဘုရားကျောက်စာတွင်၊ ကြာသပတိယ်ဟုလာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၂၅)။

(၁၁) ရှင်ပင်မေ၊ဘိုကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၆၆၆ ခု....တန်ခူင်ကနုယ် ဟု လာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၂၇)။

(၁၂) ပြင်စည်ရွှေပြည်ရှင်ကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၅၆၇ ခု ကုဆုန်လ ၅၌ည် စနိယ်နိုယ် ဟုလာယို့၏ ပုံနှံပါတ် (၂၈)။

(၁၃) ဓမ္မရာဇီကဘုရားကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၆၀၁ ....သုကြာနိုယ်ဟု လာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၂၉)။

(၁၄) ခေ၁ဝရကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၅၆၉ တန်ခူလွှန်....၆၊ နိုယ်ဟု လာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၃၁)။

(၁၅) ရှင်ပင်မေ၊ဘိ ကျောက်စာတွင်၊ ....နံကာလဆုတ်....တန်ခူင်ကုနုယ်ဟု လာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၃၂)။

(၁၆) မဟာဒိဘုရားကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၅၇၃ ခု သန္တူလဆုတ်....ကြာသပတိယ် ဟုလာယို့ ၏။ပုံနှံပါတ် (၃၄)။

(၁၇) သကရစ် ၅၇၃ ခု ထိုးကျောက်စာတွင်၊ တစ်သလင်....ပုတ္တဟူနိုယ်....သုကြာနိုယ် ဟူ၍ လာယို့၏။ပုံနှံပါတ် (၃၇-၃၈)။

(၁၈) ဓမ္မရံကြီးကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၅၇၀ ကဆုန်....ကြသပတိယ် ဟုလာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၄၁)။

(၁၉) ပုဂံငြတိုက်ယိုနံပါတ် (၄၄) ကျောက်စာတွင်၊သကရစ် ၅၇၀....လွှယ်တာစနိယ် ဟုလာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၄၄)။

(၂၀) ဓဲမ္မရံကြီးကျောက်စာတွင်၊သကရစ် ၅၀၁....သန္တူလ....တန်ခူင်လာနိုယ်ဟုလာယို့၏။ပုံနှံပါတ် (၄၇)။

(၂၁) ဝက်ကြီးအင်းကျောက်စာတွင်၊ သကရစ် ၅၀၅.... ၅၌ သိုဝ်လ....တန်ခူင်လာနိုယ်ဟု လာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၅၁)။

(၂၂) တူရွှင်းတောင်ကျောက်စာတွင်၊ ၅၀၆....တပိုတွယ်....ကြသပတိယ်ဟုလှာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၅၄)။

(၂၃) ဂုပ္ပေါက်ငယ်ကျဲာက်စာတွင်၊ ၆၆၀ ....လွှယ်တာလ....ကြသပတိယ် ဟုလာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၆၃)။

(၂၄) ဂုပ္ပေါတ်ငယ်ကျဲာက်စာတွင်၊ ၆၀၂ ....နံ (ယူန်) ....၆၊နိုယ်ဟုလာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၆၄)။

(၂၅) လောကနန္ဒာကျဲာက်စာတွင်၊ ၅၉၂ ....တပေါင်းလ....ပုတ္တဟူ ဟုလာယို့၏။ပုံနှံပါတ် (၆၅)။

(၂၆) စောမင်းလတ်ကျောက်စာ၌၊ ၅၉၅ ....နံကာလ....အင်ကာ ဟုလာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၇၀)။

(၂၇) လေးမျက်နှာကျောက်စာ၌၊ ၅၀၅....နတ္တာဝ်လ....သုကြာနိုယ် ဟု လာယို့၏။ ပုံနှိပ်စာတိုက် (၇၃)။

(၂၀) ဓေယျတ်ကျောက်စာ၌၊ ၅၇၃....တာ်သွင်လ....ကြာသပတိ်ယ် ဟုလာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၉၀)။

(၂၉) မုတ်ဂုကျောက်စာ၌၊ ၅၉၀....နံယုန်လ....သုကြာနိုယ် ဟုလာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၉၁)။

(၃၀) ဆုတောင်းပြည့်ကျောက်စာ၌၊ ၅၉၁....တပို့ဿ်ထွယ်....ကြာသပတိယ် ဟုလာယို့၏။ပုံနှံပါတ် (၉၀)။

(၃၁) အဇဝေါ်ဏကျောက်စာ၌၊ ၅၉၉....နတ္တာဝ်လ....ပုတ္တဟူ ဟုလာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၁၀၂)

(၃၂) ဝက်ကြီးအင်းရွှေကျောင်းကျောက်စာ၌၊ ၅၉၁.... ၅၁သို့ ကြာသပတိယ် ဟု လာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၁၀၃)။

(၃၃) ရှင်ပင်မေ၊ဘိကျောက်စာ၌၊ ၅၉၀.... ၅၁သိုဝ်လ....တန်နင်လာနိုယ် ဟု လာယို့၏။ ပုံနှံပါတ် (၁၀၆)။

၅၌မျသော၁သာဓကတို့ဖြင့်၊ ပုဂံခေတ်အခါ လွှန်ခဲ့သော၁နှစ်ပေါင်း ၅၀စ်ရာလောက်က၊ တနင်္ဂနွေ၊ တနလ်ာ အရေးအသားတို့သည်၊ အောက်ပါအတိုင်းဖြစ်ဘိ၏ဟု သိကြရာသတည်း။

ပဌမနွေ့ကို၊ တန်ခူင်ကနုယ်၊ တန်ခူင်ကုနုယ်နိယ်၊
ဒုတိယနွေ့ကို၊တန်ခူဘင်လာ၊ တန်ခူင်လာ၊ တန်ခူင်လာနိုယ်၊ တန်ခူင်လာနိုယ်၊
တတိယနွေ့ကို၊ အက်ာနိယ်၊ အင်ကာနိုယ်၊
စတုတ္ထနွေ့ကို၊ ဗုဒ္ဓဟူ၊ ပုတ္တဟူနိုယ်၊
ပဉ္စမနွေ့ကို၊ ကြသပတိယ်နိုယ်၊ ကြသပတိယ်၊ ကြာသဝ်တိယ်နိုယ်၊
ဆဋ္ဌမနွေ့ကို၊ သုကြာနိုယ်၊ သောက်ကြာနိုယ်၊ သုကြာနိုယ်၊ ၆ နိုယ်၊
သတ္တမနွေ့ကို၊ စနိယ်နိုယ် တို့ဖြစ်ကြပါသတည်း။

အင်္ဂါ၊ ဗုဒ္ဓဟူး၊ ကြာသပတေး၊ သောကြာ၊ စနေ တို့၏ ရင်းမြစ်မူလ

၅၌သို့လျှင်၊ ရေးအရေးအသား ယခုအရေးအသားဖြစ်သော မြန်မာခုနစ်နေ့အမည်များကို၊ ပါ၌ သက္ကရဋ္ဌ သဒ်တအမည်များနှင့် နှိုင်းရှည်ကြည့်ပါမူ။

အက်ာနိုယ် အင်ကာ အင်္ဂါတို့သည် ပါ၌ အင်္ဂါရ အင်္ဂါရမှ လာယို့ကြောင်း ထင်ရှားခြေသည်။
ဗုဒ္ဓဟူ ပုတ္တဟူ ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တို့သည်၊ သက္ကရဋ္ဌ သဒ်တ ဗုဓ်ဝါရ ပါ၌ ဗုဒ္ဓဝါရ ဗုဒ္ဓါဟ တို့မှ ရွှေလျော လာကြောင်းထင်ရှားခြေသည်။ တနည်းလည်း ဗုဒ္ဓဝါရမှ ၆နှ်တို့က ဗုဒ္ဓဝါ မြန်မာတို့က (ဝါ) ကို (ဦ) ပြုကာ အဓက (ဗုဒ္ဓဦ) နောင်မှ ရွှေလျော၍ ဗုဒ္ဓဟူ ဗုဒ္ဓဟူးဖြစ်လာခြေသည်။
ကြသပတိယ်နိုယ် ကြသပတိယ် ကြာသပတိယ် ကြာသာပတေးနေ့ ဟူသောအမည်တို့သည် သက္ကရဋ္ဌ သဒ်တ ဇြိဟသ္ပတိမှ ရွှေလျောလာကြောင်း ထင်ရှား၏။
သုကြာနိုယ် သောက်ကြာနိုယ် သုကြာနိုယ် ၆ နိုယ် သောကြာနေ့ဟူသော အမည်တို့သည် ပါ၌ သုက္ကဝါရ သက္ကရဋ္ဌ သဒ်တ ဇုကြဝါရ ဇုကြဝါရ သုက္ကရတို့မှ ရွှေလျောလာကြောင်း ထင်ရှား၏။ စနိယ်နိုယ် စနေနေ့ဟူသော အမည်တို့သည်။ ပါ၌ သနိဝါရ သက္ကရဋ္ဌ သဒ်တ စနိဝါရ စနိစ္စရတို့မှ ရွှေလျောလာခဲ့ကြောင်း ထင်ရှား၏။

ပါ၌ သက္ကရဋ္ဌ တို့မှ ဆင်းသက်ရွှေလျောလာပုံ

၅၌သို့၊ ပါ၌ဘာသာဝေါဟာရ သင်သကြိုက်ခေါ် သက္ကရဋ္ဌ သဒ်တဘာသာဝေါဟာရတို့မှ ဆင်းသက်ရွှေ လျောလာကြသော အထက်ပါမြန်မာနေ့အမည်များသည် ထိုဘာသာတို့မှ တိုက်ရိုက်မလာခဲ့ကြ၊ မွန်တို့ထံမှတဆင့် ရွှေ့လျောလာကြပုံရခြေသည်။ အထူးသဖြင့် ဆဋ္ဌနေ့ဖြစ်သော သောက်ကြာနိုယ်၊ ၆နိုယ်၊ သောကြာနေ့နှင့် သတ္တမ နေ့ဖြစ်သော စနိယ်နိုယ် စနေနေ့တို့၌ ထင်ရှားခြေသည်။

မွန်တို့က၊ (အ့) (ဥ) သရကို (အော) (အောက်) ဟုလည်း ဖတ်ကြရှုတ်ကြကုန်၏။ ထိုကြောင့် လည်း ပုဂံကို ပေါက်ဟုလင်း ပေါက်က်ဟုလင်း ခေါ်တွင်သည်ဖတုတ်ပါခြေ့။ ဖြူလုမျိုးကို ပြောလုမျိုး၊ ပြောက်လုမျိုးဟု ခေါ်တွင်သည်ကိုလည်း ထောက်ထားရာ၏။

ထားဝယ်စကားနှင့် မွန်အသံ

မွန်တို့က အုကို အော၊အောက် ရွတ်ဆိုသည်ကိုထိုက်၍ လည်းထားဝယ်သူ ထားဝယ်သားတို့က အုံခုံဝင်ကို အောင်ခေါင်ပန်၊ လက်ဆုံကို လတ်ဆောင်၊ထည့်ပါဆုံကို ထဲ့ပါခေါင် စသည်ဖြင့် ပုဂံခေတ်မှသည် လိုက်လျော၍

ရွတ်ဖတ်ခေါ်ဝေါ်ခဲ့ရာ ယခုအခါတိုင်အောင်ပင် အောက်ပါမြန်မာလက်ာကို ထားဝယ်တို့က မွန်သံဖြင့် ရွတ်ဖတ်သီဆိုနေကြချေသည် မဟုတ်ပါလော့။

ထိုးနှင့်သဲးနှင့် အမျှပြုတ်။
အုတ်ရှစ်ကျိုထုတ် ရေတမှတ်။
တင်လဲးနောက်ထပ် နှစ်မှုတ်မှတ်။
ကျဲကော်ဝါးမှုတ် ခြောက်မှုတ်အုံခုံ။
နောင်နောင်မလွဲ တို့မောင်းထဲမှာ ထည့်ပါတို့။
လက်ဆုံမယ်နှင့် တွယ်ယှက်ရ။
ဘယ်မှဝမ်းပန်း သာမည်လေး။
အေ—အေ—အေ့—နောင်ဝေး၊

ဤလက်ာကို ထားဝယ်သူ ထားဝယ်သားတို့ ရွတ်ဆိုကြသည်ကား။

ထိုးနဲသဲန အမျှပြု၊
အုရှစ်ကျိုထု ရေတမှ၊
တန်လဲနောက်ထပ် နှစ်မှုမှတ်၊
ကွဲကော်ဝါးမှု ခြောက်စုအောန်ဒေါ်နဲ်။
နောန်နောန်မလွဲ နို့မောန်းထဲမှာ ထဲပါဒေါင်။
လတ်ဆောင်မယ်န တွဲရှစ်ရ။
ဗယ်မှဝမ်းမန်း သာမည်လေး။
အေ—အေ—အေ့— နောန်ဝေး။

ခွန်တို့ထိမှ တဆင့်

ဤသို့လျှင်မွန်တို့က အုသရကို အောသရ အောက်သရကဲ့သို့ ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုကြသည်ကို ပုဂံကောင်းစား စဉ်ကတည်းက မြန်မာတို့ကအတုယူကြကာ ပါဠိသုဏ္ဏ သဏ္ဌာန်ဂုဏ်ကြတို့ကို သုက သုကြဟုမရွတ်ဘဲး သောက်ကြာနိယ် သောကြာနေ့ ဖဲနိယ် ဟုရေးကြရွတ်ကြ ဇတ်ကြလေတော့သည်။

မြန်မာတို့က သောကြာနေ့ကို ဖ နိယ်၊ ဖနေ့၊ ဖကြာနေ့ဟု တခါဘရံ ရေးကြခြင်းသည်လည်း ပါဠိအရှိန်အဝါမကင်းချေ။ ဧက၊ ဒွေ၊ တိ၊စတု၊ ပဉ္စ၊ ဆ၊ သတ္တ၊ အဋ္ဌ၊ နဝ၊ ဒသ ဟု တစ်၊ဒွစ်၊သုံး၊လေး၊ငါး၊ခြောက်၊ခုနစ်၊ ရှစ်၊ကိုး၊တဆယ် ဟူသော ဂဏန်းများကိုပါဠိလိုခေါ်ဆိုသော်လည်း ဧကာဒသ၊ဒွါဒသ၊သို့မဟုတ် ဗါရသ၊တေရသ၊ စတုဒ္ဒသ၊ ပန္နရသ၊ သောဠသ ဟူ၍ မြန်မာ တဆယ့်တစ်၊ တဆယ့်နှစ်၊ တဆယ့်သုံး၊တဆယ့်လေး၊တဆယ့်ငါး၊ တဆယ့်ခြောက်တို့ကို ပါဠိလိုခေါ်ဆိုချေသည်။ ထိုကြောင့် သောသည်ပါဠိစကား၊မြန်မာလို (ဖ) ခြောက်ဖြစ်ခြင်းကြောင့်၊ သောကြာကို တခါတရံ ဖကြာဟု ရေးသည်ဟု မှတ်သားထားကြရာသတည်း။

သတ္တမနေ့ကို စနိယ်နိယ်၊ စနေ့နေ့ဟု မြန်မာတို့က ပုဂံကောင်းစားစဉ်ကတည်းက ရေးကြ မှတ်ကြ ဖတ်ကြ ရွတ်ကြ ခေါ်ဝေါ်ကြရာ၌ ပါဠိမှတိုက်ရိုက်ယူလျင်၊ သနိနေ့ဟူ၍သာ ရေးသားဖတ်ရွတ်တန်ရာ၏။ သက္ကဋ သဒ်တမှ တိုက်ရိုက်ယူလျင် ဇနိနေ့၊ ဇနိစ္စရ ဟုသာရေးမှတ်ဖတ်ရွတ်တန်ရာ၏။ ခွန်တို့က (သ) ဗျည်းသံကို (စ) သံဖြင့် ရွတ်ဖတ်ခြင်းကြောင့်၊ မြန်မာတို့က ထားဝယ်သားတို့ကို အတုယူလိုက်လျောဖတ်ရွတ်ကာ၊ (နို့) ကို (နေ) ပြုပြီးသော် (စနေ) နေ့ဟု ရေးသားဖတ်ရွတ် ပြောဆိုလာကြကုန်၏ ဟုမှတ်သားထားကြရာသတည်း။

(အိ) သရကို (အေ) သရပြသော သာဓကကား များစွာ၏။ (အမိ) ကို (အမေ) ခေါ်သည်ကို အလွယ်တကူ ထောက်ထားကြရာသတည်း။

တနဂ်ခွေ၊ တနလ်ာ

တနဂ်ခွေ၊ တနလ်ာ ဟု မြန်မာတို့ကခေါ်ကြသည်ကို၊ ခွန်တို့က တဲ့အပိတ်၊ တဲ့စန်ဟု ယခုအခါ ခွန်တို့က ခေါ်ဆိုကြ၏။

ကုန်စစ်သားမင်းတရား၏ နန်းတည်ကျောက်စာခေါ်၊ သရဝါတိုခါးအနီးသွင်၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာနက ဇွေယျိ၍၊ ပုဂံပြတိုက်၌ ဖိုက်ထူထားသော ရှေးဟောင်းမွန်ကျောက်စာ၌၊ အောက်ပါအတိုင်း ခွန်နေ့ ခုနစ်နေ့အမည်များကို တွေ့မြင်ဖတ်ရှုရ၏။

တွေယ်အာဒိတ္တဝါရ	C.1.22, H.1.9, M.1.10.
တွေယ်စန်ဒဝါရ်	B.1.12, C.1.30, E 1, 15, L.1.18.
ဥဿာဇောဂအက်ာရ	C.1.12.
တွေယ်ဗုဒ္ဓဝါရ	L.1.5, 7, 10, 13, 16.
တွေယ်မြတသ္ပတိ	E.1.21.
တွေယ်သုက္ကဝါရ်	D.1.16, F.1.1, J.1 31, M.1.6
တွေယ်သ္ဆိသ္စရ်	B.1.17, D.1.43, G.1 9.

မြန်မာလိုပြန်ဆိုလျင်၊

(တွေယ်အာဒိတ္တဝါရ) သည်	(နေနေ့) ဖြစ်၏။
(တွေယ်စန်ဒဝါရ) သည်	(လနေ့) ဖြစ်၏။
(ဥဿာဇောဂအက်ာရ) သည်	(အင်္ဂါနေ့နံနက်စောစော) ဖြစ်၏။
(တွေယ်ဗုဒ္ဓဝါရ) သည်	(ဗုဒ္ဓဟူနေ့) ဖြစ်၏။
(တွေယ်မြတသ္ပတိ) သည်	(ကြာသပတေးနေ့) ဖြစ်၏။
(တွေယ်သုက္ကဝါရ်) သည်	(သောကြာနေ့) ဖြစ်၏။
(တွေယ်သ္ဆိသ္စရ်) သည်	(စနေနေ့) ဖြစ်၏။

ထိုသို့မပြန်ဆိုဏ္ဍ၍၊ မွန်နိုင်ငံတဝက် မြန်မာလိုတပိုင်း၊ တွေယ်အာဒိတ္တဝါရကိုတငေယ်နေနေ့ ဟူ၍ဲ့ ၎င်း၊ တွေယ်စန်ဒဝါရ်ကို တငေယ် လနေ့ဟူ၍ဲ့ ၎င်း ဘာသာပြန်ဆိုမှ (တငေယ်) ဟူသောမွန်ဝေါဟာရကို မဒီမသ (တနင်း) ဟုရေးမှတ်ဖတ်ဆိုကာ၊ (နေ) ကိုလည်း နွေ ဟုရွတ်ဖတ်လျက်၊ (တနင်းနွေ) ဟုရွတ်ဆိုရာမှ (တနင်းကနွေ) ဟု (က) အာဂုံလာပြန်ပြီးလျင်၊ ယခုတိုင်အောင် ရေးမှတ်ရွတ်ဆိုကြကုန်သတည်း။

(က) အာဂုံလာခြင်း၏အထောက်အထားသည်၊ မြန်မာစာရေးထုံး၌ များလှစွာ၏။ ပျာယာကို ကပျာကယာ၊ စဉ်ရဲးကို ကစဉ်ကရဲး၊ တောက်ဆကို ကတောက်ကဆ၊ အနိုင်အထက်လုယူသည်ကို၊ နိုင်ထက်ကလူ မြန်မြန်ဆန်ဆန်လုပ်သည်ကို ကမန်းကတန်း၊ချော်ချော်ခွာတ်ခွာတ်လုပ်သည်ကို ကချော်ကခွာတ်၊ပျက်ခြီးပျက်ချော်လုပ်သည်ကို ကရော်ကမည်၊ တိမ်းတိမ်းပါးပါးဖြစ်သည်ကို ကတိမ်းကပါး စသည်ဖြင့်များစွာပင်ရှိကုန်၏။ အသံကိုယှိသမျှ ဒီသအောင် အတိအကျမဆိုဘဲ၊ အသံပိုထည့်သွင်းခြင်း အလေ့အထသည် မြန်မာမှသာမဟုတ် ပါဠို၊ အင်္ဂလိပ်တို့ဌာလည်း ယှိကြချေသည်။ ပါဠိဋ္ဌဲ ဝတ္တဲ့တိကို ပဝတ္တဲ့တိ ဟု (ပ) အပိုနှင့်၎င်း၊ ဥစ္စတောကို ဝုစ္စတောဟု (ဝ) အပိုနှင့်၎င်း၊ ဇဟာတိကို ပဇဟာတိ ဟု (ပ) အပိုနှင့်၎င်း စသည်ဖြင့် လာယှိကုန်၏၊ အင်္ဂလိပ်၌ special ကို especi il ဟု (e) . အပိုနှင့် specially ကို especially ဟု (e) အပိုနှင့်စသည်ဖြင့် လာယှိသည်ဟုပြင်၊ warranted နှင့် guarantee ဟူ၍စကားနှစ်ခုံ goal နှင့် jail ဟူ၍ နှစ်ကျိုးနှစ်ခုံ စာလုံးပေါင်းရေးထုံးယှိခြင်းသည်လည်း၊ နောင်ခံတို့ အင်္ဂလန်ပြည်ကို စိုးမိုးစဉ်က နောမ်တို့က အင်္ဂလိပ်အက္ခရာ အချို့ကို ဝိသဇောင် မရွတ်မဖတ် မဆိုမပြောနိုင်ခြင်းကြောင့်ဝင်မဟုတ်ပါလော။

ထိုနည်းတူစွာ ဤသို့မြန်မာတို့ရွတ်ဆိုရာ၌ ခဝိသခြင်းကြောင့် မိုးဥတု၊ဆောင်းဥတု၊နွေဥတုကို မိုးဥတု၊ဆောင်းဥတု၊ နွေဥတုဟု နှစ်ဝဲသံလျက် နေအစားနွေဖြစ်နေသည်အတိုင်း၊ တငေယ်နေနွေအစား တနင်းကနွေ (တနင်းကနွေ) (တန်နှင်ကနယ်) (တန်နှင်ကုနယ်) နွေဟူ၍ ရေးမှတ် ရွတ်ဖတ် ခေါ်ဝေါ် လာခဲ့ကြကုန်တော့သတည်း။

လ ကိုလည်းလာဟုရေးသားရွတ်ဖတ်ကြသည့်သာဓကကိုပြရမည်ဆိုလျင်၊ (အ) သရကို (အာ) သရပြုသည့် အထောက်အထား များလှစွာ၏။ သာသနာကို သာသနဟုရေးရမည့်အစား သာသနာဟု ရေးမှတ်ရွတ်ဖတ်ကြ၏။ ရတနာကို ရတနဟုရေးရမည့်အစား ရတနာဟု ရေးကြဖတ်ကြ၏၊ မင်္ဂလံကို မင်္ဂလဟုရေးရမည့်အစား မင်္ဂလာဟု ရေးမှတ်ရွတ်ဖတ်ကြ၏။ ထိုကြောင့် (တငေယ်လနေ့) ဟုရေးရမည့်အစား (တနင်းလာနေ့) ဟုငင်း၊ (တန်နှင်လာနိယ်) ဟုငင်း၊ (တန်နှင်လနိယ်) ဟုငင်း၊ (တန်နှင်လာနိယ်) ဟုငင်း ရေးမှတ်ရွတ်ဖတ် ခေါ်ဝေါ်လာခဲ့ကြကုန်သတည်း။

ဒိနက်ရသသီ

မကြာခဏိက ပျံလွှန်တော်မူရှာသွားသော ကျေးဇူးရှင် အဂ္ဂမဟာဗဏ္ဍိတ ဆရာတော်ဦးစဏ္ဍာပါလသည်၊ တနင်္ခွေနေ့ကို ပိုနက်ရနေ့ဟူသော ပါဠိမြန်မာမှလာသည်ဟူ၍ငင်း၊ တနလ်ာနေ့ကို သသီလနေ့မှ လာသည်ဟူ၍ငင်း မိန့်ကြားတော်မူတုံး၏။

ဒိနက်ရမှ တနင်းက၊တနင်္ခဏ်ဖြစ်လာတို့မလွှဲယ်၊ရေးထုံးသာကေပြတို့ခက်လှ၏။ သသီမှ တနင်း တနင်းဖြစ်လာတို့လည်း၊ဗျည်းအပြောင်းအလဲးအနေနှင့် (သ) မှ (တ) ဖြစ်တို့ သွယ်တိ၏၊ (သီ) မှ (နင်း) ဖြစ်တို့ကား ဲခဲးယဉ်းအိုကောင်း။ထိုကြောင့် (ဒိနက်ရ) တို့ (သသီ) တို့သည်ပါဠိဝေါဟာရအနေနှင့်နေဟော လဟောတို့ဖြစ်ကြသော်လည်း၊ (တနင်း) ပုဒ်သို့ ရွှေ့လျောကြမည့်ပုဒ်များ မဖြစ်နိုင်ဟု မှတ်သားထားကြရာသတည်း။

ခွန်တို့၏ အဖတ်အဆို မဒီသမှု

ဆိုမိန့်ရွတ်ဟ ရွတ်ဖတ်ပြောကြားခြင်း မဒီသမှုသည်၊နွေခုနစ်နေ့ အတွက် မြန်မာများကသဘ မဒီသကြသည်မဟုတ်၊ ခွန်များကလည်းမဒီမသရွတ်ဖတ်ပြောဆိုခြင်းကြောင့်၊နွေခုနစ်နေ့တို့၏အသည်များသည်ခွန်လူမျိုးတို့အတွက် ပုဂံခေတ်ကအရေးအသားနှင့် ယခုခေတ်အရေးအသားတို့သည် တနှင့်တခုမဟူ၊ တမျိုးတဖုံကဲခြားတပါး ဖြစ်၍ နေချေ၏။ ယှဉ်တွဲ၍ရှင်းပြပါအံ့။

ပုဂံခေတ်	ယခုခေတ်
တွေယ်အာဒိတ္တဝါရ	တဲ့အိုက်
တွေယ်စန္ဒဝါရ	တဲ့စန်
တွေယ်အင်္ဂါရ	တဲ့အင်္ဂါ
တွေယ်ဗြဟသ္ပတိ	တဲ့ဗြဟတ်
တွေယ်သုက္ကြဝါရ	တဲ့သိုက်
တွေသိုသ္ဘရ်	ကျဲသိုသဝ်

တွေယ်မှာ သဝေထိုးပြွတ်ကာ၊ ယသတ်ကိုနောက်ဖစ်လုပ်လိုက်လေသည်။
အာဒိတ္တမှာ အာကို အ ပြု ဒိတ္တကို ဒိုတ်ပြုလိုက်လေသည်။
ဝါရကို ဖြွတ်ပစ်ခဲ့လေသည်။
စန္ဒမှာ စန်ကိုသာယူ၍ ဒြကိုဖြွတ်ပစ်ခဲ့လေသည်။
ဝါရိကိုလည်း ဖြွတ်ပစ်ခဲ့လေသည်။
အင်္ဂါရကို အင်္ဂါလုပ်လိုက်လေသည်။
ဗုဒ္ဓဝါရမှာ ရကိုဖြွတ်ပြီး၊ ဗုဒ္ဓဝါဟု ရေးသားလိုက်၏။
မြဟသ္ပတိကို မြမတိဟု မဒီမဿရွတ်ဖော်ခေါ်ဝေါ် ရေးသားလိုက်ကြ၏။
မွန်တို့နည်းတူ မြန်မာထို့ကလည်း၊ကြာသပတေးဘု ရွတ်ခေါ်ဆိုလိုက်ကြ၏။
သုက္ကြဝါရကို သိုက်ဟုတိုတိုဆိုလိုက်ရေးလိုက်ကြ၏။သို့သွန်၌ (သို့) ကို ဝီဗီမဆို (သို့) ဟုရေးကာ (ဟို့ကဲ့) ဟု ယခုအခါရွတ်ဖတ်ပြောဆို၍ နေကြ၏။
သွရိသည် (သောရိ) ဟူသော ပါဠိမှလာ၏။ (သောရိ) ဟူသော ပါဠိပုဒ်သည် စနေဂြိုဟ်၊ ဂြိုဟ်ကြီး ၉ လုံးတွင် ၇ ခုမြောက်ဂြိုဟ်ကိုဟော၏။
ပါဠိဝေါဟာရ သောရိကိုပုဂံခေတ်မွန်မှာများက သွန်ဟုရေး၍ ယခုအခါ (သင်) ဟု ရေးကြကာ (စင်) ဟုငင်း (စော) ဘုငင်း ရွတ်ဖတ်ပြောဆိုကြကုန်၏။ တနည်းလည်း၊ ရှေးမွန်-သို့သွန် နှင့်ယခုမွန် သို့သဝိတ်ဂိုသည်၊ သက္ကဋ သခ်တ (ဓနိဋ္ဌရ) မှ ဆင်းသက် ရွှေလျောလာပုံရပါသတည်း။
၌သို့ဆိုအပ်ခဲ့ပြီးသော စကားအစဉ်ဖြင့်၊ မြန်မာနေ့ ခုနစ်နေ့၏ အမည်များဆိုင်ရာ ဋ္ဌိကာအလင်းပြ သခ်ိပသည် ပြီးဆုံးခြင်းသို့ ရောက်ပါပြီ။

အကျဉ်းမှတ်ရန်ကား

(၁) တနင်္ဂနွေသည်၊ တို့နေ တဲ့နေ နေ့နေ့ဖြစ်၏။
(၂) တနင်္လာသည်၊ တို့လ တဲ့လ လနေ့ဖြစ်၏။
(၃) အင်္ဂါသည်၊ အင်္ဂါရ ပါဠိမှလာယို့၏။ မီးကျိန်းခဲးဟုလည်းအဓိပ္ပါယ်ရ၏။
(၄) ဗုဒ္ဓဟူးသည်၊ ဗုဒ္ဓဝါရ၊ ဗုဒ္ဓါဟ ဟူသော ပါဠိမှလာယို့၏။ ဗုဒ္ဓနေ့ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။
(၅) ကြာသပတေးသည်၊ ပြိတသွတိ ဟူသော သက္ကဋ သခ်တ ပုဒ်မှလာယို့၏။ ကြီးမားသော အသျှင် သခင် ဟု အဓိပ္ပါယ်ရ၏။
(၆) သောကြာသည်၊ မွန်မှတဆင့် ပါဠိ-သုက္က၊ သက္ကဋရကြောပုဒ်တို့မှလာ၏။
(၇) စနေသည်၊ မွန်မှတဆင့် ပါဠိ-သနိ၊ သက္ကဋ ဇနိမှလာ၏။

(၂) ရှေးဟောင်းမြန်မာအက္ခရာစာတမ်း (ပဏာမအခန်း)

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံ ကမ္ဘည်းကျောက်စာ သုတေသနဋ္ဌာနှင့် နှစ်ရှည်လများက ရှာဖွေစုဆောင်းထားသော ကျောက်စာ၊ ပေစာ၊ လက်ရေးစာ၊ အုတ်ပုံနှိပ်စာများ အခြောက်အမြားယိုရှာ၊ ၎င်းတို့မှာ ဘာသာအားဖြင့် ပါဠိ၊ သင်္သကြိတ်၊ ပြု၊ မွန်၊ မြန်မာ၊ ရှမ်း၊ တရုတ်၊ ယိုးဒယား၊ ဓမ်လ စသည်ဖြင့် အက္ခရာအားဖြင့်၊ တရုတ်မှအစ၊ အိန္ဒိယဗြောက်ပိုင်း၊ တောင်ပိုင်း၊ သိရိဓမ္မာသောက (အသောက) ဓင်းလက်ထက်တွင် သုံးလေ့သုံးထယိုသော မြဟ္မီအက္ခရာနှင့် အဆက်အနွယ်မကင်းသော အက္ခရာတို့ဖြင့်ရေးမှတ်ထားရှာ၊ ၎င်းတို့အနက် မြန်မာဘာသာနှင့် သာ သက်ဆိုင်သော၊ မြန်မာအက္ခရာတို့ဖြင့် ရေးမှတ်ထားသော ရှေးဟောင်းကျောက်စာ၊ ပေစာ၊ လက်ရေးစာ၊ ပုံနှိပ်စာတို့ကို အရင်းထား၍၊ သုတုဂေသီတို့အတွက် စာတမ်းတစောင် အောက်တွင် ရေးသားမှတ်တမ်းတင်ခဲ့ပါသည်။

ကွန်ပြူတာမြန်မာမျိုးချစ်စိတ် ထက်သန်သော အချို့ပုဂ္ဂိုလ်တို့က၊ မြန်မာအက္ခရာသည် မြန်မာမှစတင်ဖြစ်ပေါ်လာသည်ဟုဆိုကြ၏။ အချို့ကမူကား မွန်မှတဆင့် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းအက္ခရာမှ ဆင်းသက်လာသည်ဟု ယူဆကြ၏။ အချို့က ပြူမှတဆင့်အိန္ဒိယတောင်ပိုင်း အက္ခရာမှဆင်းသက်လာသည်ဟုဆိုကြပြန်၏။ မွန် မြန်မာအက္ခရာဟူသည်လည်း ပေါ်ပေါက်ခေါ်ဆိုကြ၏။ မြန်မာလည်း ပြု၊ ပြုလည်းမြန်မာတို့၌လည်း ခေါ်ဆိုကြသေး၏။ ဤသို့ကွဲကဲ့ပြားပြား ခေါ်ဆိုယူမှတ်နေကြရာ၊ သုတုဂေသီတို့အတွက်၊ တကျောင်းတဝါထော တရွာတပုဒ်ဆန်းဆိုသလို၊ မိမိထို့၏အာစရိယ ပရိပုရ လဒ္ဓါပဒေသအတိုင်း ပြောဆိုမှတ်သားနေကြသည်သာ များဖဲ့ရပေသည်။ ထိုတွင် တထောင့်တဘက်ကနေ၍၊ ရှေ့ပြေးပဏာမအနေနှင့်၊ မြန်မာပြည်တွင် ရှေးအကျဆုံးဖြစ်မည်ထင်ရသော မြန်မာ

ဘာသာဖြင့်ရေးထိုးထားသော ကျောက်စာကို ရွေးနှုတ်၍၊ ၎င်းပါအက္ခရာများကိုစိစဉ်၊ ဖူးတွဲးပါဇယား အင်းစောက်တွင်သွတ်သွင်း ရေးထည့်လိုက်ပါသည်။ ၎င်းနှင့်နှိုင်းယှဉ် ကြည့်ရှုစစ်ဆေးနိုင်ရန်၊ ၎င်းနှင့်တပါတည်း တကာလတည်း ရေးထိုးသတ်မှတ်ထားသောဘပါဠိစာ၊ မွန်စာ၊ ပြုစာတို့၏ အက္ခရာဘိုကိုလည်း ထိုဇယားထွင်အစီအစဉ်ပြုလုပ် သွတ်သွင်းရေးထည့်လိုက်ပါသည်။ ထို့ပြင်၎င်းနှင့် မရွေးမနှောင်းနိုးစဝ်ကဝ်လျက်ယို့သော ရှေးဟောင်းစာပေအက္ခရာတို့ကိုလည်း၊ ထိုဇယားမှာပင် သွတ်သွင်းရေးထည့်လိုက်ပါသည်။

ရှေးအကျဆုံးဖြစ်မည်ထင်ရသော မြန်မာစာဆိုသည်မှာ အခြားမဟုတ်၊ ပုဂံမြို့ မြစေတီ ကျောက်စာပင်ဖြစ်၏။ ရှေးအကျဆုံးဆိုသည်မှာလည်း ယခုခေတ်ယခုကာလတို့ အတွက်သာလျှင်ဖြစ်၏။ နောက်အနာဂတ်ကာလတွင် သုတေသနဋ္ဌာနမှ ခွဲထွင်ပိုမိုတွေ့ဖိုရှိင်ကောင်းသည်ဟု ထင်ရသော ကျောက်စာ၊ ပေစာတို့ကို ခြွင်းချန်ထားရပေလိမ့်မည်။ ယခုအတို့ဆိုလျှင်၊ ထိုမြစေတီကျောက်စာ၏ ထူးခြားချက်တို့မှာစာကို—

(၁) ကျောက်တိုင်နှစ်တိုင်တွင် ရေးထိုးလျက်ယို့၏၊
(၂) ကျောက်တိုင်တတိုင်လျှင် လေးမျက်နှာယို့၌၊
(၃) တမျက်နှာလျှင်ဘာသာတမျိုး၊
(၄) ပါဠိ၊ မွန်၊ မြန်မာ၊ ပြုဟူ၍ ခေါ်ဆိုသတ်မှတ်အပ်သော လေးဘာသာဖြင့်၊
(၅) အကြောင်းအရာအထူပွတ္တိတခုတည်းကို ရေးထိုးစိုက်ထူထား၏၊
(၆) တတိုင်ကစာကို အခြားတတိုင်မှာလည်း တမျက်နှာလျှင် တဘာသာကျ ထပ်မံရေးထိုးထား၏။ ထို့ကြောင့် တတိုင်ကစာပျက်စီး ချို့ယွင်းခဲ့သော် အခြားတတိုင်မှ ဖြည့်သွင်းဘတ်ယူနိုင် ၏၊
(၇) ထို့ပြင်၊ ထိုကျောက်စာတွင် ပါဝင်သောဒန္တစ်ကာလ၊ ဖရိန္တေ့ဒအဝိုင်းအခြား တို့ကိုယူဆတွက်ချက်လျက်၊ ၎င်းကျောက်စာကိုထိုးစိုက်ထူခဲ့သော အဝိုင်းအခြားကို တွက်ချက်မှန်းဆနိုင်၏။ ထိုနှစ်ကာလအဝိုင်း အခြားမှာ ကျောက်တိုင်နှစ်တိုင်ပါ ဘာသာလေးမျိုးလုံးမှာပင်၊ ဘုရားသခင်သာသနာတော် တထောင်ခြောက်ရာနှစ်ဆယ်ရှစ်နှစ် လွန်လေပြီးသော်၊ အရိမဒ္ဒနပုရအမည်ယို့သော (ပုဂံ) ပြည်၌၊ ဖြိတြိဘုဝနာဒီတျာမဠရာဇာ (ကျန်စစ်သား) အမည်ယို့သော မင်းသည် မင်းဖြစ်၍၊ နှစ်ဆယ်ရှစ်နှစ်လွန်သောအခါ၊ ထိုမင်း၌ကြီးစွာသော ရောဂါ၀ေဒနာ ဆိုက်ရောက်သဖြင့်၊ နတ်ရွာစံအံ့နိုးနိုး၌၊ ၎င်း၏သားတော်ဖြစ်သော ရာဇကုမာရမင်း သည်၊ မိမိကိုမွေးသော ကျေးဇူးကိုအောက်မေ့လျက်၊ ဘခမည်းတော်သည်၊ ထိုရောဂါ၀ေဒနာမှ လွတ်မြောက်ခါချင်းသာစေခြင်း အလို့ငှါ၊ ရွှေအတိဖြင့်မြတ်စွာဘုရား ဆင်းတုတော်တဆူသွန်းလုပ်၍၌ မင်းကြီးအား ရေစက်သွန်းချလှူဒါန်းစေ၏။ ထို့နောက် ထိုဆင်းတုတော်ကို လိုဏ်ဂုဟံစေတီတော်တဆူတွင် ဌပနာတော်မူသည်ဟုပါယို့၏။ (“မြစေတီကျောက်စာ”ဟု အမည်တွင်ခြင်းမှာ၊ ထိုကျောက်တိုင်ထိုကို ရှေးဦးစွာတွေ့ယို့ရသော နေရာသည်၊ ပုဂံမြို့၊ မြင်းကပါရွာမြောက်ဘက် ချောင်းခြားရှိ့ ကပ်လျက်ယို့သော မြစေတီဘုရားဟုအမည်တွင်သော မြေစိုက်ဘုရားကိုအစွဲးပြု၍ ခေါ်ခြင်းဖြစ်၏။ သို့သော်ထိုကျောက်တိုင်သည်၊ မြစေတီဘုရားအနောက်ဘက်ဂဝ်လျက်ယို့သော ဂူပြောက်ကြီးအမည်နှင့် ကုလားကျောင်းခံ၊ အထက်ကွမ်းတောင်စေတီတက်လျက်ယို့သော လိုဏ်ဂုစေတီတော်နှင့်သက်ဆိုင်သည်ဟု ယူဆရာ၏)။

သာသနာ့တော်၊ တစ်ထောင်ခြောက်ရာနှစ်ဆယ်ရှစ်နှစ် လွန်သည်ဆိုသော်၊ ယခုအများတွက်ချက်ယူဆချက်အရ၊ မြန်မာ၀ေါဟာ ဂေါစာ ၄၄၆ ခုနှစ်နှင့်ညီမျှ၏။ ကျန်စစ်သားမင်းသည် နှစ်ဆယ်ရှစ်နှစ်မင်းမူပြီး၌ ဆိုသော် ၄၄၆ တွင် ၂၀ ခုရောက ၄၇၄ ဖြစ်၏။ ထိုနှစ်အလွန် ၄၇၅ ခုနှစ်လောက်တွင် မြစေတီကျောက်စာကို ၎င်း၏သားတော် ရာဇကုမာရမင်းသားသည် ရေးထိုးစိုက်ထူထားခဲ့တန်ရာ၏။

ထို့ကြောင့်၊ ထိုမြစေတီကျောက်တိုင်များတွင် ပါဠိ၊ မွန်၊ မြန်မာ၊ ပြုဘာသာတို့ဖြင့် ထိုးထွင်းထားသော အက္ခရာစာလုံးတို့မှာ မြန်မာ့၀ေါဟာ ဂေါစာသကရာဇ် ၄၇၅ ခုနှစ်အတွင်း ရေးမှတ်သုံးစွဲးလျက်ယို့သောအက္ခရာစာလုံးများဖြစ်သည်ဟူ၍၊ ယူဆရာ၏။ ထိုအက္ခရာစာလုံးတို့သည် ကျောင်းမွန်သေသတ်ကျန်လှသဖြင့်၊ ထိုနှစ်ထိုကာလတွင်မူပင် ဖြစ်ပေါ်လာသော လက်ရေးလက်သားမဟုတ်တဲ့ ရှေးနှစ်အတော်ကြာကပင် ဖြစ်ပေါ်နေသော အက္ခရာစာလုံးများ ဖြစ်သည်ဟူ၍လည်း ယူဆရာ၏။

မြစေတီကျောက်စာထက်စော၍၊ မြန်မာစကားပြေဖြင့် သကရာဇ် ၄၂၀ ပြည့်နှစ် (တနေရာ၌သကရာဇ် ၄၃၀ ပြည့်နှစ်) တွင်ထိုးသည်ဟုယူဆရသော အနော်ရထာမင်း၏ ကျောက်စာနှစ်ခုရပ်လည်း ယိုသေး၏။ထို ကျောက်စာတို့၏အမည်မှာ (၁) လင်္ကာသည်းရှည်ဘုရား ကျောက်စာဟူ၍၎င်း၊ (၂) ဝစီကျောင်း ကျောက်စာဟူ၍၎င်း။ နှစ်မျိုးနှစ်ဖို့မည်ခေါ်ကြပြီးလျင်၊ သကရာဇ်နှင့် နှစ်အမည်များကိုလည်း ကွဲးလွဲးစွာ ဘတ်ထားကြသည်ကိုတွေ့ယို့ရ၏။ ကျောက်စာများ အကြောင်းအရာအထွာပွမ္ဘိုမှာကား အထူတူပင်ဖြစ်၏။ ထိုအထွာပွတို့မှာ အနော်ရဓါ (အနော်ရထာ) မင်းကြီးသည် သင်္ဃဝဏ်ရဝ်တုတော်ကို ထူလုပ်ပူဇော်ပြီးလျှင်၊ ကျောင်းဆောက်၍ ဝတ္ထုကိုလယ်မြေလှူဒါန်းသည်ဟုဆို၏။ ၎င်းကျောက်စာတို့ကို အမရပူရကျောက်စာ စာအုပ်မျက်နှာ (၁) နှင့် (၉) တွင်၎င်း၊ ထိုးတော်ကျောက်စာ ဒုတိယစာအုပ်မျက်နှာ (၈၃၀) နှင့် (၈၃၀) တွင်ဆင်တူရိုးမှား စပ်ထိုးဘတ်ထားသည်ကို တွေ့ယို့ရချေသေး၏။ ထိုကျောက်စာနှစ်ချပ်အနက် (၁) လက်သည်းရှည်ဘုရားကျောက်စာမှာ၊ အမရပူရမြို့မှ ရွှေပြောင်းယူခဲ့၍ ယခုအခါ မန္တလေးနန်းတွင်း ကျောက်စာဌာနက ဆောက်လုပ်ထားသော ကျောက်စာရုံများယို့ရှိကြီးတွင် အမှတ် ၁၀ အဖြစ်ဖြင့် စိုက်ထူထားသည်ကိုတွေ့ယို့ရ၏။ ၎င်းကျောက်စာတိုင်၏အောက်ခြေ၌ “ပုဂံလက်သည်ရှည်ကျောင်” ဟုအမှတ်သညာနှင့် သကရာဇ် ၁၀၀၀ ကျော်လောက်က လက်ရေးစိုင်းစာဖြင့်ထိုးမှတ်

ရေးထားခြင်းကိုတွေ့ယှိရသဖြင့်၊ ၎င်းကျောက်စာ၏ မူလတည်ရာဌာနမှာ ပုဂံမြို့ဖြစ်ကြောင်း၊ ၎င်းနေရာမှဘိုးတော် ဘုရားလောက်ထက် ရှေးဟောင်းကျောက်စာများကို ရှာဖွေစုဆောင်းရန်၊ အဓမ္မပူရမြို့၌ ပြောင်းရွှေ့စိုက်ထူထားသော ကျောက်စာဖြစ်ကြောင်းကိုသိရ၏။ အထက်ပါ (၂) အမှတ်မူလ '' ဝံပံကျောင်းကျောက်စာ '' ကိုကားရှာဖွေ၍ မတွေ့ရသေးချေ။

လက်သည်းရှည်ကျောင်း ကျောက်စာကိုဘာတိ်ကြည့်စစ်ဆေးရာ၊ စာသွားစာလာဖြင့် ယခုခေတ်ကာလပေါ် စာများနှင့်နှိုင်းယှဉ်သော် အတော်ပင်ရှေးကျဟန်တူ၏။ လက်ရေးလက်သား အကွရာပုံသဏ္ဌာန်တို့မှာလည်းထို နည်းနှင်နှိုင်းပင်ဖြစ်၏။သို့သော်၎င်းအကွရာတို့ပုံသဏ္ဌာန်ကိုထောက်ရှုယှဉ်ပြိုင်ကြည့်ရခြင်းအားဖြင့်၊ အနော်ရထာမင်း လက်ထက်ကိုမဆိုထားဘိ၊ မြစေတီကျောက်စာထက်ပင် နောက်ကျဟန်တူ၏။ ထိုကျောက်စာတွင်ပါသော သက ရာဇ်မှာ ကျောက်စာကိုထိုးသော သကရာဇ်မဟုတ်ဘဲ၊ ထိုနှစ်ထိုကာလက အဖြစ်အပျက်ကို အခါနှင်ကာလ နှောင်းမှ အမှတ်အသားပြုလုပ်တင်ထားဟန်တူ၏။ ၎င်းကျောက်စာပါအကွရာတို့၏နမူနာပုံသဏ္ဌာန်တို့ကိုပူးတွဲးပါ ပုံစံချပ်ဇယားကွက်နံ့ပါတ် XII တွင် ကြည့်ရှုပါလေ။ ဇယားကွက်နံ့ပါတ် I မှ ဇယားကွက်နံ့ပါတ် XI ထိုတွင် ပြထားသောအနော်ရထာမင်းမှအစ မြစေတီကျောက်စာ အဆုံးအကွရာထိုနှင့် နှိုင်းယှဉ်ကြည့်ရှုပါလျှင် ကွဲးပြားခြားနားခြင်းတို့ကိုသိသိသာသာ ထင်ရှားတွေ့မြင်နိုင်ပါလိမ့်မည်။ အထူးသဖြင့်အသီးအသီး အကွရာ အ၊ ဇ၊ ဩ၊ ဩ၊ ဃ၊ ဃ၊ ဥ၊ ဓ၊ ရ တို့ခြင်းနှိုင်းယှဉ် ကြည့်ရှုပါလေ။

ထိုးတို့အပြင် မြန်မာစကားပြေဖြင့် ရေးထိုးထား၍ မြစေတီကျောက်စာထက် ရှေးကျမည်ထင်ရသော ကျောက်စာတချပ်ယှိသေး၏။ ၎င်းကျောက်စာမှာ ပုဂံသက်ဝိုးတောင်ကျောက်စာဟု အမည်တွင်၏။ ထိုကျောက်စာမှာမြန်မာပြည်ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာနမှ ထွက်ဝေဖြန့်ချီသော ၁၉၂၆ ခုနှစ်၊ နှစ်ချုပ်စာတမ်းမျက်နှာနံ့ပါတ် ၂၆၊ အခဏား ၂၊ အပုဒ် ၂၀ နှင့်၊ ၎င်းနှစ်ချုပ် မျက်နှာနံ့ပါတ် ၅၅ နောက်ဆက်တွဲ ဂို့-ခ (Appendix G-1) နံ့ပါတ် ၁၀ ထိုတွင် ပုဂံမြို့ တူရွင်းတောင်မှ တွေ့ယှိသော ကျောက်စာဟုပါယှိ၏။ ထိုအခါကကျောက်စာဝန် မစွတာဒူရွိုင် ဇယ်က ၎င်းကျောက်စာနှင့်စပ်လျဉ်း၍ မှတ်ချက်ရေးထားခဲ့သည်မှာ၊ စာသားအကွရာစာလုံးတို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်များကို ထောက်ရှုဆင်ခြင်ရခြင်းအားဖြင့် ၎င်းကျောက်စာသည် ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက်လောက်ကဖြစ်ရမည်။ ၎င်းထက် နောက်မကျဘဲ၊ စောလျှင်သာစောမည်ဟုဆို၏။ ၎င်း၏ခန့်မှန်းခြေအတိုင်း ဟုတ်မှန်နိုင်ရာအကြောင်းယှိ၏။သို့သော် ကျန်စစ်သားမင်းလက်ထက် ထက်စောနိုင်ဘို့ရာမှာ အနည်းငယ်သံသယဖြစ်စရာ အကြောင်းများလည်းပြိသေး၏။ ထိုကျောက်စာ၏ ချွတ်ယွင်းချက်တို့မှာ ခုနစ်သကရာဇ်လည်းမပါ၊ လွှဒါန်းသူ၏အမည်လည်းမပါဖြစ်၍၊ အခြား ကျောက်စာများနှင့် နှိုင်းယှဉ်စံနမူနာ အကိုးအကားပြုလုပ်ရန် မြစေတီကျောက်စာလောက် ခိုင်လုံခြင်းမပြိပေ၊ သို့အတွက် ၎င်းနေရာ၌ မြစေတီကျောက်စာတို့ကိုသာ နမူနာပြုလုပ်ထားခြင်းဖြစ်၏။ သက်ဝိုးတောင်ကျောက်စာပါ အက္ခရာတို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်များလည်း ပုံစံချပ်နံ့ပါတ် (၁) ဇယားကွက် VI တွင် သွတ်သွင်းလျက်ပါယှိ၏။

မြန်မာစကားပြေဖြင့် ထိုးထား၍ မြစေတီကျောက်စာထက် ရှေးကျမည်ထင်ရသော ကျောက်စာတချပ်ယှိပြန်သေး၏။ ထိုကျောက်စာကို မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်း သုတေသနညွှန်ကြားရေးဝန်၏ ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်အတွက် နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာအခဏား ၃ ရှေးဟောင်းကမ္ဘည်းစာပေတွင် အောက်ပါအတိုင်းတွေ့ယှိရ၏။

ပုံစံမြို့ထိုးလိုမင်းလိုဘုရား၏ အရှေ့တောင်ဘက် ဝဏ္ဍနတော ခေါ် နဘဲးတောဘုရားစု တည်ယှိသော ယာအတွင်းမှ မျက်နှာဘက်တွင် စာကြောင်းရေ ၄၆ ကြောင်းပါယှိသော ကျောက်စာတချပ်ကို တွေ့ယှိ၏။ ယင်းကျောက်စာမှာ ၁၉၂၇ ခုနှစ်က ပဌမအကြိမ် တွေ့ယှိကြောင်း မှတ်တမ်း၌ တွေ့ရလေသည်။ သို့သော်စာ ကြောင်းများမှေးမှိန်နေ၍ ဖတ်မရ၍ လျစ်လျူရှုထားပုံရသည်။ ထိုကျောက်စာကို ပုဂံပြိတိုက်သို့ ရွှေ့ပြောင်းဆိုက်ထူ ထားကာမင်ကူးမူအသစ် ကျန်စွာကူးယူပြီးလျှင် ဘ်ဌာနမှပြိုးစားဖတ်ရှုလေရာ အလွန်ရှင်အမည်မှတပါး၊ ကောင်း မှုပြုသော သာသနာ့ဘဏ္ဍာရာဇဝင်၊ လူမဲ့နိုးသည့် ဝတ္ထုအဆောက်အဦနှင့် ကျွန်သိးတော်များစာရင်းကို ဖတ်နိုင် ပါသည်။ ယင်းကျောက်စာ၏ ပဌမစာကြောင်းသုံးကြောင်းမှာ အောက်ပါအတိုင်း လာယှိလေသည်။

၁။ ဖြိ။ဝ။ပူဟြာသ္ဒိင် သာသနာအနှေစ် တထောင် ခြောက်ရှာဝါဆယ်။

၂။ သောနှစ်လေသ် _____ နှိုက် _____

၃။ တနာသုံပါ ယုံကြည်စွာရှယ်—ပုရှာကိုဝ် _____

''သာသနာအနှစ် တထောင် ခြောက်ရှာဝါဆယ် သောနှစ်လေသ်'' ဆိုသော် ၎င်းနှစ်သည် ကျောက်စာ ထိုးသောနှစ်ဖြစ်ခဲ့သော် မြစေတီကျောက်စာရေးထိုးသောနှစ်ထက် ခြောက်နှစ်လောက်စော၏။ ထို့ကြောင့် ယင်းကျောက်စာပါ အက္ခရာစာလုံးတို့၏အစီအစဉ်ကိုလည်း ပုံစံဇယားအကွက်နံ့ပါတ် VII တွင်သွတ်သွင်းပြထား လိုက်ပါသည်။ အ၊ ဥ၊ ဩ၊ အက္ခရာစာလုံးနှင့် အချို့အက္ခရာစာလုံးတို့မှာ ပြည်ရွှေဆံတော်၊ ပုဂံရွှေစည်းခုံ၊ မွန် ကျောက်စာများတွင် ပါသောအက္ခရာစာလုံးတို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်များနှင့် ထပ်တူထပ်မျှလောက်ဖြစ်သည်။ ကျောက်စာ အဝသို ''ဖြိ။ ဝ။ ပူ ဟြာသ္ဒိင်သာသနာအနှေစ်'' ဆိုသောစကားအသုံးအနှုန်းတို့မှာလည်း၊ ''မြစေတီမြန်မာ စကား ပြေ'' တွင်သုံးသောစကားအသွားအလာတို့နှင့် ခပ်ဆင်ဆင်တူကြသည်။ သို့သော်ဂင်းကျောက်စာမှာ အပျက်အစီး အပွန်းအပဲ့၊ စာလုံးများအများအားဖြင့် ပြုန်းတီးပျက်စီး၍ ကျောက်တိုင်ကျောဘက်ကစာမှာ မဖတ်နိုင်အောင်ပင် လုံးဝပြုန်းတီးနေခြင်းများကြောင့်၊ အနည်းငယ်ဘင်ရှားသော စာလုံးအက္ခရာများကိုသာလျှင် ရွေးကောက်၍၊ ဇယားတွင်သွတ်သွင်း ပြထားလိုက်ပါသည်။

မြစေတီကျောက်စာမှာ အထက်ကဖော်ပြခဲ့သည့်အတိုင်း ပါဠိ၊မွန်၊မြန်မာ၊ ပြူဟူ၍ လေးဘာသာဖြင့်ရေးထိုး ထားရာ၊ ဇယားအကွက်နံ့ပါတ် (VIII မှ X) တို့တွင် ပြထားသည့်အတိုင်း ၎င်းတို့ပါအက္ခရာများကို စစ်ဆေး ကြည့်ရှုလျှင်၊ တဦးနှင့်တဦး ဆင်တူရွိုးမှားမကွဲးခြားလွှဘဲး ထပ်တူထပ်မျှလောက်ယှိ၍ ပြူအက္ခရာစာလုံး (ဇယား အကွက်နံ့ပါတ် XI) များနှင့် စပ်၍ကြည့်လိုက်သော် အတော်ပင်ကွာခြားနေခြင်းများကို တွေ့မြင်ကြရပါလိမ့်မည်။

မြန်မာရာဇဝင်တို့တွင် ပုဂံတဆယ့်ကိုးရွာကို ပြူတို့စတင်တည်ထောင်လာခဲ့သည်ဟုဆိုသည်။ ပြူစောထီးအ မည်နှင့် မင်းစဝါးလည်းအထင်အရှားယှိသည်။ ထိုအခါ မြန်မာဟူသောအုမည်သည် ရာဇဝင်တွင် ပေါ်ထွန်းလာ သည်။ ပြူနှင့်မြန်မာတို့သည် နောပြွမ်းလျက် နှစ်လရှည်စွာ နေထိုင်ကြပြီးနောက်ပြူလူမျိုးသည် မြန်မာလူမျိုးထဲးတွင် ကွယ်ပျောက် တိမ်ကောသွားကြရှာသည်။ ၎င်းတို့၏ ပရိယတ်စာပေနှင့်တကွ ယဉ်ကျေးမှုမှာ ခရစ်တော်နှစ် ပဌမ ရာစုနှစ်လောက်ကဖင် ထင်ရှားယှိကြောင်းကိုခန့်မှန်းရသည်။ သို့ပါလျက် မြန်မာအက္ခရာနှင့် ပြူအက္ခရာတို့မှာ မြစေ တီကျောက်စာထိုးတွင်ကွာခြားလျက်နေကြောင်း၊ တဘက်ကကြည့်လိုက်သော်မြန်မာအက္ခရာသည် ပါဠိ၊မွန်အက္ခရာ တို့နှင့် အရေးအသားတူမျှလျက်နေကြောင်း တွေ့ယှိရသည်မှာ စဉ်းစားစရာအကြောင်းများ ထင်ရှားနေလေသည်။ မြစေတီကျောက်စာတို့ထက် နှစ်အတန်ငယ်ရှေးကျသော ကျန်စစ်သားမင်း၏ ကျောက်စာတို့မှာလည်း မြန်မာ ပြူ ဘာသာမရောစပ်ဘဲး မွန်ဘာသာနှင့် မွန်အက္ခရာဖြင့်သာ ရေးထိုးလျက်ယှိကြောင်းတွေ့ရသည်။ ၎င်းအက္ခရာတို့မှာ လည်း မြစေတီ မြန်မာအက္ခရာများနှင့် ထူးထူးခြားခြားကွာခြားခြင်းမယှိပေ။ ၎င်းတို့ထက်နှစ် ၅၀ ကျော်လောက် စောမည်ဟုယူဆရသော အနော်ရထာမင်း၏ ပါဠိဘာသာဖြင့် လက်ရေးစာတွင် မြစေတီကျောက်စာ ပါဠို မွန်၊ မြန်မာအက္ခရာတို့နှင့် တဆက်တည်းတစပ်တည်း အက္ခရာတို့ဖြင့် ရေးမှတ်လျက်ယှိခြင်းကိုတွေ့ရသည်။ ကျန်စစ်သား ခေတ်နောက်မှ ရှေးသို့တိုးတက်ကြည့်လိုက်ပြန်သော် ယခုခေတ်အထိ မြန်မာနိုင်ငံမင်းသုံး၊ ရိုးသုံး၊ နိုင်ငံနှင့်အမျှသုံး သော အက္ခရာမှာပါဠို၊ မွန်၊ မြန်မာအက္ခရာ ဖြစ်ကြောင်းကိုသာလျှင် တွေ့ရသည်။ တနည်းအားဖြင့်ဆိုသော် အနော်ရထာမင်းလက်ထက်မှစ၍ ယခုခေတ်ကာလအထိ မြန်မာနိုင်ငံတွင် ပါဠို၊ မွန်၊ မြန်မာ သုံးဘာသာအတွို အက္ခရာတချိုးတည်း၊ ပါဠိလည်းမွန်၊ မွန်လည်းမြန်မာ၊ မြန်မာလည်းပါဠိဖြစ်၏။ သို့သော် ထိုသုံးဘာသာအတွက် တပေါင်း တည်းပြိုင်ယှဉ်ဖော်ပြသွားလောက်အောင်ရှေးဟောင်းစာပေများကိုအနော်ရထာမင်းလက်ထက်မတိုင်မီက၊ မြန်မာဘုံညီတွင် ဂူးစမ်းရှာဖွေ၍ မရသေးချေ။ အသေအချာ ပြောရမည်ဆိုလျှင် မြန်မာအက္ခရာအတို့မှာ အနော်ရ ထာမင်းထက်စော၏။ (သကရာဇ် ၄၀၆–၃၉) မြန်မာပြည်တွင် မတွေ့ရသေးချေ။ မွန်တို့မှာဆိုလျှင်လည်း ထိုနည်းတူပင်ဖြစ်၏။ ထိုအကြောင်းများနှင့်စပ်လျဉ်း၍ သတိမူရန်တချက်မှာ၊ ပုဂံပြည်၌ အနော်ရထာမင်းသည်၊ ရှင်အရဟံနှင့်တွေ့ဆုံ၍ သရဏဂုံတည်ပြီးနောက်၊ ရှင်အရဟံကမိန့်တော်မူသည်မှာ ''ဘုရားရှင်သာသနာတော် သုံးပါးတွင်၊ ပရိယတ္တိသာသနာတော်ယှိမှ၊ ပဋိပတ္တိသာသနာတော်ဖြစ်နိုင်သည်။ ပဋိပတ္တိသာသနာတော်ဖြစ်မှ၊ ပဋိဝေသာသနာတော်ဖြစ်နိုင်သည်၊ ပရိယတ္တိဟူသော ပိဋကသုံးပုံသည် မယှိချေသေး။

သထုံပြည်၌၊ ပိဋကတ်သုံးပုံကို တုံးခေါ်၍ အစုံသုံးဆယ်ယှိ၏။ မွေတော်ခါတ်တော်လည်း များစွာယှိ၏ ဟူ၍ မိန့်တော်မူလျှင်၊ မင်းကြီးလည်းလက်ဆောင်ပဏ္ဏာကာရအများ စီရင်တော်မူ၍ လိမ္မာသော အမတ်တယောက် ကိုသာယာချေငံ့စွာသောစကားဖြင့်၊ သထုံပြည်သို့စေ၍ တောင်းရလေ၏။'' ထိုစကားရပ်များ၏အနက်အဓိပ္ပါယ် ကိုကောက်ယူဆောက်ချင့်ရင်းခြင်းအားဖြင့်၊ ပုဂံပြည်၌ အနော်ရထာမင်းမတိုင်မီ ပါဠိပိဋကတ်တော်မယှိက ကျန်ပ်တို့ယခုဤနေရာ၌ ပြောဆိုဆွေးနွေးနေကြသော ပါဠိအကွရာမယှိသေး။ ပါဠိအက္ခရာမယှိက၊ မွန်အက္ခရာမယှိသေး။ မွန်အက္ခရာမယှိက၊ မြန်မာအက္ခရာမယှိသေးဟု သို့လော သို့လော တွေးတောရာယှိ၏။ စာပေအရေးအသားအက္ခရာစဉ်နှင့် စပ်လျဉ်း၍ ပုဂံပြည်၌ အနော်ရထာမင်း မတိုင်မီပြုတို့၏အစအနကို လက်ဆုပ် လက်ကိုင်တင်ပြနိုင်တို့ရာ စိုးစဉ်းမျှတွေ့ရသေးချေ။ သို့သော်ပြုတို့၏ စာပေပရိယတ်တို့မှာ အနော်ရထာမင်းပုဂံ ခေတ်မတိုင်မီ နှစ်ပေါင်းများစွာကပင် သရေခေတ္တရာပြည်၌တည်ထွန်းလျက်ယှိ၏။ မွန်စာပေမှာလည်း ယခုထိုးဒယား ခေါ် ရှေးမွန်တို့၏ ရာဇဌာနီဖြစ်မည်ဟုထင်ရသော ဒွါရာဝတီ တနှသ်ာရီပြည်၌ ရှေးဆွေးကပင် တည်ထွန်းလျက် ယှိ၏။ ထိုဒေသကြောင်းကိုထောက်၍၊ ကွယ်လွန်သူမြန်မာပြည်ကမ္ဘည်း ကျောက်စာဝန်ဟောင်း မစွတာဒူရွိုင်းဇယ်၏ ယူဆချက်မှာ၊ မွန်စာပေအက္ခရာစာလုံးတို့သည် ခရစ်တော်ပေါ်ပြိုးနောက် နှစ်ပေါင်း ၂၀၀-၃၀၀ လောက်အတွင်း တွင်ပတင်ပေါ်ထွန်းလျက် ယှိသည်ဟုဆို၏။ ၎င်း၏ယူဆချက်ကို စေ့စုံလင်စွာ သုတဂဝေသီသို့လွှယ်လင့်တကူ ဘတ်ရှ မှတ်ယူနိုင်ကြစေရန်၊ ၎င်း၏မှတ်တမ်းမူကို မြန်မာပြည်ကမ္ဘည်း ကျောက်စာဌာန၊ ၁၉၁၉ ခုနှစ်၊ နှစ်ချုပ်စာ တမ်းမျက်နှာနံ့ပါတ် ၁၈-၂၁ အစုဒ် ၄၀-၄၁ မှထုတ်ယူအောက်တွင် ရေးသားထည့်သွင်းလိုက်ပါသည်၊ ၎င်ကဲ့သို့ ရေးသားငဲ့ိုက်ရခြင်းမှာ အများပြည်သူတို့အတွက်ဆိုလျှင် ထိုနှစ်ချုပ်စာတမ်းကို လွယ်လင့်တကူရှာဖွေရ အလွန်ခဲ ယည်းပေသည်။

The oldest *Talaing inscription, 6th-7th century A.D.

The late Dr. Forchhammer in his Jardine prize Essay, page 22, makes the statement that " The Muns (that is, the Mons or Talaings) have no doubt for the last two thousand years occupied the western coast of the Indo-Chinese peninsula. Their literature is old and their inscriptions range over a period of 14 centuries." On what he based himself in ascribing so high an antiquity to Talaing lithic records is not apparent, for, up to the present, the oldest inscriptions in Talaing that had been found did not antedate the 11th century A.D. No doubt, bearing in mind the relative antiquity of culture among the Talaings,

* ဤကောက်နှတ်ချက်တွင် " Mon " ဟုသော စာလုံးနေရာ၌ " Talaing " ဟု၍ပါ၌ရာ ဂူးတိုပျက်စေလို၍ မူအ တိုင်းထည့်သွင်းလိုက်ပါသည်။ " Talaing "ဟူသောနေရာတိုင်းတွင် "မွန်" ဟု၍ထည့်သွင်းဖတ်တော်ရုကြပါကုန်။

who were in possession of the Buddhist Pali Scriptures from the 4th or 5th century A.D., he deduced that lithic inscriptions ranged over the same period. This deduction was not illogical, as is apparent, when considered in the light of what happened in Campa and Cambodia, where inscriptions followed very soon the introduction of an alien religion in those countries. Moreover—the spirit of Forchhammer will now rejoice—it was a very shrewd deduction, which is now fully confirmed by the coming to light of a Mon Inscription belonging to the 6-7th (Sic) century A.D. It was discovered some years ago at Lopburi in Siam in a monument called San Sung; it was for some time placed in the Ayuthya Museum and then sent to the Vajirañāna National Library at Bangkok. There it was, says M. Coedès, marked as being in an "unknown language." Fortunately, M. Coedès, now Director of the National Library, remarked in it some unmistakably Talaing words, upon which he was so kind as to make it over to me by sending me a good estampage with a tentative decipherment. Judging from the estampage, the stone is 2 feet 4 inches in height and 2 feet 5 inches in breadth. But only a little more than half the surface is covered with letters; it does not consist of a single inscription, but of four; the first in the middle on the left hand, containing three lines of 6 inches each; the second in the middle from the top, it has 11 lines of 10 inches each; the third is at the top on the right hand and contains 6½ lines, 10 inches long; the fourth is at the bottom under No. 2, it consists of three lines each 6½ inches long; these were originally somewhat longer, for traces of letters are seen on the right, where the stone has flaked off. These inscriptions do not appear to contain any new historical data, but an enumeration of gifts dedicated to the temple. Curiously enough, however, this inscription seems to confirm local traditions, for, according to the history of Cāmadevī, the princess who founded Haripuñjaya (Lampnhun) in the 7th century, was daughter of the king of Lopburi (old Lavo) and the wife of the king of Ramaññadesa, that is, the Talaing country. Talaing histories do not, so far as I am aware, mention this princess. The great interest of this inscription does not, therefore, lie in its contents, but in the fact that it is the oldest Talaing inscription as yet found, and corroborates the tradition, current among the Talaings and the Burmese, that the former possessed an alphabet and a vernacular religious literature from the early centuries of the Christian era. It will also constitute an important link in the history of palaeography in Burma, the only other inscriptions, of about the same period found in Burma, at Prome, being Pyu. M. Coedès, on palaeographic grounds- and I agree with him— places its dates about the 6th-7th centuries A.D., "for its characters are, indeed, quite analogus to those used in Cambodia at that date." The inscription has not yet been satisfactorily deciphered; it presents some difficulty in its Vocabulary which, though short, contains some archaic words the sense of which has yet to be settled; a good many are readily indentified, such as kyāk, a temple, the Buddha; wó, this; pa to make; ey, I; glik, a lion cloth, clothes; jlow, cattle; kwel, cart; moy, one, etc."

The Lopburi Inscription and the Talaing alphabet

"The Lopburi inscription is important principally in that it confirms what was up to now merely a surmise— a surmise, it is true, founded on strong circumstantial evidence, that is, the relative antiquity of Talaing culture. The forms of the characters of this inscription, when compared with those of some Cambodian incriptions of the same period, and with the alphabets given in Plate VII of Buhler's Indian palaeography and with those in Burnell's South-Indian palaeography do not leave room to doubt that, as stated by M. Coedès, they belong to the period 6th-7th centuries. It is the oldest document found up to now, which does not mean that it is altogether the oldest; it must be borne in mind that the oldest sites in Lower Burma, excepting to a certain extent, Prome, have not yet been thoroughly searched and explored, and that they may still yield us some more inscriptions as old or, perhaps, older than the present one. Any way, it is now certain that in the 6th-7th century the Talaings were already writing in their own language, and used words derived from the Pali and Sanskrit; it may be presumed they had probably done so about one or two centuries earlier, for the tradition, which we see greatly corroborated by this inscription, places the introduction of the Buddhist Scriptures, and therefore of letters, about the 5th century A.D. This brings us to the question of the origin of the Talaing alphabet; it is not an altogether new question, but up to the present, there was nothing tangible to go upon, except the Kyanzittha Talaing inscriptions, which carry us only to the last quarter of the 11th century, although their palaeography points unmistakably out to one of the south Indian alphabets as the origin of their writing. Mr. Blagden was informed by the late Professor Kern that the form of the alphabet in the early Mon records "is very nearly indentical with that of the contemporary javanese inscriptions." It had long been remarked that most of the alphabets of the nations of Indo-China (Campa, Cambodia, Mon), and of Indonesia had the greatest resemblance to those used, in the 5th-6th century of our era, by the kings of Vengi, the pallavas and the Kadambas. These archaic South-Indian alphabets are now grouped under the general term "Telugu-Canarese," for whether from the east or the west, they do not differ very much, and show among themselves a very remarkable resemblance. This narrows the field of research about the prototype of the Talaing alphabet. Two Pali inscriptions in the Kadamba character, attributed to about the 6th century, have been found at Prome, near Hmawza; one at Maunggan and the other near the Bawbawgyi Pagoda, this is no doubt the prototype of the Pyu alphabet, for the Pyu, we know, were settled in and about Prome, the Kadambas of Vanavasi, in north Canara, belonged to the west of South India; Talaing tradition, on the other hand, points to the east as the original source of Talaing culture; and it is, I think, in one of the Telugu-Canarese alphabets

of the east that we shall have to look for the origin of the Talaing alphabet. In this connection, Kāñcipura (Conjevaram); a great centre of Hinayāna Buddhism in the 5th century, comes naturally to the mind. Talaing tradition often speak of close intercourse between Rumaññadesa and Kāñcipura. Forchhammer had already noticed this— "Talaing records contain information about Southern India, which, I believe, are not found in the annals of other nations of India and Indo-China. It bespeaks an intercourse with the eastern coast of the Dekkhan during the supremacy of Buddhism in those regions. The city of Kāñcipura (Conjevaram) is often mentioned" and further on "The Talaing letters and the architectural style of their religious buildings are of South Indian origin; their older records evince an intimate acquaintance with the Buddhist literature of Eastern Dekkhan up to the 10th century, and excepting their own, with that literature only."

"Talaing notes on Pāli Buddhist literature often mention Dhammapāla, the great commentator, who dwelt at Kāñcipura, and was a contemporary of the famous Buddhaghosa, in the 5th century. M. Finot, too, thinks that there may have been two currents of emigration from the South-west coast of India, one to Cambodia (which received its letters from Pattadakal near Vanavasi) and the other to lower Burma. He thinks it, however, strange, that the current to Cambodia should have brought with it Civaism and Sanskrit, and the other Hinayanist Buddhism and Pāli, and concludes that the alphabet of the Pallavas of Kāñcipura, may very well be a second possible origin (instead, there fore, of the Kadambas) for the alphabet of the Prome inscriptions mentioded above, "for", says he, "we must not forget that Kancipura was a centre of Pāli culture and that there lived, in the 5th century, the commentator Dhammapala." Forchhammer was of opinion that the Talaing alphabet was originally derived from the Vengi and Burnell says that the Vengi and the Pallava do not differ sufficiently to constitute separate varieties of the "Cave" characters, although, of course, there are a few differences. An examination of the Lopburi inscription shows that a few letters appear to be closely related to the Pallava; it must, however, in this connection, be borne in mind that—as has already been pointed out above—most of the early South-Indian alphabets closely resemble one another. The conclusion to be drawn from the preceding considerations is that, in all probability, the Talaings derived their letters from the alphabet used by the Pallavas of Kāñcipura or a very closely allied one, the Vengi, at the same time that they received from that once great centre of Hinayānist learning their religion and their Pāli books, that is, about the fourth or fifth century."

အထက်ပါကောက်နှုတ်ချက်များအရ သုတေသီပြည်သို့ခရစ်တော်နှစ် ၄၀၀ စု၊ ၅၀၀ စုလောက်တွင် ပါဠိဓိဋ္ဌကတ်တော်ရောက်ပို့ကြောင်းပါရာ၊ မည်သည့်အကွာအဝေးနှင့် ရောက်ပို့လာပါသနည်းဟု မေးစရာအကြောင်းဖြစ်ပေါ်လာလေသည်။ မေးလည်းမေးကြသည်၊ ၎င်းမေးခွန်းကိုကြေနပ်လောက်အောင် ဖြေကြားနိုင်ကိုရာမှာ ယခုတော်ကာလအထိသုတေသီပြည်သို့ ရှေးဦးစွာ ဧရောက်ပို့လာသော ပိဋကတ်တော်များ၏ အစအနများကို ရှာဖွေမတွေ့ရသေးသဖြင့် အဆုံးအဖြတ်ကိုကျနသေချာစွာ မပြောဆိုနိုင်သေးချေ။ ပေးနိုင်သောအဆုံးအဖြတ်မှာလည်း မှန်းဆထင်မြင်ချက်လောက်များသာဖြစ်တန်ရာသည်။ သို့သော်ခရစ်တော်နှစ် ၁၉၂၆ ခုနှစ်က ဤကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာနက သရေခေတ္တရာမြို့ဟောင်း နေရာတနေရာဖြစ်သော ခင်ဘားကုန်း၌ တွေ့ယိုထားသော ပိဋကတ်တော်များမှ ကောက်နုတ်ချက်များပါလိုသော ရွှေပေသ္တာတို့တွင် ရေးသားထားသော အက္ခရာတို့ကို စစ်ဆေးထောက်ရှုဆင်ခြင်ခြင်းအားဖြင့်မြန်မာပြည်သို့ ရောက်လာသော ပိဋကတ်တော်များမှာ ခရစ်တော်နှစ် ၄၀၀ စု၊ ၅၀၀ စုလောက်တွင် အိန္ဒိယတောင်ပိုင်းတွင် သုံးစွဲးရေးသားလျက်ယိုသောအက္ခရာများနှင့် ရေးမှတ်ကြသည်ဟုယူဆရပေမည်။ ဤသို့ပင်ဆိုသော်လည်းရနိုင်ပြည်၊ ၀၀သာလီမြို့စည်ကားစဉ်အခါက သုံးစွဲလေ့လာလျက်ယိုသော အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်း အက္ခရာတို့ကိုကား ကျန်ရှိတွေ့ရှိရန်လွန်ခဲလှပေသည်။ ဧရနိုင်ပြည်၌လည်း အိန္ဒိယမြောက်ပိုင်း အက္ခရာနှင့် သင်္ကြိုက်ဘာသာဖြင့်ခရစ်တော်နှစ် ၄၀၀စု-၅၀၀စု လောက်အတွင်းတွင် ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားစည်ပင်လျက်ယိုကြောင်းကို ၎င်းပြည်၌ တွေ့ယိုရသော စဉ်မြင်းတို့လက်ထက် ရေးထောင်းကျောက်စာတို့က သက်သေခံလျက်ယိုရသည်။ တနည်းအားဖြင့်လည်း ယခုမန္တလေးမြို့တွင် ရောက်ယိုနေသော ရခိုင်ပြည်မဟာမြတ်မုနိဘုရားကြီးက ရခိုင်ပြည်၏ ဗုဒ္ဓဘာသာအခြေအမြစ်ကို ညွှန်ပြလျက်ယိုနေပေသည်။

ထိုရှေးဟောင်းကျောက်စာပေစာများကို စုဆောင်း၍၊ အက္ခရာများကိုစိစဉ်ကာ ဇယားအင်းစောက်ပြုလုပ်ပြီးလျှင်၊ သုတဝေသီတို့ ဝေဘန်ကောက်ယူသုံးစွဲနိုင်ကြရန် ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာနက နှစ်စဉ်ထုတ်ဝေဖြန့်ချိနေသော နှစ်ချုပ်စာတမ်း တိုတွင်ဖြစ်စေ၊ သီးခြားစာစောင်ဖြင့်ဖြစ်စေ ထည့်သွင်း ရေးသားဖေါ်ထုတ်ရန် ကြံစည်အားထုတ်လျက် ယိုကြောင်းကို အများသိစေအပ်ပါသည်။

အခန်း ၆

အထွေထွေ

သာသနာ ၂၅၀၀ ပြည့်ပွဲးတော်

အစိရင်ခံသည့်နှစ်မှာ ဗုဒ္ဓဘာသာသာသနာ့၏ ၂၅၀၀ ပြည့်မြောက်သော နှစ်ထူးနှစ်မြတ်ကြီးနှင့်ကြုံကြိုက်လျက်ယိုပါသည်။ မြန်မာပြည်သို့သာသနာတော် ရောက်ယိုလေ၊ပေါက်ထွန်းကားလာသည့်အချိန်ကုန်စ၍ သံဃါယနာတင်ပွဲဆင်နွှဲခဲ့ကြသည်ကုန် နှစ်ကြိမ်တိုင်မြောက်ခဲ့လေပြီ။ ပဌမတကြိမ်ကား မန္တလေးမြို့တည် နန်းတည် မင်းတုန်းမင်း

Pc. 1563.

တရားကြီးလက်ထက်တွင်ဖြစ်ခဲ့သည်။ မန္တလေးတောင်ခြေဖျိ ကုသိုလ်တော်ဘုရားအတွင်း ကျောက်ထက်အက္ခရာ တင်ထားသော စာမျက်နှာနှစ်မျက်နှာပါဟိုသည့် ကျောက်ပြား ၇၂၉ ဆူကို ယခုတိုင်ကြည်ညိုဘွယ် ဖူးတွေ့နိုင်ပါသည်။

ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော်ကြီး လွတ်လပ်ပြီးသည့်နောက် တင်တော်မူသော သံဂါယနာတင်ပွဲနှစ်ခု ဆဋ္ဌအကြိမ်မြောက်ဖြစ်၍ အဆင့်ဆင့်အားဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည်မှာ ၁၃၁၀ ခုနှစ်၊ ကဆုန်လပြည့်နေ့တွင် ဆုံးခန်းတိုင်သို့ ရောက်ဟိုခဲ့ခဲ့လေသည်။ သံဂါယနာတင်အပြီးတွင် သာသနာ့သဘင်ဂုရုတ် ၂၅၀၀ ပြည့်သောအထိမ်း အမှတ်အဖြစ်ဖြင့် အောင်ပွဲးကြီးတရပ်ကို ဗုဒ္ဓသာသနအဖွဲ့ကကြီးမှူး၍ သီရိမင်္ဂလာကုန်းမြေတွင် ဆင်ယင်ကျင်းပခဲ့လေသည်။

ထိုပွဲးတော်ကြီးသို့ ကမ္ဘာအရပ်ရပ်မှ ထေရဝါဒီဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်အပေါင်းတိုကလည်း၊ အားပါးတရတက်ရောက်ဖြီး မိမိတို့ဆောင်ရွက်ဘွယ် ကဏ္ဍအစိတ်အပိုင်းမှ ဝိုင်းဝန်းကူညီဆောင်ရွက်ကြရလေသည်။ မြန်မာပြည် အစိုးရဌာနအသီးသီးကလည်း ဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို သရုပ်ပြသောအားဖြင့် ပြခန်းများကို ခင်းကျင်းပြသကြလေသည်။

ဤကဲ့သို့ကြီကြိုက်ခဲ့လှသော အချိန်အခါကြီးတွင်၊ ဤဌာနကလည်း ပြခန်းတခုကိုတာဝန်ယူ၍ ရှေးဟောင်း သာသနာ့ပစ္စည်းများ၊ တခေတ်မှတခေတ်သို့ အဆင့်ဆင့်ကူးပြောင်း ထုလုပ်ကိုးကွယ်ကြသော ဗုဒ္ဓရုပ်ပွါးတော်များ၊ ကျောက်စာမင်ပွတ်များနှင့် ဓါတ်ပုံများကို အများလွယ်လင့်တကူ လေ့လာသိယှိနိုင်ရန် တင်ပြခဲ့ပါသည်။

ပုဂံမြို့နယ်တဝိုက်တွင် အနော်ရထာမင်းမှ အစပြု၍ မင်းအဆက်ဆက်တို့ တည်ထားကိုးကွယ်ကြသော ရှေးဟောင်း စေတီပုထိုးများ ပါဝင်သည့် ပုဂံမြေပုံကြီးကို ၆၂ပုံစံ ပြုလုပ် ခြယ်လှယ်ပြသခဲ့ပါသည်။

ဆွေ့သည်တော်များ

ဆဋ္ဌသံဂါယနာတင်ပွဲးကြီးကို အကြောင်းပြု၍ ကြွရောက်လာကြရသော ဆွေ့သည်များမှာ ယိုးဒယားနိုင်ငံမှ သာသနာပိုင်နှင့် ရဟန်းတော်များ၊ ကမ္ဘောဒီးယား သာသနာပိုင်နှင့် အမှဲဝင်များ၊ အိန္ဒိယ၊သီတိုင်း၊ တရုတ်၊ဂျာပန် စသည်အားဖြင့် မြောက်မြှောက်လေစွာသော ထေရဝါဒီဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ရဟန်းရှင်လူ အများအပြားဖြစ်ကြဖါသည်။

ထိုဆွေ့သည်တော်များအား နိုင်ငံတော်အစိုးရက မြန်မာပြည် အရပ်ရပ်သို့ ဘုရားဖူးရန် နိမ္မာန်ကူးတို့ပို့ပေး လေရာ ယခုခေတ်သာသနာ့ အဆောက်အဦ၊ ရှေးဓော်သာသနာ့ အဆောက်အဦများ တည်ဟိုသည့် မန္တလေး၊ စကိုင်း၊ မင်းကွန်းနှင့် ပုဂံမြို့များသို့ လိုက်လံပြသမှုကို ဤဌာနကတာဝန်ယူ၍ မြန်မာပြည်ကြီးတွင် သာသနာမည်မျှစည်ပင်ထွန်းကားသည်ကို ဟောပြောရှင်းလင်း ခဲ့ပါသည်။

နိုင်ငံခြားမှ ထင်ရှားသော အရာယိုကြီးများ ယခင်နှစ်အတွင်း လာရောက်လည်ပတ်ကြပါသည်။ ယင်းပုဂ္ဂိုလ်ကြီးများတွင် အင်ဒိုနေရှားမှ ဒုတိယသမ္မတနှင့် ကျောက်စာအရာယိုတဦး၊ ဆိုဗီယက်ရုရှဖြည်မှ အင်ဂရန်ဒီယာတဦး၊ ပြင်သစ်ပြည်မှသုတေသီတဦး၊ တရုပ်ဗိစ္စသမတနိုင်ငံ မဒမ်ဆွမ်ချင်လင်းနှင့် နောက်ဆုံးဘုရင်ခံဟောင်းဆာဟူးဘတ် ရန်(စ်)တို့ ပါဝင်လေသည်။ ထိုကဲ့သို့ကမ္ဘာ အရပ်ရပ်မှကြွချီလာကြသော ဗဟုသုတလိုလားသည့်ထိပ်သီးခေါင်း ဆောင်ကြီးများနှင့် ရင်းနှီးစွာ တွေ့ဆုံဆွေးနွေးရသဖြင့် ဌာနအတွက်များစွာ အကျိုးဖြစ်ထွန်းခဲ့ပါသည်။

မော်တော်ယာဉ် ဝယ်ထားခြင်း

ဝန်ကြီးများ၊ နိုင်ငံခြား ဆွေ့သည်တော်များ ဘုရားဖူးကြွရောက်လာသည့်အခါ လွယ်လင့်တကူ အသုံးပြုရန် ညောင်ဦးဌ ထားယိုသော လင်ဝိုရိမ့်ကေားနှစ်စီးကိုလည်း ဆက်လက်အသုံးပြုလျက်ယိုပါသည်။ ဓါတ်ဆီ၊ စက်ဆီနှင့် ကားမောင်းသူနှစ်ဦး၏ လစာငွေ စသည့် ကုန်ကျစရိတ်ငွေ အရပ်ရပ်ကို ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ ထောက်ရှု၍ ဌာန ဆိုင်ရာ ရန်ပုံငွေများမှ ထုတ်နှုတ်သုံးစွဲနိုင်ခွင့် မယိုသော်လည်း ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီမှ အားလုံး တာဝန်ယူပါသဖြင့် များစွာကျေးဇူး တင်ထိုက်လှလေသည်။

စာအုပ်စာတမ်း ထုတ်ဝေရေး

ဤဌာနမှ စိစဉ်ပြုစုသော ''ပုဂံ ရုပ်ဝိုလမ်းညွှန်'' စာအုပ်ကို မန္တလေးနှင့် ပုဂံမြို့များမှ ဆက်လက်ဖြန့်ချိ ရောင်းချလျက်ယိုပါသည်။

ပုဂံဘုရားများမှာ ဇာတ်နိပါတ်တော် သရုပ်ဖေါ်ထားသည့် စက္ကူင်းဓါတ်ပုံများမှ စာသားများကိုလေ့လာ၍ ဇာတ်တော်အလိုက်စီစစ်ပြီး ဇာတ်တော်၏ရှေ့နောက်စကားစပ်များကို ရေးသားလျက်ယိုပါသည်။ မြန်မာနိုင်ငံ ကျောက်စာများ စာစောင်ကို ပြန်လည်ထုတ်ဝေနိုင်ရန် ကျောက်စာဟောင်းများကို တည်းဖြတ်ခြင်း၊ ပုံနှိပ်ထုတ် ဝေခြင်း မပြုရသေးသော ကျောက်စာသစ်များကို အတူရာပြန်ခြင်း စသည်များဆက်လက် ဆောင်ရွက်ပါသည်။

ပြီ၊ မွန်၊ မြန်မာ အက္ခရာစဉ်သိုင်းကို အထူးအရာယို ကျောက်စာဝန်ဟောင်း ဦးမြက ဆက်လက်ပြုစုလျက် ယိုပါသည်။ ထို့အပြင် အထက်ပါ အထူးအရာယိုကပင် ရန်ကုန်မြို့ သိရိမဂ်လာကုန်းမြေ ဆဋ္ဌသံဂါယနာ တင်ပွဲး တော်အမှဲ ''ဗုဒ္ဓဘာသာနှင့် မြန်မာပြည်'' သုိင်းအကျဉ်းချုပ်ကို အင်္ဂလိပ်ဘာသာဖြင့် ပြုစုရေးသားပါသည်။ ယင်းဆောင်းပါးကို စာအုပ်ငယ်အဖြစ် ထုတ်ဝေဖြန့်ချိရန် စီစဉ်ပါသော်လည်း အချိန်မရပါ၍ ကျောက်ပုံနှိပ် မိတ္တူများ တူးယူပြီး ဗဟုသုတ ပွါးများစေခြင်းအလို့ငှါ ဝေငှခဲ့ပါသည်။

နိုဝေါလိပြည်၊ ကသ်မန္တ္ဂုဏ်တွင် ကျင်းပမည့်အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အက္ခရာပြပွဲးသို့ မြန်မာနိုင်ငံမှ ရှေးဟောင်းနှင့် ယခုခေတ် အက္ခရာများအကြောင်း ရေးသားပေးပို့ရန် ပန်ကြားသဖြင့်၊ ဓါတ်ပုံများနှင့်တကွ အက္ခရာဇယားများ ကိုပါ ပူးတွဲ၍ ဆောင်းပါးတဆောင် ပေးပို့လိုက်ပါသည်။

ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦထိန်းသိမ်းရေး အက်ဥပဒေအရ အရေးယူသော အမှုများ

အခန်း (၁) တွင်ထည့်သွင်းဖေါ်ပြပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း ရခိုင်တိုင်း၊ စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့အနီးမှ ရှေးမြို့ရိုး ဟောင်းကြီးကို တူးဖြို့၍ အိမ်ယာများဆောက်လုပ်နေကြခြင်း၊ ကျောက်ပြား ကျောက်ချပ်များကို ခွဲ့ပြောင်း၍ အခြံးပြုလျက်ယိုခြင်းကို တွေ့ယိုရပါသဖြင့် တရားဥပဒေအတိုင်း အရေးယူဆောင်ရွက်လျက်ယိုပါသည်။ ထို့အပြင် ဘိုးတော်ဘုရား တည်ထားသော အမရပူရမြို့ မြို့ရိုးဟောင်းမှ အုတ်များကိုလည်း မသမာလှုတစုတို့ ခွါယူလျက်ယိုပါ သောကြောင့် ခရိုင်ဝန်မှတဆင့် တားမြစ်အရေးယူ ထားပါသည်။

ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦ ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး အက်ဥပဒေကြေးကို ပြန်လည်ရေးဆွဲး၍ နိုင်ငံတော် အစိုးရထံသို့ တင်ပြထားရာ လွှတ်တော်သို့ တင်သွင်းအတည်ပြုရန်သာ လိုပါတော့သည်။ ၎င်းအက်ဥပဒေထွက်ပေါ် လာလျှင် ဥပဒေ၏နယ်ပယ်မှာ ပိုမိုကျယ်ဝန်းလာမည်ဖြစ်၍၊ ထိုကဲ့သို့ကျူးကျော်သူများကို ယခုထက် ပိုမိုထိရောက် စွာ အရေးယူနိုင်ဘွယ် ယိုပါသတည်း။

ဤနှစ်အတွင်း၌ နိုင်ငံတော်အစိုးရက ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်သော်ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦများစာရင်း သို့ ထပ်မံဖြည့်စွက်သည့် ကိစ္စတရပ်မျှ မပေါ်ပေါက်ခဲ့ချေ။

ဓါတ်ပုံနှင့် ပုံဆွဲးများ

အထက်တွင် ဖေါ်ပြပြီးဖြစ်သည့်အတိုင်း သာသနာ ၂၅၀၀ ပြည့်အထိမ်းအမှတ် ပွဲးတော်ကို မြန်မာပြည်နှင့် တကွ ဗုဒ္ဓဘာသာ ထွန်းကားရာဖြစ်သော အိန္ဒိယနှင့် သီဟိုဠ်ကျွန်းတို့ကလည်း တခစ်တနား ဆင်ယင်ကျင်းပ ကြလေသည်။

ထိုကဲ့သို့ကျင်းပကြသော အခစ်အနားနှင့်ဆိလျော်စွာ ဗုဒ္ဓဘာသာပြန့်ပွါးပုံ၊ ရုပ်ပွါးတော်များ တခေတ်မှ တခေတ်သို့ လက်ရာအမျိုးမျိုး ပြောင်းလဲး ထူလုပ်ကိုးကွယ်ကြပုံ၊ စသည်တို့မှာ ဓါတ်ပုံအားဖြင့်သာ သရုပ်ဖေါ်ပြနိုင်ကြသဖြင့် အမှာစာများပေးပို့ကာ ဓါတ်ပုံအများရိုက်ကူး ပေးပို့ရန် တောင်းခံ သဖြင့်ကူးပေးရပါသည်။ ပြင်သစ်ပြည် (Musee Guimet) ပြတိုက်တွင် အသုံးပြုရန်ဓါတ်ပုံ ၁၆၄ ပုံကူးပေးရပါ သည်။ ရန်ကုန်မြို့ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ ဗုဒ္ဓတက္ကသိုလ်တွင် အသုံးပြုရန်အတွက် ဓါတ်ပုံပေါင်း ၁၉၆ ပုံနှင့် ပြည်တွင်း မြည်ဟမ္မအမှာစာများပို့၍ ရှိတ်ကူးပေးပို့ရသော ဓါတ်ပုံများမှာ စုစုပေါင်း ၁,၅၀၀ ခန့်ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ပါ၍ ယခုနှစ်ဓါတ်ပုံရောင်းရငွေ့ တန်ဘိုး ၁,၆၇၆ ကျပ် ၄၀ ပြား (ကျပ်တထောင် ခြောက်ရာ ခုနစ်ဆယ့် ခြောက်နှင့် လေးဆယ်ပြား တိတိ) ကို ဌာနဆိုင်ရာ ဝင်ငွေအဖြစ် ရယိုပါသည်။

ဌာနအတွက် အသုံးပြုရန် အစီရင်ခံစာ၏ နောက်ဆက်တွဲစာရင်း (၈) တွင် ဖေါ်ပြထားသည့် အတိုင်း ဓါတ်ပုံပေါင်း ၃၀၄ ပုံရိုက်ကူးပြီးစီးပါသည်။ စစ်ကြီးမဖြစ်ပွါးမီ ရိုက်ကူးခဲ့သော ဓါတ်ပုံများမှာ မှေးမှိန်လျက် ခေတ်နှင့်လျော်ညီစွာ အသုံးမပြုနိုင်တော့သဖြင့် အချို့အဆောက်အဦများကို ဓါတ်ပုံသစ်များ ပြန်လည်ရိုက်ကူးထား ရပါ၏ဆည်။

နောက်ဆက်တွဲစာရင်း (ဃ) အရ ဤနှစ်အတွင်း ရေးဆွဲးပြီးသော ပန်းချီနှင့် ပုံဆွဲးပြီးရေမှာ ၁၆ ပုံဖြစ်ပါ သည်။ ထူးခြားစွာ ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် လုပ်ငန်းတရပ်မှာ ရှစ်လက်မလျင်တမိုင် စကေးဖြင့် တိုင်းတာရေးဆွဲးထား သော ပုဂံနယ်မြေပုံကြီးပင်ဖြစ်ပါသည်။ အဆိုပါပုံစံနယ်မြေပုံကြီးသို့ ဓင်းအဆက်ဆက်စိုက်ထူသွားသော မြို့တော် ဟောင်းနေရာများနှင့် ယခုတွေ့မြင်ရသော ရှေးဟောင်းအဆောက်အဦအား လုံးဝပါဝင်သည်ဖြင်၊ သွားလာမှ လွယ်ကူရန် လမ်းများလည်း အတိအကျ အတိုင်းအတာ မှန်ကန်စွာယူ၍၊ ထည့်သွင်းဖေါ်ပြ ထားပါသည်။

ဌင်းပုဂံမြို့နယ် မြေပုံကြီးကို စက်တင်ပုံနှိပ်ရန် စီစဉ်လျက်ယိုပါသည်။ ထွက်ပေါ်လာပါလျှင် သုတေသီများနှင့် ဘုရားဖူး လာရောက်ကြသူများအတွက် များစွာတန်ဘိုး ယိုပေလိမ့်မည်။

ပိဋကတ်တိုက်

ဌာနဆိုင်ရာ ပိဋကတ်တိုက်အတွက် စာအုပ်စာတမ်းများဝယ်ရန် ခွဲးဝေချထားသော ငွေများကို ချင့်ချိန်၍၊ ဝယ်ယူနိုင်သော စာအုပ်ပေါင်းမှာ ၄၅ အုပ်သာဖြစ်ပါသည်။ ဘဏ္ဍာရေးအခြေအနေ ပိုမိုတောင့်တင်းလာပါက ယင်းထက်ပိုမို၍ စာအုပ်စာတမ်းများ ဝယ်ယူဖြည့်စွက်ထားရန် စီစဉ်လျက်ယိုပါသည်။ အခန်း (၄) တွင် ဖေါ်ပြ ထားသည့်အတိုင် ပိဋကတ်တိုက်မှူးတဦး ခန့်ထားပြီးသည့်အခါတွင် ဤဌာန၏ ပိဋကတ်တိုက်မှာ ဌာနနှင့်တကွ အများပြည်သူအကျိုးအတွက် ပိုမိုထိရောက်စွာ ဆောင်ရွက်နိုင်စွမ်း ယိုပေလိမ့်မည်။

ပြည်တွင်းပြည်ပမှ စာပေအသင်း အဖွဲ့များနှင့် ကျောက်စာဌာနများမှ စာအုပ်ဖလှယ်သည့် စံနစ်ဖြင့်ငင်း၊ မေတ္တာ့လက်ဆောင်အဖြစ် ချီးမြှင့်ကြခြင်းဖြင့်ငင်း စာအုပ်ပေါင်းမှာ ၆၅ အုပ်ကိုလက်ခံရယိုပါသည်။

အရာထမ်းအမှုထမ်းများ

လွန်ခဲ့သော နှစ်ချုပ်အစီရင်ခံစာတွင် ၁၉၅၄-၅၅ ခုနှစ်မှစ၍ ကမ္ဘည်းကျောက်စာဌာနကို ရှေးဟောင်းသုတေသန ဌာနအဖြစ် မြန်လည်ဖွဲ့စည်းသော စီမံကိန်းအရ ယာယီအမှုထမ်းအနည်းငယ် တိုးမြှင့်ခန့်ထားကြောင်း ဖေါ်ပြပြီးပါသည်။ ယခု ၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရ၏ ဘဏ္ဍာတော်ကျပ်တည်းမှုကြောင့် ဌာန ဆိုင်ရာ အသုံးစရိတ် ရန်ပုံငွေတွင် ယာယီအမှုထမ်း အရာထမ်းများအတွက်ကုန်ကျမည့်စရိတ်ကို လုံးဝဖြတ်တောက် ထားပါသဖြင့်၊ ၎င်းတို့အား ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီ၏ အုပ်ချုပ်မှုလက်အောက်သို့ ယာယီအစီအစဉ်အနေဖြင့် လွှဲပြောင်းထားကာ ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီ ရန်ပုံငွေမှ လစာငွေနှင့် ရှာဖါးစရိတ်များကို ကျခံလျက်ဆက်လက် ခန့်အင်ထားရပါသည်။ လစ်လပ်လျက်ယိုသော ယာယီအရာယှိရာထူးများကိုလည်းဖြည့်စွက်ခန့်အပ်ခြင်းမပြုနိုင်ခဲ့ပါ။ ကျောက်စာဝန်ဟောင်း ဦးမြသာလျင်၊ ၁၉၅၆ ခု၊ စက်တင်ဘာလ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ အထူးအရာယှိအဖြစ်ဖြင့် ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီက ခန့်အပ်ပေးပါသည်။ ထိုကဲ့သို့သုတေသန အရာယှိများနှင့် အင်ဂျင်နီယာများပြည့်စုံစွာ မရယှိသေးသဖြင့် ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီကပင် အင်ဂျင်နီယာတယောက်နှင့် အဆောက်အဦ ထိန်းသိမ်းရေး လက်ဆောက်တယောက်ကို ဆက်လက်ခန့်အပ်၍ ဌာနဆိုင်ရာလုပ်ငန်းများကို ဆောင်ရွက်ပေးစေပါသည်။ ယာယီ တိထွင်ထား၍ လစ်လပ်လျက်ယိုသော၀ပလ္လိတ် ရာထူးတနေရာတွင် စစ်တွေခရိုင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့မှ ဦးသာထွန်းအား၊ ၁၉၅၅ ခု၊ အောက်တိုဘာလ ၁ ရက်နေ့မှစ၍ ခန့်ထားပြီးလျှင်၊ မြို့ဟောင်းမြို့နယ်တပိုင်းမှ ကျောက်စာများနှင့် ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများကို စံနစ်တကျမှတ်တမ်းတင်ကာ ကြည့်ရှုစောင့်ရှောက်ရန်အတွက် ယာယီအစီအစဉ်အနေဖြင့် မြို့ဟောင်းမြို့၌ တာဝန်ချထားပါသည်။

ညွှန်ကြားရေးဝန် နိုင်ငံခြားသို့ ခရီးလှည့်လည်ခြင်း

အမေရိက အစိုးရက မိမိတို့၏ ပညာမဟုသုတ ဖလှယ်ရေးအစီအစဉ်အရ၊ မြန်မာနိုင်ငံတော် အစိုးရ စေလွှတ်သဖြင့် ညွှန်ကြားရေးဝန်သည်၊ ၁၉၅၆ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၂ ရက်နေ့မှအစ အမေရိကပြည်သို့ သုံးလ တာမျှ ခရီးလှည့်လည်ခဲ့ပါသည်။

အမေရိကပြည်မှ အပြန်တွင် ညွှန်ကြားရေးဝန်သည် အင်္ဂလန်၊ ပြင်သစ်၊ ဂျာမဏီ၊ ဇွတ်ဇာစ်၊ သီဟိုဠ် စသော တိုင်းပြည်များသို့ ဝင်ရောက်ကာ ရှေးဟောင်းပစ္စည်း ပြတိုက်များနှင့် အနုပညာတိုက်များကို ကြည့်ရှုလေ့လာခဲ့သဖြင့် မြန်မာပြည်သို့ ၁၉၅၆ ခု၊ ဇွန်လ ၂၀ ရက်နေ့တွင် ပြန်လည်ရောက်ပို့ ခဲ့ပါသည်။

အထူးသဖြင့် အင်္ဂလန်ပြည်၌လန်ဒန်တက္ကသိုလ်မှ ပါမောက္ခတဦးဖြစ်သော (Mr. Christie) နှင့်ရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနအတွက် ပညာတော်သင် စေလွှတ်သင်ကြားရန် ကိစ္စများကို အသေးစိတ် ဆွေးနွေးခဲ့ပါသည်။

ညွှန်ကြားရေးဝန် ဦးလူဖေဝင်း နိုင်ငံခြားပိုင်းပြည်များသို့ လှည့်လည် သွားရောက်နေစဉ် အတွင်း ညွှန်ကြားဝန်၏ သာမန်ဝတ္တရားများကို ရှေးဟောင်း သုတေသနဝန်ထောက် ဦးအောင်သော် အား မိမိ၏ဝတ္တရား များအပြင် ပူးတွဲဆောင်ရွက် စေပါသည်။

ရွှေနန်းတော်ပုံစံ

ယဉ်ကျေးမှု ဝန်ကြီးဌာနမှ မန္တလေးမြို့နန်းတော်အတွင်း၌ ပြသထားသော ရွှေနန်းတော်ပုံစံ အချိုးအစား အတိုင်း အဆောင်ယက်ကလေးများ၊ ဆောက်လုပ်ပေးရန် သီးသန့်ရန်ပုံငွေများ ပေးအပ်ထားပါသည်။

အဆောင်ပေါင်းမှာ ၉၇ ဆောင်ပါဝင်သော ၎င်းလုပ်ငန်းကို ဤနှစ်အတွင်း၌ ကျပ် ၉,၄၁၆/အကုန်အကျ ခံ၀ာ ဆောင်ရွက်ပြီးဖြစ်ပါသောကြောင့် ရန်ကုန်မြို့၌ ပြသထားရန် အဆောက်အဦများ ပြီးလျှင်ပြီးခြင်း ပို့ပေးရန်စီ စဉ်ထားပါသည်။

သီရိပျံချီ ဦးလူဖေဝင်း၊
ညွှန်ကြားရေးဝန်၊
ရှေးဟောင်းသုတေသနဌာန၊ မန္တလေး။

မန္တလေးမြို့၊ ၁၉၅၇ ခု၊ ဖေဖော်ဝါရီလ ၁၈ ရက်။

နေ၁က်ဆက်တွဲး (က)

၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်း၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံးအတွက် ခွင့်ပြုငွေနှင့် အမှန်ကုန်ကျသည့်စာရင်း

ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ် ၂၉။ ။လော်ကဓါတ်ပညာဆိုင်ရာဌာနများ—ဃ၊ ကမ္ဘည်းကျောက်စာ

ငွေစာရင်းခေါင်းစဉ်		၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ် အတွင်းခွင့်ပြုငွေ	ပြုပြင်ခွင့်ပြုငွေ	အမှန်ကုန်ကျငွေ
		ကျပ်	ကျပ်	ကျပ်
(၁-က)	အရာယှိများလစာငွေ (အမြဲတမ်း)	၂၁,၆၀၀	၂၁,၆၀၀	၂၁,၅၄၄
(၁-ခ)	အရာယှိများ လစာငွေ (ယာယီ)	....	....	....
(၂-က)	အမှုထမ်းအဖွဲ့လစာငွေ (အမြဲတမ်း)	၁၂,၀၀၀	၁၁,၅၀၀	၁၁,၄၀၁
(၂-ခ)	အမှုထမ်းအဖွဲ့လစာငွေ (ယာယီ)	....	....	....
(၃-က)	စရိတ်၊ ချီးမြှင့်ငွေစသည်များ	၈,၅၅၀	၉,၂၁၆	၉,၁၄၄
(၃-ခ)	ခရီးစရိတ်	၂,၀၀၀	၃,၅၀၀	၃,၄၀၀
(၄)	အသေးအဖွဲ အသုံးစရိတ်များ	၃,၈၅၀	၄,၀၅၀	၄,၀၄၇
(၉)	ရှေးဟောင်းအထိမ်းအမှတ် အဆောက် အဦများထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်မှု။	၅,၀၃၀	၄,၈၀၀	၄,၇၇၂
(၁၀)	ရှေးဟောင်းပစ္စည်းများထူးဖေါ်ရှာဖွေမှု	....	....	....
	စုစုပေါင်း	၅၄,၀၀၀	၅၄,၆၆၆	၅၄,၃၀၆

ဧည့်ကြိုးဆင်ကြိုး (ခ)

၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွက် ပြည်နယ်နှင့် ဒေသကောင်စီများ ဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့် ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့် အလုပ်များနှင့် ဝန်ထမ်းအရေအတွက်များ

စဉ်	လုပ်ငန်းများ	ဝန်ထမ်းအရေအတွက်	
	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန မြို့နယ်အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည့် အလုပ်များ	ကျပ်	ပြား
	လုပ်ငန်းများ		
	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့		
၁	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၁၀၂	၀၀
၂	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၁၀၂	၀၀
၃	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၁၀၄	၅၀
	ဒေသခံဝန်ထမ်းများ	၅၂၇၆	၀၀
	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့		
၄	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၂၂	၀၀
၅	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၂၂	၀၀
၆	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၂၂	၀၀
	ဒေသခံဝန်ထမ်းများ		
၇	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၅၂၇၆	၀၀
၈	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၅၂၇၆	၀၀
၉	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၅၂၇၆	၀၀
၁၀	ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို ပြည်နယ်/တိုင်းဒေသကြီး ဗဟိုလေ့လာရေးအဖွဲ့ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၅၂၇၆	၀၀
	ကျန်ရှိသေးသော ဝန်ထမ်းများ	၅၂၇၆	၀၀

ဧည့်ကြိုးဆင်ကြိုး (ဂ)

၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွက် ပြည်နယ်နှင့် ဒေသကောင်စီများ ဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့် အလုပ်များနှင့် ဝန်ထမ်းအရေအတွက်များ

စဉ်	လုပ်ငန်းများ	ဝန်ထမ်းအရေအတွက်	
	ပြည်ထဲရေးဝန်ကြီးဌာန မြို့နယ်အနေဖြင့် ဆောင်ရွက်ရမည့် အလုပ်များ	ကျပ်	ပြား
	လုပ်ငန်းများ		
	မန်နေဂျာ		
၁	မန်နေဂျာ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၅၂၂	၀၀
၂	မန်နေဂျာ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၁၉	၆၀
	ပို့ဆောင်ရေးဌာန		
၃	မန်နေဂျာ	၁၅	၀၀
၄	မန်နေဂျာ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၁၅	၀၀
၅	မန်နေဂျာ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
	ဆေးရုံ		
၆	ဆေးရုံ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
၇	ဆေးရုံ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
၈	ဆေးရုံ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
	ကျန်းမာရေးဌာန		
၉	ကျန်းမာရေးဌာန၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
၁၀	ကျန်းမာရေးဌာန၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
၁၁	ကျန်းမာရေးဌာန၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
	ပြည်သူ့ဆေးပေးခန်းများ		
၁၂	ပြည်သူ့ဆေးပေးခန်းများ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
၁၃	ပြည်သူ့ဆေးပေးခန်းများ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
၁၄	ပြည်သူ့ဆေးပေးခန်းများ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
	ကျန်းမာရေးဌာန		
၁၅	ကျန်းမာရေးဌာန၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
၁၆	ကျန်းမာရေးဌာန၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
၁၇	ကျန်းမာရေးဌာန၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
	ပြည်သူ့ဆေးပေးခန်းများ		
၁၈	ပြည်သူ့ဆေးပေးခန်းများ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
၁၉	ပြည်သူ့ဆေးပေးခန်းများ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
၂၀	ပြည်သူ့ဆေးပေးခန်းများ၏ ဌာနဆိုင်ရာ ဝန်ထမ်းများ၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများကို	၂၉	၆၀
	ကျန်ရှိသေးသော ဝန်ထမ်းများ	၅၂၇၆	၀၀

ဧည့်ကြိုးဆင်ကြိုး (ဃ-၁)

၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွက် ပြည်နယ်နှင့် ဒေသကောင်စီများ ဌာနဆိုင်ရာဝန်ထမ်းများ ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့် အလုပ်များနှင့် ဝန်ထမ်းအရေအတွက်များ

ဒေသခံဝန်ထမ်းများ ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့် အလုပ်များ။ ။ဤဇယားတွင် ဒေသခံဝန်ထမ်းများ ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့် အလုပ်များကို ဖော်ပြထားခြင်းမရှိသော်လည်း ဒေသခံဝန်ထမ်းများ ကိုယ်တိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့် အလုပ်များ ရှိပါသည်။

စဉ်	လုပ်ငန်းများ	ဝန်ထမ်းအရေအတွက်	
		ကျပ်	ပြား
(၁)	အနုပညာလက်ရာများ	၁၆,၀၂၅	၀၀
(၂)	အနုပညာလက်ရာများ	၂၂,၀၃၃	၃၂
(၃)	ရုပ်ရှင်ပြကွက်များ	၁၉,၂၄၃	၇၆
(၄)	ရုပ်ရှင်ပြကွက်များ	၂,၄၇၀	၄၆
(၅)	အနုပညာလက်ရာများ	၇,၀၀၃	၁၀
(၆)	ပရိသတ်ကြီးများ အသင်းအဖွဲ့များ	၄၇,၀၀၅	၀၀
	ကျန်ရှိသေးသော ဝန်ထမ်းများ	၃,၀၀,၂၅၃	၅၀

နောက်ဆက်တွဲး (ခ-၁)

၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်း၊ ပြည်ထောင်စုမြန်မာနိုင်ငံတော် ရှေးဟောင်းသုတေသန ညွှန်ကြားရေးဝန်ရုံး၊ ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦပြုပြင်မှုအတွက် ကုန်ကျငွေစာရင်း

ငွေစာရင်း ခေါင်းစဉ်။ ။ယဉ်ကျေးမှုကောင်စီ ရန်ပုံငွေ

အမှတ်စဉ်	လုပ်ငန်းအမည်	၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ် ကုန်ကျသည့်ငွေ ကျပ်	မြဲ
၁	ပုဂံမြို့နယ်အတွင်း ဖြတ်စရွှေကူဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၂,၀၄၄	၃၃
၂	ဘူးဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၉၉	၇၆
၃	မြင်းကပါအနီး နန်းဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၃၉၅	၀၀
၄	ဖက်လိပ်ဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၅၆၀	၀၀
၅	နဂါးရုံဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၅,၆၉၁	၉၆
၆	စကိုင်း တိလောက ဂုရုလိုဏ် ပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၅၂၇	၀၀
၇	ပုဂံယို ရဟန္တာဘုရားနှင့် အလိုတော်ပြည့်ဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၆၀၀	၀၀
၈	ပုဂံယို ငါးမျက်နှာ ဖြတ်စရွှေကူနှင့် မြင်းပြဂူဘုရားများ ပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၃၇၄	၄၁
၉	စကိုင်း တိလောက ဂုရုလိုဏ်ဂူအတွင်း အမိုးပြင်ဆင်ခြင်း	၁,၅၀၃	၀၀
၁၀	မင်းကွန်းခေါင်းလောင်းကြီး ပြင်ဆင်ခြင်း	၆၇၂	၀၀
၁၁	အမရပူရ ကျောက်တော်ကြီးဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၃,၇၇၇	၀၀
၁၂	ပုဂံနယ်အတွင်းယှဉ် ၁၉ ဆူသော ရှေးဟောင်း အဆောက်အဦများကို တောရှင်းခြင်းနှင့် ဘုရားလမ်းများ ပြင်ဆင်ခြင်း။	၂,၇၀၁	၁၀
၁၃	ပုဂံနယ်ယို မြင်းပြကူဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၆,၃၄၂	၆၀
၁၄	စကိုင်း တိလောက ဂုရုလိုဏ်ပေါင်းကူး အမိုး (ဂုံး) ပြင်ဆင်ခြင်း	၉၀၄	၀၀
၁၅	မန္တလေး နန်းတော်မြို့ရိုး ပြာသာဒ် အမှတ် ၃၄၊ ၃၅၊ ၃၀၊ ၄၀ နှင့် ၄၁ တို့ကိုပြင်ဆင်ခြင်း။	၃,၆၉၄	၀၀
၁၆	မင်းကွန်း ပုံတော်ဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၅၅၁	၀၀
၁၇	ညောင်ဦး ရွှေစည်ခုံဘုရားအနီး ကျောက်စာရုံ ပြင်ဆင်ခြင်း	၄,၀၉၅	၀၀
၁၈	ပုဂံယို သမ္မဉ်ညာဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၂၁၀	၀၀
၁၉	ပုဂံမြို့နယ်အတွင်း ဘုရားအတွက် ဆိုင်းဘုတ် ၁၀ ခု ပြုလုပ်ခြင်း	၈၆၆	၀၀
၂၀	ပုဂံယို အလိုတော်ပြည့်ဘုရား ပြင်ဆင်ခြင်း	၅၁၀	၀၀
၂၁	အထွေထွေ	၁၄၆	၅၂
၂၂	လက်ကျန် တိလဝမြေတန်ဘိုး	၂၀၇	၁၀
	စုစုပေါင်း	၄၁,၀၁၅	၉၀

နောက်ဆက်တွဲး (ဂ)

၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ်အတွင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံရှေးဟောင်း သုတေသနဌာနက ရိုက်ကူးသော ဓါတ်ပုံများစာရင်း

အမှတ်စဉ်	နှစ်စဉ်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အယ္ဘယ်လက်မ	တည်ယှိရာဌာန
၁	၆၂၁၆	အုတ်ခွက် (မန္တလေးတက္ကသိုလ်မှကျေးဇူးပြုသည်)	၄	မန္တလေး။
၂	၆၂၁၇	အာနန္ဒာဘုရားမှမုဋ္ဌဝင်ပရိန်းဘွာန်ပြုဟန်	၂	ပုဂံ။
၃	၆၂၁၈	အာနန္ဒာဘုရားမှမုဋ္ဌဝင်ပရိန်းဘွာန်ပြုဟန် ပါရိလေယျ	၂	၎င်း
၄	၆၂၁၉	နဂါးရုံဘုရား အတွင်းမှ ကျောက်ဆင်းတု	၂	မြင်းကပါ။
၅	၆၂၂၀	၎င်း	၂	၎င်း
၆	၆၂၂၁	၎င်း	၂	၎င်း
၇	၆၂၂၂	၎င်း	၂	၎င်း
၈	၆၂၂၃	၎င်း	၂	၎င်း
၉	၆၂၂၄	၎င်း	၂	၎င်း
၁၀	၆၂၂၅	၎င်း	၂	၎င်း
၁၁	၆၂၂၆	၎င်း	၂	၎င်း
၁၂	၆၂၂၇	၎င်း	၂	၎င်း
၁၃	၆၂၂၈	၎င်း	၂	၎င်း
၁၄	၆၂၂၉	၎င်း	၂	၎င်း
၁၅	၆၂၃၀	၎င်း	၂	၎င်း
၁၆	၆၂၃၁	၎င်း	၂	၎င်း
၁၇	၆၂၃၂	၎င်း	၂	၎င်း
၁၈	၆၂၃၃	၎င်း	၂	၎င်း
၁၉	၆၂၃၄	၎င်း	၂	၎င်း
၂၀	၆၂၃၅	၎င်း	၂	၎င်း
၂၁	၆၂၃၆	၎င်း	၂	၎င်း
၂၂	၆၂၃၇	၎င်း	၂	၎င်း
၂၃	၆၂၃၈	၎င်း	၂	၎င်း
၂၄	၆၂၃၉	၎င်း	၂	၎င်း
၂၅	၆၂၄၀	၎င်း	၂	၎င်း
၂၆	၆၂၄၁	၎င်း	၂	၎င်း
၂၇	၆၂၄၂	၎င်း	၂	၎င်း
၂၈	၆၂၄၃	၎င်း	၂	၎င်း
၂၉	၆၂၄၄	၎င်း	၂	၎င်း
၃၀	၆၂၄၅	၎င်း	၂	၎င်း
၃၁	၆၂၄၆	၎င်း	၂	၎င်း
၃၂	၆၂၄၇	၎င်း	၂	၎င်း
၃၃	၆၂၄၈	၎င်း	၂	၎င်း
၃၄	၆၂၄၉	၎င်း	၂	၎င်း
၃၅	၆၂၅၀	၎င်း	၂	၎င်း
၃၆	၆၂၅၁	၎င်း	၂	၎င်း
၃၇	၆၂၅၂	နဂါးရုံဘုရားမှရဟ်တော်မူ	၂	၎င်း
၃၈	၆၂၅၃	ဖြတ်စရွှေဂူဘုရား	၂	၎င်း
၃၉	၆၂၅၄	ဖြတ်စရွှေဂူဘုရားအာရုံခံ၊ တောင်ဘက်မှ	၂	၎င်း
၄၀	၆၂၅၅	ဖြတ်စရွှေဂူဘုရားအနောက်တောင်မှ	၂	၎င်း
၄၁	၆၂၅၆	ဖြတ်စရွှေဂူဘုရားအရှေ့တောင်မှ	၂	၎င်း
၄၂	၆၂၅၇	ဖြတ်စရွှေဂူဘုရားနောက်ကျောမှ	၂	၎င်း
၄၃	၆၂၅၈	ဖြတ်စရွှေဂူဘုရားနောက်ကျောအထပ်ပိုင်း	၂	၎င်း
၄၄	၆၂၅၉	နံပါတ် (၁၉၇) ဘုရားမှစိန်တောင်နတ်ရပ်	၂	သီရိပစ္စယာ။

နောက်ဆက်တွဲ (၈)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	နှစ်စဉ်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အယူယ်လက်မ	တည်ယှိရာဌာန
၄၅	၆၂၆၀	နံပါတ် (၄၁၀) ဘုရားမြောက်ဘက်ပြုတင်းမှ မကာရ်ရုပ်နောက်ပြန်။	၂	သီရိပစ္စယာ။
၄၆	၆၂၆၁	သျှင်ပင်ပွင့်လင်းဘုရား	၂	ပုဂံ။
၄၇	၆၂၆၂	ဘိုးဘိုးကြီးနတ်၊ ရွှေစည်းခုံဘုရားအတွင်းမှ	၂	ညောင်ဦး။
၄၀	၆၂၆၃	ဘိုးဘိုးကြီးနတ်၊ ရုပ်ပွါး ရွှေစည်းခုံဘုရားအတွင်းမှ	၂	၎င်း
၄၉	၆၂၆၄	သံတော်ကန်တန်၊ ရွှေစည်းခုံဘုရားအတွင်းမှ	၂	၎င်း
၅၀	၆၂၆၅	မောင်ပိုးတူနတ်၊ ရွှေစည်းခုံဘုရားအတွင်းမှ	၂	၎င်း
၅၁	၆၂၆၆	မမြိလှ၊ ရွှေစည်းခုံဘုရားအတွင်းမှ	၂	၎င်း
၅၂	၆၂၆၇	ရေယာဉ်ကတော်နှင့် အနောက်ကတော်၊ ရွှေစည်းခုံဘုရားအတွင်းမှ။	၂	၎င်း
၅၃	၆၂၆၈	ငါးမျက်နှာဘုရားအနောက်မျက်နှာ (ညောင်ဦးပုဂံလမ်း)	၂	ပုဂံ။
၅၄	၆၂၆၉	ငါးမျက်နှာဘုရားတောင်မျက်နှာ (ညောင်ဦးပုဂံလမ်း)	၂	၎င်း
၅၅	၆၂၇၀	နဂါးရုံဘုရားအတွင်းမှ ရပ်တော်မူ (ညောင်ဦးပုဂံလမ်း)	၂	မြင်းကပါ။
၅၆	၆၂၇၁	ငါးမျက်နှာဘုရားအရှေ့ မြောက်မှ (ညောင်ဦးပုဂံလမ်း)	၂	ပုဂံ။
၅၇	၆၂၇၂	ကျောက်ကူးဥမင်မှ ကျောက်ဆင်းတု	၂	ညောင်ဦး။
၅၈	၆၂၇၃	၎င်း	၂	၎င်း
၅၉	၆၂၇၄	၎င်း	၂	၎င်း
၆၀	၆၂၇၅	သာယာဝတ္တေဘုရား	၂	သီရိပစ္စယာ။
၆၁	၆၂၇၆	သာယာဝတ္တေဘုရား အရှေ့မှခ် တောင်ဘက်တိုင်မှ အင်္ဂတေပန်း။	၂	၎င်း
၆၂	၆၂၇၇	သာယာဝတ္တေကျောင်းမှ မံဆင်းတု	၂	၎င်း
၆၃	၆၂၇၈	သျှစ်သောင်းဘုရားကျောက်စာအောက်ပိုင်း	၂	ရခိုင်။
၆၄	၆၂၇၉	ပြွှကျောက်စာမင်ကူး	၀	မွေ့ဇာ။
၆၅	၆၂၈၀	လေးမျက်နှာဘုရား	၂	မင်းနှံသူ။
၆၆	၆၂၈၁	လေးမျက်နှာဘုရား၊ ကွမ်းတောင်	၂	၎င်း
၆၇	၆၂၈၂	လေးမျက်နှာဘုရား၊ အရှေ့မျက်နှာတန်တိုင်းဂုံး	၂	၎င်း
၆၀	၆၂၈၃	လေးမျက်နှာဘုရား၊ အနောက်မျက်နှာတန်တိုင်းဂုံး	၂	၎င်း
၆၉	၆၂၈၄	လေးမျက်နှာဘုရား၊ အနောက်တောင်ဘက်ယို အုတ်ကျောင်းမှ လေးထောင့်မုခ်။	၂	၎င်း
၇၀	၆၂၈၅	လေးမျက်နှာဘုရားမှ စကြိုထောင့်ချိုး	၂	၎င်း
၇၁	၆၂၈၆	လှောကနန္ဒာဘုရားအတွင်းယို မြောက်ဘက် ကျောက်စာတိုင်။	၂	သီရိပစ္စယာ။
၇၂	၆၂၈၇	စိန်းညက် ညီအမဘုရား ၂ ဆူတွဲး	၂	၎င်း
၇၃	၆၂၈၈	ဖက်လိပ်ဘုရား ၂ ဆူတွဲး	၂	၎င်း
၇၄	၆၂၈၉	ဂူမြောက်ကြီးဘုရားမှ အင်္ဂတေပန်း	၂	မြင်းကပ။။
၇၅	၆၂၉၀	ဂူမြောက်ကြီးဘုရားမှ အင်္ဂတေ တိုင်ပန်း	၂	၎င်း
၇၆	၆၂၉၁	ဂူမြောက်ကြီးဘုရားမှ အင်္ဂတေပန်း	၂	၎င်း
၇၇	၆၂၉၂	ဂူမြောက်ကြီးဘုရားမှ အာရုံခဲပြွှတင်း	၂	၎င်း
၇၀	၆၂၉၃	ဂူမြောက်ကြီးဘုရားမှ အလယ်ပြွှတင်း	၂	၎င်း
၇၉	၆၂၉၄	ဂူမြောက်ကြီးဘုရားမှ အနောက်တက်ဆုံးပြွှတင်း	၂	၎င်း
၈၀	၆၂၉၅	ဂူမြောက်ငယ်ဘုရားမှ တောင်ဘက်စုလစ်	၂	၎င်း
၈၁	၆၂၉၆	ဂူမြောက်ငယ်ဘုရားအတွင်းယိုကျောက်စာတိုင်	၂	၎င်း
၈၂	၆၂၉၇	နဂါးရုံဘုရားမြောက်ဘက်မှမြင်ခင်း	၂	၎င်း
၈၃	၆၂၉၈	နဂါးရုံဘုရားမြောက်ဘက်တန်တိုင်းဂုံး	၂	၎င်း
၈၄	၆၂၉၉	နဂါးရုံဘုရား အနောက်ဘက် တန်တိုင်းဂုံး (အတွင်းဘက်မှ)။	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၈)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	နှစ်စဉ်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အယူယ်လက်မ	တည်ယှိရာဌာန
၀၅	၆၃၀၀	နဂါးရုံဘုရားမှ ကွမ်းတောင် (အနောက်မှ)	၂	မြင်းကပါ။
၀၆	၆၃၀၁	နဂါးရုံဘုရားမှ ကွမ်းတောင် (အနောက်တောင်မှ)	၂	၎င်း
၀၇	၆၃၀၂	နဂါးရုံဘုရားမှ စကြိုထောင့်ချိုး	၂	၎င်း
၀၀	၆၃၀၃	နဂါးရုံဘုရားမှ စကြိုထောင့်	၂	၎င်း
၀၉	၆၃၀၄	နဂါးရုံဘုရားမှ အာရုံခံ စကြိ	၂	၎င်း
၉၀	၆၃၀၅	နဂါးရုံဘုရားမှ စကြိုနှင့် ပြွှတင်းများ	၂	၎င်း
၉၁	၆၃၀၆	ဂေါတော့ပလ္လင်ဘုရားပေါ်မှ အရှေ့တောင်ဆို မြင်ခင်း	၂	ပုဂံ။
၉၂	၆၃၀၇	ဂေါတော့ပလ္လင်ဘုရားပေါ်မှ အရှေ့တက်မြင်ခင်း	၂	၎င်း
၉၃	၆၃၀၈	ဂေါတော့ပလ္လင်ဘုရားပေါ်မှ အရှေ့မြောက်မြင်ခင်း	၂	၎င်း
၉၄	၆၃၀၉	ဂေါတော့ပလ္လင်ဘုရားမှ ကွမ်းတောင်	၂	၎င်း
၉၅	၆၃၁၀	ဂေါတော့ပလ္လင်ဘုရားမှ လှေကား	၂	၎င်း
၉၆	၆၃၁၁	သမ္မညုဘုရားမှ ကွမ်းတောင်	၂	၎င်း
၉၇	၆၃၁၂	သမ္မညုဘုရားမှ လှေကား	၂	၎င်း
၉၀	၆၃၁၃	ရွှေဂူကြီးဘုရား အရှေ့မျက်နှာ	၂	၎င်း
၉၉	၆၃၁၄	ရွှေဂူကြီးဘုရားမှ ကွမ်းတောင်	၂	၎င်း
၁၀၀	၆၃၁၅	သမ္မညုဘုရား အထက်ထပ် လိုဏ်အမိုးဂုံး	၂	၎င်း
၁၀၁	၆၃၁၆	သမ္မညုဘုရား အောက်ထပ် လိုဏ်အမိုးဂုံး	၂	၎င်း
၁၀၂	၆၃၁၇	အာနန္ဒာဘုရားအတွင်း လိုဏ်အမိုးဂုံး	၂	၎င်း
၁၀၃	၆၃၁၈	အာနန္ဒာဘုရား အရှေ့ဘက်အာရုံခံအတွင်းယို သုံးဆင့်ခံ သားဖွါးခန်း (ကျောက်)။	၂	၎င်း
၁၀၄	၆၃၁၉	နတ်လောင်ကျောင်းအဝင်ပေါက်	၂	၎င်း
၁၀၅	၆၃၂၀	တဘက်ကျွတ်ဘုရား	၂	၎င်း
၁၀၆	၆၃၂၁	တဘက်ကျွတ်ဘုရား ကျောက်ရေပြွန်	၂	၎င်း
၁၀၇	၆၃၂၂	တဘက်ကျွတ်ဘုရား အုတ်ရေပြွန်	၂	၎င်း
၁၀၀	၆၃၂၃	တဘက်ကျွတ်ဘုရား အနောက်မုခ်	၂	၎င်း
၁၀၉	၆၃၂၄	ပုထိုးသားများဘုရား ရွှမျက်နှာ	၂	၎င်း
၁၁၀	၆၃၂၅	ပုထိုးသားများဘုရား အာရုံခံမုခ်	၂	၎င်း
၁၁၀	၆၃၂၆	ပုထိုးသားများဘုရား စကြိုထောင့်ချိုး	၂	၎င်း
၁၁၂	၆၃၂၇	ပုထိုးသားများဘုရား စကြိုဘေးစောင်း	၂	၎င်း
၁၁၃	၆၃၂၈	ဗိဠုကတ်တိုက် ကျောက်ရေပြွန်	၂	၎င်း
၁၁၄	၆၃၂၉	အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်းမှ ကျောက်ရေပြွန်	၂	၎င်း
၁၁၅	၆၃၃၀	၎င်း	၂	၎င်း
၁၁၆	၆၃၃၁	အာနန္ဒာအုတ်ကျောင်းမှ အင်္ဂတေရုပ်	၂	၎င်း
၁၁၇	၆၃၃၂	မာရ်အောင်ဘုရားမှ စဉ့်ကွင်းဌက်ဆင်	၂	၎င်း
၁၁၀	၆၃၃၃	မာရ်အောင်ဘုရားမှ ခြေသ့်	၂	၎င်း
၁၁၉	၆၃၃၄	မာရ်အောင်ဘုရားမှ ပန်းပူဇော်ဟန်	၂	၎င်း
၁၂၀	၆၃၃၅	၎င်း	၂	၎င်း
၁၂၁	၆၃၃၆	မာရ်အောင်ဘုရားမှ စဉ့်ကွင်းပန်း	၂	၎င်း
၁၂၂	၆၃၃၇	၎င်း	၂	၎င်း
၁၂၃	၆၃၃၀	မာရ်အောင်ဘုရား တောင်ဘက်ယို ဘုရားပျက်	၂	၎င်း
၁၂၄	၆၃၃၉	မာရ်အောင်ဘုရား နံရံ အမိုးရုံးပျက်	၂	၎င်း
၁၂၅	၆၃၄၀	အာနန္ဒာဘုရား အရှေ့ဘက် ယာအတွင်းယို ဘုရားပျက်အုတိုင်။	၂	၎င်း
၁၂၆	၆၃၄၁	အာနန္ဒာဘုရား တောင်ဘက်လမ်းဘေးရှိ ဘုရားမှ မုခ်ဂုံး	၂	၎င်း
၁၂၇	၆၃၄၂	လှောကနာထဘုရားမှ အဝင်မုခ်ဂုံး (အမှတ် ၁၂၁၄)။	၂	၎င်း
၁၂၀	၆၃၄၃	ထီးလိုမင်းလိုဘုရား တောင်ဘက် အတွင်းအမိုးဂုံး	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၈)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	နှစ်စဉ်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အယူယင်လက်မ	တည်ယှိရာဌာန
၁၇၂	၆၃၀၇	ကျောက်ကူး ဥမင်အတွင်းယှိ ကျောက်ဆင်းတု	၂	ညောင်ဦး။
၁၇၃	၆၃၀၈	နဂါးရုံဘုရားအတွင်းယှိ ကျောက်ဆင်းတု	၂	မြင်းကပါ။
၁၇၄	၆၃၀၉	၎ငုံး	၂	၎ငုံး
၁၇၅	၆၃၁၀	၎ငုံး	၂	၎ငုံး
၁၇၆	၆၃၁၁	၎ငုံး	၂	၎ငုံး

နောက်ဆက်တွဲ (၀)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	နှစ်စဉ်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အယူယ်လက်မ	တည်ယှိရာဌာန
၂၁၇	၆၄၃၂	ဂူပြောက်ကြီးဘုရားအတွင်းယှိ ကျောက်ဆင်းတု	၂	မြင်းကပါ။
၂၁၈	၆၄၃၃	၎း	၂	၎း
၂၁၉	၆၄၃၄	၎း	၂	၎း
၂၂၀	၆၄၃၅	၎း	၂	၎း
၂၂၁	၆၄၃၆	၎း	၂	၎း
၂၂၂	၆၄၃၇	၎း	၂	၎း
၂၂၃	၆၄၃၈	၎း	၂	၎း
၂၂၄	၆၄၃၉	၎း	၂	၎း
၂၂၅	၆၄၄၀	၎း	၂	၎း
၂၂၆	၆၄၄၁	၎း	၂	၎း
၂၂၇	၆၄၄၂	၎း	၂	၎း
၂၂၈	၆၄၄၃	၎း	၂	၎း
၂၂၉	၆၄၄၄	၎း	၂	၎း
၂၃၀	၆၄၄၅	၎း	၂	၎း
၂၃၁	၆၄၄၆	၎း	၂	၎း
၂၃၂	၆၄၄၇	၎း	၂	၎း
၂၃၃	၆၄၄၈	၎း	၂	၎း
၂၃၄	၆၄၄၉	၎း	၂	၎း
၂၃၅	၆၄၅၀	၎း	၂	၎း
၂၃၆	၆၄၅၁	လေးမျက်နှာဘုရားတောင်ဘက်မှမြင်ခင်း	၂	မင်းနှံသူ။
၂၃၇	၆၄၅၂	လောကမာရ်အောင်ဘုရား	၂	စကိုင်း။
၂၃၈	၆၄၅၃	လောကမာရ်အောင်ဘုရားတခြမ်း	၂	၎း
၂၃၉	၆၄၅၄	ထူပါရုံစေတီ (ရှင်းပြီး)	၂	၎း
၂၄၀	၆၄၅၅	ကျောက်စာရုံအသစ်	၂	၎း
၂၄၁	၆၄၅၆	စကိုင်းတောင်ရိုးသုံးထပ်ကန်	၂	၎း
၂၄၂	၆၄၅၇	ရွှေစည်းခုံစေတီ	၁၂	ညောင်ဦး။
၂၄၃	၆၄၅၈	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်း အရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ ဘုရားပျက်မှဌပနာများ။	၄	ပုဂံ။
၂၄၄	၆၄၅၉	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်းအရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ ဘုရားပျက်မှဌပနာကြေးဆင်းတု။	၄	၎း
၂၄၅	၆၄၆၀	၎း	၄	၎း
၂၄၆	၆၄၆၁	၎း	၄	၎း
၂၄၇	၆၄၆၂	၎း	၄	၎း
၂၄၈	၆၄၆၃	၎း	၄	၎း
၂၄၉	၆၄၆၄	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်းအရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ ဘုရားပျက်မှ ဇမ္ဗူပတိကြေးဆင်းတု။	၂	၎း
၂၅၀	၆၄၆၅	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်းအရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ ဘုရားပျက်မှ ကျောက်ဆင်းတု။	၄	၎း
၂၅၁	၆၄၆၆	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်းအရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ ဘုရားပျက်မှ ရှင်ဥပဂုတ် (ကြေး)။	၄	၎း
၂၅၂	၆၄၆၇	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်းအရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ ဘုရားပျက်မှ ရသေ့ (ကြေး)။	၄	၎း
၂၅၃	၆၄၆၈	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်းအရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ ဘုရားပျက်မှ သကြားနှင့် ရဟန္တာ။	၄	၎း
၂၅၄	၆၄၆၉	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်းအရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ ဘုရားပျက်မှ သမ္မုဒ္ဓေအုတ်ခွက်။	၄	၎း

နောက်ဆက်တွဲ (၀)။ ။အဆက်

အမှတ်စဉ်	နှစ်စဉ်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အယူယ်လက်မ	တည်ယှိရာဌာန
၂၅၅	၆၄၇၀	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်းအရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ ဘုရားပျက်မှ ဌပနာအုတ်ခွက်။	၄	ပုဂံ။
၂၅၆	၆၄၇၁	၎း	၄	၎း
၂၅၇	၆၄၇၂	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်းအရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ ဘုရားပျက်မှ ဌပနာအုတ်ခွက်နှင့် ရဟန္တာ။	၂	၎း
၂၅၈	၆၄၇၃	ရွှေကွန်ချာဘုရားတန်တိုင်းအတွင်းအရွှေမြောက်ထောင့်ယှိ (အထက်ပါ) ဌပနာများရသော ဘုရားပျက်။	၂	၎း
၂၅၉	၆၄၇၄	ကြေးဆင်းတု (တင်ပလ္လင်ခွေဝန်းတကဲ့နှင့်)	၂	၎း
၂၆၀	၆၄၇၅	ကြေးဆင်းတု (တင်ပလ္လင်ခွေတကဲ့နှင့် ဘေးနတ်ရုပ်ပါ)	၂	၎း
၂၆၁	၆၄၇၆	ကြေးဆင်းတု (တင်ပလ္လင်ခွေတကဲ့နှင့်)	၂	၎း
၂၆၂	၆၄၇၇	ကြေးဆင်းတု (တင်ပလ္လင်ခွေ တကဲ့နှင့် ဘေး ရဟန္တာ ၂ ပါး ပါသည်)။	၂	၎း
၂၆၃	၆၄၇၈	ကြေးဆင်းတု	၂	၎း
၂၆၄	၆၄၇၉	၎း	၂	၎း
၂၆၅	၆၄၈၀	၎း	၂	၎း
၂၆၆	၆၄၈၁	ကြေးဆင်းတု (တင်ပလ္လင်ခွေ)	၂	၎း
၂၆၇	၆၄၈၂	ကြေးဆင်းတု (ကြာမှော်ကြာလံပလ္လင်နှင့်)	၂	၎း
၂၆၈	၆၄၈၃	ကြေးဆင်းတု (ကြာပလ္လင်နှင့်)	၂	၎း
၂၆၉	၆၄၈၄	ကြေးဆင်းတု	၂	၎း
၂၇၀	၆၄၈၅	၎း	၂	၎း
၂၇၁	၆၄၈၆	၎း	၂	၎း
၂၇၂	၆၄၈၇	၎း	၂	၎း
၂၇၃	၆၄၈၈	ဘုရားလောင်း (ကြေး)	၂	၎း
၂၇၄	၆၄၈၉	နဝ၀ါရုံဆင်းတု (ကြေး)	၂	၎း
၂၇၅	၆၄၉၀	ကြေးဆင်းတု ရဟန္တာလေးပါး	၂	၎း
၂၇၆	၆၄၉၁	ဦးခေါင်း (ကြေး)	၂	၎း
၂၇၇	၆၄၉၂	ဇမ္ဗူပတိအထက်ပိုင်း (ကြေး)	၂	၎း
၂၇၈	၆၄၉၃	၎း	၂	၎း
၂၇၉	၆၄၉၄	ဝသုန္ဓရေ	၂	၎း
၂၈၀	၆၄၉၅	အုတ်ခွက်	၂	၎း
၂၈၁	၆၄၉၆	မြသိန်းတန်ဘုရားတောင်ဘက်မှမြင်ခင်း	၂	စစ်ကိုင်းခရိုင်။
၂၈၂	၆၄၉၇	မြသိန်းတန်ဘုရား (အနောက်တောင်မှ)	၂	မင်းကွန်းရွာ။
၂၈၃	၆၄၉၈	မြသိန်းတန်ဘုရား (အနောက်ဘက်မှ)	၂	၎း
၂၈၄	၆၄၉၉	မြသိန်းတန်ဘုရား (အရွှေမြောက်မှ)	၂	၎း
၂၈၅	၆၅၀၀	မြသိန်းတန်ဘုရား (အရွှေမြောက်မှ) ဆေး	၂	၎း
၂၈၆	၆၅၀၁	မြသိန်းတန်ဘုရားအထက်ပိုင်း (အရွှေတောင်မှ)	၂	၎း
၂၈၇	၆၅၀၂	မြသိန်းတန်ဘုရားအောက်ခြေတောင်ဘက်မှ	၂	၎း
၂၈၈	၆၅၀၃	မြသိန်းတန်ဘုရား အောက်ခြေ အရွှေတောင်မှ	၂	၎း
၂၈၉	၆၅၀၄	မြသိန်းတန်ဘုရားမှ မြောက်လေ့ကား အပျက်အစီး	၂	၎း
၂၉၀	၆၅၀၅	မြသိန်းတန်ဘုရားမှ အရွှေဘက်လေ့ကား အပျက်အစီး....	၂	၎း
၂၉၁	၆၅၀၆	မြသိန်းတန်ဘုရားမှမဟာရံတန်တိုင်းအပျက် (တောင်ဘက်မှ)။	၂	၎း
၂၉၂	၆၅၀၇	စက်တော်ရာဘုရား အပျက် အနောက်တောင်မှ	၂	၎း
၂၉၃	၆၅၀၈	စက်တော်ရာ ဘုရား အပျက် အနောက် တောင်မှ (အနီး)။	၂	၎း

နောက်ဆက်တွဲ (၈)။ ။အဆိုး

အမှတ်စဉ်	နှစ်စဉ်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	အယူယ်လက်မ	တည်ဖိုရာဌာန
၂၉၄	၆၅၀၉	နန်းတွင်းကျောက်စာရုံ အမှတ် ၁၀၊ ကျောက်စာတိုင် ပုဂံလက်သည်းရှည်ကျောင်း ကျောက်စာ။	၄	မန္တလေးနန်းတွင်း။
၂၉၅	၆၅၁၀	မန္တလေးတက္ကသိုလ်က စုဆောင်းထားသော ကြေးဒင်္ဂါး (မျက်နှာ-ကျော)။	၄	မန္တလေး။
၂၉၆	၆၅၁၁	ပုလိပ်မြို၊ အိုးထိန်းတောင်ရွာအနီး၊ကော်နာဖီးရစ်ကျောက်စာမင်ကူး (မျက်နှာ)။	၄	ပုလိပ်မြို။
၂၉၇	၆၅၁၂	ပုလိပ်မြို၊ အိုးထိန်းတောင်ရွာအနီး၊ကော်နာဖီးရစ်ကျောက်စာမင်ကူး (ကျော)။	၄	၎င်း
၂၉၈	၆၅၁၃	နန်းမြို့တွင်းယို စွယ်တော်စင်အပျက်	၂	မန္တလေးမြို။
၂၉၉	၆၅၁၄	နန်းမြို့တွင်းယို နန်းတော်ပုံစံများ ပြတိုက်	၁၂	၎င်း
၃၀၀	၆၅၁၅	နန်းမြို့ရိုး ပြအိုး ပြသာဒ်နံပါတ် ၃၄	၂	၎င်း
၃၀၁	၆၅၁၆	နန်းမြို့ရိုး ပြအိုး ပြသာဒ် နံ၀ါတ် ၃၅	၂	၎င်း
၃၀၂	၆၅၁၇	နန်းမြို့ရိုး ပြအိုး ပြသာဒ် နံ၀ါတ် ၄၀	၂	၎င်း
၃၀၃	၆၅၁၈	နန်းမြို့ရိုး ပြအိုး ပြသာဒ် နံပါတ် ၄၁	၂	၎င်း
၃၀၄	၆၅၁၉	နန်းမြို့တွင်းယို မင်းတုန်းမင်း၏ ဆင်ဖြူမင္ဂလာမိဖုရား သချိုင်းအုတ်ဂူအပျက်။	၂	၎င်း

နောက်ဆက်တွဲ (၈)

၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ် အတွင်း၊ မြန်မာနိုင်ငံ ရှေးဟောင်း သုတေသန ဌာနက ရေးဆွဲပြီးသော ပုံများစာရင်း

အမှတ်စဉ်	နှစ်စဉ်အမှတ်	အကြောင်းအရာ	ဝတ္ထုအမျိုးအမည်	စကေး	တည်ရာဌာန
၁	၁၁၃၆	မြန်မာအတိုင်းအတာများ ပါသည့် ရွှေနန်းတော်ကြီး၏ ပန္နက်ပုံ။	....	....	ပုရပိုက်ဖြစ်မှု။
၂	၁၁၃၇	မန္တလေးနန်းတော်ကြီး၏ ပန္နက်ပုံနှင့် ရေကန်တော်များ၊ ဥယျာဉ်တော်များ၊ ဆင်တင်းကုတ်၊ မြင်းစောင်းများ။	....	၁″ = ၂၀၀′	မန္တလေးမြို။
၃	၁၁၃၈	သမ္မဉ္ဇာဘုရား၏ ကွန်းတောင်ပုံ	....	မယ့်	ပုဂံ။
၄	၁၁၃၉	ရွှေကူကြီးဘုရား၏ ကွန်းတောင်ပုံ	....	မယ့်	၎င်း
၅	၁၁၄၀	အာနန္ဒာဘုရား၏ ကွန်းတောင်ပုံ	....	မယ့်	၎င်း
၆	၁၁၄၁	ထုပါရုံဘုရားကျောက်စာရုံသစ်၏ပန္နက်ပုံ....	....	၁″ = ၅′	စက္ကိုင်းမြို။
၇	၁၁၄၂	မင်္ဂလာစေတီ ဘုရား၏ အရွှေမြောက်ထောင့်ယို ငါးမျက်နှာဘုရား၏ ရွှေကြည့်ပုံ။	....	၁″ = ၄′	ပုဂံမြို။
၈	၁၁၄၃	မင်္ဂလာစေတီ ဘုရား၏ အရွှေမြောက်ထောင့်ယို ငါးမျက်နှာဘုရား၏ ပန္နက်ပုံ။	....	၁″ = ၄′	၎င်း
၉	၁၁၄၄	ပဋ္ဌာလရာဇ မင်းအား တည်ပင်စောင့် နတ်ဆိုးမဟန် (ရှေးရိုးဆေးရေးပန်းချီ)။	....	မူလယ္ဘယ်	စက္ကိုင်းမြို၊တိလော်က ဂုရုလိုဏ်မှ။
၁၀	၁၁၄၅	ဖြူး ဟသံဝစသော အရပ်များပါသည့် ရွှေရိုးဆေးရေးပြီဖိုင်းပုံ။	....	၎င်း	၎င်း
၁၁	၁၁၄၆	အနော်ရထာမင်း၏ တံဆိပ်တော်များ တွေ့ယို ရသောနေရာများကို ပြသည့် မြန်မာပြည်မြေပုံ။	....	မယ့်	
၁၂	၁၁၄၇	ရှေးဟောင်း ဘုရားပုထိုးများကိုပြသော ပဲခူးမြို့နယ်မြေပုံ။	....	၁″ = ၁ မိုင်	
၁၃	၁၁၄၈	ပဋ္ဌာလရာဇ မင်းအား တည်ပင်စောင့် နတ်ဆိုးမဟန် ရှေးရိုးပန်းချီ (ဆက်)။	....	မူလယ္ဘယ်	စက္ကိုင်းမြို၊တိလော်က ဂုရုလိုဏ်မှ။
၁၄	၁၁၄၉	လယ်တီကျောက်စာရုံပန္နက်ပုံ	....	၁″ = ၁၆′	မုံရွာမြို။
၁၅	၁၁၅၀	နန်းတော်ပုံစံငယ်များထားရန် နန်းတော်ခုံ၏ ပန္နက်ပုံ။	....	၁″ = ၂′	
၁၆	၁၁၅၁	ပုဂံမြို့နယ် မြေပုံကြီးပုံ	....	၈″ = ၁ မိုင်	ပုဂံမြို။

နောက်ဆက်တွဲး (ဂ)

၁၉၅၅-၅၆ ခုနှစ် အတွင်း၊ ရွှေဟောင်း သုတေသနဌာနမှ တွေ့ရှိသော ကမ္ဘည်းကျောက်စာများ

အမှတ်စဉ်	မူလတွေ့ရှိရာဌာန	ကမ္ဘည်းစာပါရှိသော ဝတ္ထု	စာကြောင်းရေ	ဘာသာအမျိုးအမည်	သက္ကရာဇ်	မှတ်ချက်
၁(က)	ပုဂံမြို့၊ ရွှေကွန်ချာ ဘုရားအနီး ဘုရားပျက်မှ။	အုတ်ခွက်	မျက်နှာ ၁	ပျံ့	....	နှစ်ကျိပ် ရှစ်ဆူ ပြု၍ ဘုရား ဆုတောင်း ထားသည်။
	၎င်း	....	ကျော ၀		....	နှစ်ကျိပ် ရှစ်ဆူ ပြု၍ ဘုရား ဆုတောင်း ပြီးလျှင် အမျဉေ ထားသည်။
(ခ)	၎င်း	အုတ်ခွက်	မျက်နှာ ၁	ပျံ့	....	နှစ်ကျိပ် ရှစ်ဆူ ပြု၍ ဘုရား ဆုတောင်း ထားသည်။
(ဂ)	၎င်း	၎င်း	၎င်း	နာဂရီ	....	ယေဓမ္မာ ဟေတု စသော၀ါထာ။
၂	မုံရွာခရိုင်၊ ဆား လင်း ကြီး မြို့၊ သစ္စာရ ဘုရား။	ကျောက်	မျက်နှာ၂၀	မြန်မာ	၉၄၂	စေတီတည်သည်။
၃	၎င်း ပုလိပ်မြို့၊ အိုးထိန်းတောင်ရွာအနီးမှကောနဒီရစ်ကျောက်စာ။	.... ကျောက်	ကျော ၂၄ မျက်နှာ ၃၁	၎င်း ၎င်း	၉၅၂ ၅၆၄	၎င်း ကြေးဘုရား၊ ကူဘုရား နှင့်ကျောင်းအား၊ ကျွန်၊လယ်၊အုန်း ထန်း လှူသည်။ ပန်တျာသည် ကခြေသည် ဖြစ်နေ ကြောင်းကို၊ ဤ ကျောက် စာ ကို မြင်သဖြင့် သိရသည်။
၄	၎င်း ရွှေဘိုခရိုင်၊ တပ်သာရွာအနီးမှ ထင်ကျော်နှင့် စစ် သူ ကြီး သိန်ကပစ္စည်းကျောက်စာ။	.... ကျောက်	ကျော ၃၂ မျက်နှာ၂၇ .... ကျော ၁၉	၎င်း ၎င်း ၎င်း	၆၂၀ ၆၀၇ .... ၆၀၉	.... စေတီတည်၍ရတနာသုံးပါးအား၀တ္ထု ကံ၊လယ်၊ မြေလှူသည်။ ကျောင်းအား၀တ္ထုကိုလယ်မြေလှူသည်။

အက္ခရာဇယားအညွှန်း

I. ပုဂံမြို့၊ အုတ်ခွက်ဘုရားတဆူ အောက်ဘောင်၏ အောက်ဘက်မျက်နှာတွင် ရေးထိုးထားသော အခေါ်ရထာ မင်း၏ လက်ရေးစာ (ပျံ့)၊ မြန်မာဝေါဟာ ဂေါစာသကရာဇ် ၀၀၆—၄၃၉။

II. ပုဂံမြို့၊ အုတ်ခွက်ဘုရားတဆူအောက်ဘောင်၏ အောက်ဘက်မျက်နှာတွင် ရေးထိုးထားသော စောလူးမင်း၏ လက်ရေးစာ (ပျံ့)၊ မြန်မာဝေါဟာ ဂေါစာသကရာဇ် ၄၃၉—၄၄၆ ခုနှစ်။

III. ပုဂံမြို့၊ အုတ်ခွက် ဘုရားတဆူ အောက်ဘောင်၏ အောက်ဘက်မျက်နှာတွင် ရေးထိုး ထားသော ကျန်စစ်သားမင်း၏ လက်ရေးစာ (ပျံ့)၊ မြန်မာဝေါဟာ ဂေါစာသကရာဇ် ၄၄၆—၄၇၄ ခုနှစ်။

IV. ပြည်မြို့၊ ရွှေဆံတော်ဘုရား တောင်ခြေတွင် စိုက်ထူထားသော မွန်ဘာသာကျောက်စာ သုံးခုအနက် အလယ်ကျောက်တိုင်မှစာ (ကျန်စစ်သားမင်း ကျောက်စာ)၊ မြန်မာဝေါဟာ ဂေါစာသကရာဇ် ၄၅၅ ခုနှစ် (Epigraphia Birmanica; Vol.I, Part II, No. VI.)။

V. ပုဂံမြို့၊ ညောင်ဦးရွှေစည်းခုံဘုရားကျောက်စာမွန်ဘာသာဖြင့်ကျန်စစ်သားမင်း၏ကျောက်စာ (Epigraphia Birmanica, Vol. I, Part II, No. 1-A-H)။

VI. ပုဂံမြို့၊ သက်စိုးတောင်ကျောက်စာ၊ မြန်မာဘာသာ (မြန်မာဝေါဟာ ဂေါစာသကရာဇ် လေးရာမှ ငါးရာခုနှစ် အတွင်း)။

VII. ပုဂံမြို့၊ ထီးလိုမင်းလိုဘုရားအနီး နဘဲးတောကျောက်စာ၊ မြစေတီကျောက်စာများထက်နှစ်အနည်းငယ် စောသည်ဟု ယူဆရသည်၊ သာသနာနှစ် ၁၆၅၀ ခုဟု စာဖြင့် ရေးသားပါသည်။

VIII. ပုဂံ မြစေတီကျောက်စာ (ပျံ့) သာသနာနှစ် ၁၆၅၆-၅၇။

IX. ပုဂံ မြစေတီကျောက်စာ (မွန်) သာသနာနှစ် ၁၆၅၆-၅၇။

X. ပုဂံ မြစေတီကျောက်စာ (မြန်မာ) သာသနာနှစ် ၁၆၅၆-၅၇။

XI. ပုဂံ မြစေတီကျောက်စာ (ပျူ) သာသနာနှစ် ၁၆၅၆-၅၇။

XI. မှာ မြန်မာဝေါဟာ ဂေါစာသကရာဇ် ၄၇၄-၄၇၅ ခုနှစ်တွင် ထိုးသောကျောက်စာများ ဖြစ်သည်။ (Epigraphia Birmanica, Vol. I, Part I.)။

XII. လက်သည်းရှည်ကျောင်းကျောက်စာ၊ ကျောင်းကျောက်စာမှာ မြန်မာဝေါဟာ ဂေါစာသကရာဇ် ၄၂၀ ပြည့်နှစ်နှင့် လှူခါနီးသူ အနော်ရထာမင်း အမည်များ ပါဝင်သဖြင့် အနော်ရထာမင်း လက်ထက် ထိုးသော ကျောက်စာဟု ယူဆကြသည်။ သို့သော် ၎င်းပါအက္ခရာတို့၏ ပုံသဏ္ဌာန်များကို ထောက်ရှုရခြင်းအားဖြင့် ပုဂံမြို့ မြစေတီဘုရား ကျောက်စာများထက် နောက်ကျဟန်တူသည်။

XIII. ပုဂံခေတ် မြန်မာဝေါဟာ ဂေါစာ ၄၀၀-၅၀၀ ခုနှစ်များအတွင်း ရေးထိုးသော မွန်-မြန်မာ သရိုဂဏန်းများ၊ (ပုဂံမြို့ သိရိပဝ္ဗယာ အနောက်ဘက် လိပ်ဘုရား စဉ့်ကွင်းများမှ ကောက်နုတ် ထားသော ဂဏန်းများဖြစ်သည်)။

XIV. ပုဂံ မြစေတီဘုရား ပြုစာမှ ကောက်နုတ်ထားသော သဲကော်တာ သရိုဂဏန်းများ။

အထက်ပါ ပုံစံဇယားတို့တွင် ပြထားသော် အက္ခရာတို့မှာ မြန်မာစာပါ အက္ခရာစာလုံးများကိုမှီ၍ ကောက်ယူ ထုတ်နုတ်ထားသော အက္ခရာများဖြစ်သည်။ မွန်စာများတွင် မြန်မာနှင့် စာနှင့်မသက်ဆိုင်သော် အက္ခရာစာလုံးများကို ချန်လှပ်ထားခဲ့သည်။

"မြန်မာဝေါဟာ ဂေါစာသကရာဇ် ဆိုသောစကားများကို ပုံစံဇယားများတွင် "သကရာဇ်" ဟူ၍သာ ရေးမှတ်ထည့်သွင်းလိုက်သည်။ ၎င်းပုံစံဇယား၀ါ လက်ရေးစာ ကျောက်စာတို့ အမည်များကိုလည်း အကျဉ်းချုံး၍ ပြထားလိုက်သည်။ "သကရာဇ်"ကိုဖြတ်ပြီး အခြားနည်းအားဖြင့် ခေါ်ဆိုမှတ်သားရန် မသင့်ဟု ယူဆမိသည်။

ပုံစံတွင် ဇယားအကွက်ငယ်များ ၁၊၂၊၃၊၄။၁၊၂၊၃၊၄ ဟူ၍ပြထားရာ၊ ၎င်းတို့အထက်ဇယားအကွက်ကျယ်များတွင် ပြထားသော လက်ရေးစာ ကျောက်စာတို့တွင် တွေ့ရှိရသော အက္ခရာတို့ကိုသာလျှင် ကောက်နုတ်၍ ၎င်းဇယားအကွက်ငယ်ကလေးများတွင် သွတ်သွင်းရေးထည့်လိုက်သည်။ ၎င်းတို့အနက် မူရင်းအက္ခရာ (ပကတိသရ၊ ဗျည်း) တို့ကို အသီးအသီး ဆိုင်ရာဇယားကွက်ကလေး နံပါတ် (၁) မှသာလျှင်ပြထားလျက်ယှိသည်။ မူကွဲးသည်ဟု ထင်ရသော မူရင်းအက္ခရာတို့ကို ကျန်ဇယားကွက် ၂၊၃၊၄ စသည်တို့တွင် ထပ်မံပြထားသည်။ ၎င်းကဲ့သို့ ပြမထားဘဲ ကျန်ယှိနေသော ဇယားကွက်တို့တွင် မျည်းနှင့်သရ ပူးတွဲလျက်သော်၎င်း၊ သံယုဂ်အက္ခရာစာလုံးများကို သော်၎င်း အလျဉ်းသင့်သလို ပြထားသည်။

မွန်-မြန်မာ ဂဏန်းများကို ပြထားသော လက်ရေးစာကျောက်စာတို့ခေတ်တွင်း ကျောက်သော၀ဂဏန်းများကို မူရင်းအတိုင်း ကူးရေး၍ ထည့်သွင်းလိုက်သည်၊ ပြု၀ဂဏန်းများမှာ ပြုတို့သဘာ၀အလိုက် မြစေတီပြုကျောက်စာတွင် ရေးထားမှတ်သားလျက်ယှိသော သရိုဂဏန်း တို့ကိုသာလျှင် ပြထားသည်။ အခြား၀ဂဏန်းများလည်း ယှိသေး၏။ ၎င်းတို့ကို သက်ဆိုင်ရာခေတ်ကာလအလိုက် ကျောက်စာများတွင် ထပ်မံပြန်ရှာ ရည်ရွယ်လျက်ယှိသည်။

များမကြာမီ အတွင်းက "မွန်-မြန်မာ အက္ခရာသမိုင်း" ဟု အမည်တပ်လျက် သမိုင်းစာစောင် ရှေးဦးစွာ ပေါ်ထွက်လာသည်။ ၎င်းသည် မြန်မာပညာယှိကြီး သိရိပုံချီ ဦးသာမြတ် B.Ag. ရေးသားပုံနှိပ် ဖြန့်ချိသော စာစောင်ဖြစ်သည်။ ထိုသမိုင်းတွင် မွန်-မြန်မာအက္ခရာများ၏ အရင်းစာစ်မြစ်ကို အခန်းအခန့်ပိုင်းခြားလျက် ပြထားရာ သုတေသီတို့အတွက် အလွန်သင့်လျော်သော စာစောင်တရပ် ဖြစ်ပေသည်။

ပ၊မ၊ဗ၊စ၊——အမှတ် ၁၊ ရွှေဟောင်းသုတေန၊ ၂၁-၁၀-၅၀—၇၀၀—၀။

ပုံစံ-၁၆

ပြည်သူ့ဆေးရုံကြီး

ဆေးရုံတက်ခွင့်ပြုစာ

| | | |